

Årsberetning for Program for Renere Produkter m.v. 2001

RÅDETS VIRKSOMHED I 2001	5
MØDER I RÅDET	5
MILJØRÅDET FOR RENERE PRODUKTER	6
TEMAER FOR RÅDETS MØDER SAMT VÆSENTLIGE MØDERESULTATER	7
FORDELING AF RÅDETS MIDLER.....	17
FORDELING AF MIDLER INDEN FOR PROGRAM FOR RENERE PRODUKTER I 2001	17
FORDELING AF CO ₂ -MIDLER INDEN FOR PROGRAM FOR RENERE PRODUKTER I 2001	17
SAMLET MÅLOPFYLDELSE:	18
1 SÆRLIGE PRODUKTOMRÅDER.....	19
1.1 ELEKTRONIKOMRÅDET	19
1.2 TEKSTILOMRÅDET	21
1.3 TRANSPORTOMRÅDET.....	22
1.4 BYGGE OG ANLÆGSOMRÅDET.....	25
1.5 BRANCHEINDSATS INDEN FOR FREMSTILLINGSVIRKSOMHEDER	25
2 FREMME AF UDVIKLING AF RENERE PRODUKTER.....	28
2.1 GENEREL RAMMEINDSATS FOR KEMISKE STOFFER OG MATERIALER.....	28
2.1.1 Særlig indsats overfor fremstillingsvirksomheder.....	30
2.2 UDFASNING AF PESTICIDER PÅ OFFENTLIGE AREALER.....	32
2.3 UDVIKLING AF RENERE PRODUKTER PÅ LANDBRUGSOMRÅDET.....	33
2.4 RENERE PRODUKTIONSPROCESSER.....	35
2.5 VIDEREUDVIKLING AF RENERE TEKNOLOGIER MED HENBLIK PÅ IMPLEMENTERING I FREMSTILLINGSVIRKSOMHEDER	37
3. GENERELLE METODER OG VÆRKTØJER M.V.....	40
3.1 RESSOURCEEFFEKTIVITET.....	40
3.2 LIVSCYKLUSVURDERINGER OG LIVSCYKLUSTANKEGANG – METODE/DATA/VÆRKTØJER.....	40
3.3 MILJØLEDELSESVÆRKTØJER.....	42
3.3A MILJØLEDELSE.....	42
3.3B MILJØLEDELSE I PRODUKTKÆDEN.....	44
4 FORBRUG, HANDEL OG MARKEDETS RAMMER	46
4.1 OFFENTLIG GRØN INDKØBSPOLITIK.....	46
4.2 MILJØMÆRKNING AF PRODUKTER.....	47
4.3 SERVICESEKTOREN OG DETAILHANDLEN	49
4.4 MILJØVAREDEKLARATIONER.....	50
4.5 PRODUKTSTANDARDER.....	52
4.6 ØKONOMISKE STYRINGSMIDLER.....	53
5. AFFALD OG GENANVENDELSE.....	55
5.1 AFFALD 21.....	55
5.1.1 Affaldsforebyggelse.....	55
5.1.2 Teknologiudvikling.....	57
5.1.3 Udvalgte indsatsområder.....	58
5.2 TVÆRGÅENDE EMNER.....	60
5.2.1 Miljø/økonomiske analyser på affaldsområdet.....	60
5.2.2 Kortlægning af CFC-holdigt affald.....	62
6 MILJØKOMPETENCEORDNINGEN	63
7. MILJØMÆRKEFREMMEORDNINGEN.....	65
8. TVÆRGÅENDE INFORMATION, ADMINISTRATION OG EVALUERING.....	66

9. PERSPEKTIVPULJEN	68
----------------------------------	-----------

Bilag 1: Oversigt over igangsatte projekter.....	69
---	-----------

Bilag 2: Orientering om aktiviteter inden for miljøkompetenceordningen og Miljømærkefremmeordningen.....	111
---	------------

RÅDETS VIRKSOMHED I 2001

Møder i Rådet

Miljørådet for Renere Produkter har i 2001 holdt 6 møder.
Hovedtemaerne for de enkelte møder har været som følger:

Dato	Hovedtema
15. marts 2001	Renere produkter og kemikaliestrategien
Ekstraordinært møde 27. april 2001	Etablering af LCA-videnscenter EU kommissionens grønbog om integreret produktstrategi Veje til grøn erhvervsudvikling
7. juni 2001	Landbrugsrådets planer for miljøområdet Status for opfølgning på affaldskonferencen nov. 2000 Mål og handlingsplan for byggepanelet
28. september 2001	Midtvejsevaluering af program for renere produkter Evaluering af produktpaneler Fælles grøn erhvervsstrategi
1. november 2001	Midtvejsevaluering af program for renere produkter Evaluering af produktpaneler
6. december 2001	Miljøkompetenceordning Tekstilpanelets nye handlingsplan

Miljørådet for renere produkter

Institution	Rådsmedlem	Suppleant
1. Amtsrådsforeningen i Danmark	Frank Martens	Pia Færch
2. Beskæftigelsesministeriet	Peter Herskind	Birgitte Skårup
3. By- og Byg, Statens byggeforskningsinstitut	Hanne M. Krogh	Ove Nielsen
4. Danmarks Naturfredningsforening		Thomas Færgeman
5. Dansk Handel & Service	Anette Skjoldager	Charlotte Bill
6. Dansk Industri	Frank Bill	Helle Juhler-Kristoffersen
7. Det Danske Handelskammer	Mette Herget	Steen Rytlig
8. Erhvervenes Transportudvalg	Palle Egebjerg	Peter Becker
9. Økonomi og Erhvervsministeriet	Susanne Worm	Maj Munch Andersen
10. Forbrugerrådet	Tine Due Hansen	Heidi Søsted
11. Genvindingsindustrien	Klaus Müller	Erik Espersen
12. Kommunernes Landsforening/Københavns og Frederiksberg kommuner	Maj Green	Per Møller
13. Landbrugsrådet	Lis Thodberg	Anne Ahrnung
14. LO-Landsorganisationen i DK/Arbejderbevægelsens Erhvervsråd	John Svenningsen	Michael Jørgensen
15. Ministeriet for fødevarer, Landbrug og Fiskeri	Anders Christiansen	Astrid Ravnsbæk
16. Reno-Sam/Affaldsteknisk Samarbejde	Nete Jacobsen	Tom Elmer Christensen
17. Sagkyndig produktområdet	Arne Remmen	
18. Sagkyndig affaldsområdet	Henrik Wejdling	
19. Næstformand	Helge Andreasen	
20. Formand	Anna Lise Mortensen	

Temaer for Rådets møder samt væsentlige møderesultater

Miljørådet har løbende arbejdet med opfølgning på prioriteringsplan for 2001 samt løbende diskuteret indholdet af prioriteringsplanen for 2002. Derudover er der i 2001 blevet udarbejdet en midtvejsevaluering af program for renere produkter. Denne er blevet drøftet på et ekstraordinært og et ordinært rådsmøde. Ideerne fra evalueringen til ny handlingsplan tages op til diskussion på et seminar for Miljørådet i marts 2002. Rådets arbejde er i 2001 blevet påvirket af regeringsskiftet gennem udgiftstop. Dette har medført, at en del projekter omfattet af dette udgiftstop ikke blev igangsat som planlagt. Efter vedtagelsen af den endelige finanslov for 2002 har Rådet foretaget en prioritering for en evt. fortsættelse af disse indsatser i 2002.

Rådet har behandlet en række temaer, hvor hovedsynspunkterne kort er beskrevet nedenfor.

LCA-videnscenter

Rådet drøftede på det ekstraordinære møde i april oprettelse af et LCA-videnscenter. LCA og forankring af LCA har været gennemgående temaer på flere rådsmøder gennem årene. Under Miljørådet er der nedsat et udvalg til netop at arbejde med LCA – LCA-udvalget. LCA-udvalget har primært arbejdet med oprettelse af et LCA-videnscenter og udvikling af konceptet for dette.

Formålet med LCA-videnscentret er at fremme integrering af LCA arbejde i virksomheder bl.a. gennem oprettelse af database til brug for virksomhedernes LCA-arbejde. Der var bred enighed fra rådets side om vigtigheden af at oprette et LCA-videnscenter. En del medlemmer så gerne, at det skete meget hurtigt, idet de mente, der var et stort behov for et sådan center.

En af grundstenene i LCA-videnscentret er oprettelse af en PC-værktøjskasse, som skal gøre det nemt og overskueligt for virksomhederne at udarbejde en LCA. Der blev fra LCA-udvalgets side peget på UMIP-metoden som den grundlæggende metode bl.a. på baggrund af dens internationale anerkendelse. Det internationale aspekt i et LCA-videnscenter blev diskuteret. Der var bred enighed om, at arbejde på at få LCA-videnscenteret forankret internationalt. Der blev bl.a. peget på at tænke strategisk ved at sikre, at udenlandske samarbejdspartnere blev tilknyttet. Også LCA-centrets vidensformidlingsforpligtelser blev diskuteret. Rådet ser gerne at den væsentlige del af centrets arbejde målrettes en bred informationsformidling om ”LCA-tankegangen”, ikke mindst til glæde for små og mellemstore virksomheder. Fra flere medlemmer blev der lagt vægt på, at *affald* indgik som en væsentlig del af PC-værktøjsskassen.

Grøn erhvervsudvikling

Rådet har gennem 2001 diskuteret udarbejdelsen af en grøn erhvervsstrategi i samarbejde med erhvervsministeriet. Den grønne erhvervsstrategi kan opfattes som en videreudvikling af markedsdimensionen i den produktorienterede miljøindsats. Miljørådet havde en vigtig rolle i forhold til den grønne erhvervsstrategi.

Rådet diskuterede vanskelighederne ved at koble serviceydelser og miljømærkning. I den forbindelse blev der henvist til en svensk model. Derudover påpegede flere rådsmedlemmer vigtigheden af at arbejde på tværs af flere ministerier og sikre en god koordinering af dette. P.g.a. regeringsskiftet blev Den Grønne Erhvervsstrategi taget af bordet. Det vil være naturligt hvis Rådet kommer til at spille en aktiv rolle i forhold til den nye regerings arbejde med grøn markedsudvikling.

Landbrugsområdet

Landbrugsrådet har oprettet et Forum for Virksomhedsmiljø (FFV), hvor man blandt andet diskuterer problematikken fra jord til bord. Forummet består af repræsentanter fra de fødevarerarbejdende virksomheder, der har tilknytning til landbruget. Forummet har vist en meget positiv indstilling til renere-produkt-tankegangen og den produktorienterede miljøindsats. FFV henvendte sig derfor til Rådet for at få støtte til at igangsætte en indsats på dette område. FFV havde udarbejdet forskellige projektforslag til det videre arbejde med en produktorienteret miljøindsats på landbrugsområdet eksempelvis etablering af et produktpanel, monitorering og formidling af repræsentative nøgletal for miljøpåvirkninger pr. produkt, handlingsplaner for reducerede miljøpåvirkninger pr. landbrugsprodukt, m.v.

Rådet fandt dette initiativ meget positivt, og et område som man gerne ville arbejde videre med. I den videre diskussion af emnet blev der fra flere sider påpeget en manglende afklaring af, hvordan økologi skulle indgå, og hvilken kobling der er mellem økologi og renere produkter. Flere fra rådet pegede på vigtigheden i at arbejde med efterspørgslen på markedet. Derudover blev der givet udtryk for at affald var en vigtig del, hvis hele produktets kredsløb skulle indgå. Mange af rådets medlemmer støttede desuden ideen om oprettelse af et produktpanel på landbrugsområdet.

Brancheindsats

6 af de igangsatte 8 forprojekter fra 2000 var afsluttet og resultaterne blev fremlagt på et seminar i Industriens hus 1. marts. Generelt anbefales det, at der iværksættes forprojekter før de egentlige hovedprojekter, med henblik på at sikre et solidt grundlag for forankring af projekterne. Rådet konkluderede, at det er vigtigt at sikre ejerskabet til løsning af branchens miljøproblemer, og at arbejdet med forprojekter er en hensigtsmæssig måde at gøre dette på. Dermed sikres, at den opsamlede viden integreres i hele branchen, og ikke udelukkende hos de deltagende konsulenter og virksomheder.

Evaluering af produktpaneler og midtvejsevaluering af program for renere produkter

Der blev i løbet af 2001 igangsat en evaluering af de hidtidige produktpaneler og en midtvejsevaluering af Program for renere produkter m.v. På Rådsmødet d. 1 november 2001 blev disse diskuteret. Det var en udbredt opfattelse hos rådsmedlemmerne, at det er vigtigt at evaluere engang imellem. Det blev dog samtidig påpeget, at det var for tidligt til at kunne se de endelige effekter af programmet for renere produkter.

Til evalueringen af produktpanelerne blev det fra flere medlemmers side påpeget, at det var svært at sidestille evalueringer af de enkelte produktpaneler. Dette fordi de enkelte paneler bl.a. var meget forskelligt sammensat og arbejder efter forskellige mål.

Vigtige resultater fra Rådets arbejde

Midtvejsevaluering¹

I 1999 blev Programmet for renere produkter igangsat med henblik på at implementere væsentlige elementer i den produktorienterede miljøstrategi, der i 1990'erne har været et af de centrale elementer blandt de miljøpolitiske initiativer i Danmark. Programmet har til formål at fremme udviklingen af renere produkter i et livscyklusperspektiv, herunder at øge kvaliteten i affaldshåndteringen.

For at opnå dette giver programmet både støtte til udviklingsaktiviteter og implementeringsaktiviteter med henblik på at fremme markedet for renere produkter. Desuden gives støtte til formidling, således at det generelle kendskab til renere produkter øges, og således at også andre kan nyttiggøre den erfaring og viden, som er tilvejebragt gennem programmet. Der forventes alt i alt anvendt op til 450 mio. kr. til dette formål i den nuværende programperiode, der løber fra 1999 til 2002.

Programmet vil blive videreført efter den nuværende programperiode, men den konkrete udformning er endnu ikke fastlagt. Formålet med midtvejsevalueringen er dels at vurdere det hidtidige forløb under programmet, og dels at give forslag og ideer til programmets videreførelse efter 2002.

I det efterfølgende er evalueringens konklusioner kort ridset op.

Bidraget programmets aktiviteter til at opfylde programmets målsætning?

Den produktorienterede miljøindsats, som den bl.a. implementeres via Programmet for renere produkter, er uden tvivl en af de mest ambitiøse bestræbelser på at udarbejde en samlet strategi for den forebyggende miljøindsats. Den grundlæggende ide bag den produktorienterede miljøindsats er at forbinde produktlivscyklus, marked og aktører som det grundlæggende perspektiv for at få flere miljøvenlige produkter på markedet. Programmet har dermed både et miljø- og erhvervsmæssigt sigte.

Baseret på programmets foreløbige implementering, effekter og resultater er evalueringens hovedkonklusion, at programmets aktiviteter på sigt vil kunne bidrage til at opfylde programmets overordnede målsætning om at reducere produkternes miljøbelastning gennem programmets tre perspektiver:

- Produktlivscyklusperspektivet har været anvendt i den miljøstrategiske indsats i det meste af 1990'erne, og det er det af de tre perspektiver, som i dag synes mest integreret i Programmet for renere produkter. Det er særligt tydeligt i programmets opbygning, men også i mange af programmets projekter.
- Markedsperspektivet er et nyere perspektiv i den miljøstrategiske indsats, som ikke i samme grad som livscyklusperspektivet er integreret i programmet. Det gælder på programniveau, hvor der synes at være behov for et større fokus på markeds- og konkurrencebetingelserne og et mere helhedsorienteret brug af perspektivet i forhold til alle dele af markedet. Omvendt er der på projektniveau en relativ høj forventning om at påvirke markeds- og konkurrencebetingelserne.

¹ Evalueringsrapporten findes på Miljøstyrelsens hjemmeside: www.mst.dk

- Aktørperspektivet er tilsvarende et nyere perspektiv i den miljøstrategiske indsats, som i stigende grad er på vej til at blive integreret i programmet. Det ses ikke blot ved bredden i programmets målgruppe, men også ved at et stigende antal af programmets aktiviteter har fokus på aktørinddragelse. Det gælder særligt programmets implementeringsaktiviteter (Miljøkompetenceordningen) og branche varekæde indsats (produktpaneler og den brancheorienterede indsats). Programmet bidrager tillige til at opfylde de mere specifikke målsætninger under programmets indsatsområder. Helt konkret forventer projektdeltagerne i omkring 80 pct. af projekterne, at projekterne vil leve op til egen målsætning, mens de resterende projekter forventer delvist at leve op til egen målsætning. Det mest hyppige resultat for projekter igangsat i 1999 er dokumenteret udvikling af viden, metoder og værktøjer, mens det mindst hyppige resultat er dokumenteret udvikling af renere produkter. Ved programperiodens afslutning må det dog tillige forventes, at især opbygning af miljøkompetence i virksomheder og organisationer også vil være et meget væsentligt resultat. De opnåede resultater må ses som en konsekvens af programmets sammensætning og prioritering. I den første halvdel af programperioden er op imod halvdelen af programmets midler overvejende anvendt på udredninger, teknologiudvikling eller udviklingen af metoder og værktøjer. De resterende midler er anvendt på aktiviteter, der bidrager til information, formidling og spredning samt miljøkompetence og implementering.

Er der en hensigtsmæssig styring og implementering af programmet?

Den overordnede organisering og administration af Programmet for renere produkter er fastlagt i programgrundlaget og via de overordnede retningslinier, der udstikkes af Miljørådet for renere produkter, og som det formuleres i årlige prioriteringsplaner. Miljøstyrelsen har det faglige og administrative ansvar for programmets gennemførelse. Det helhedsorienterede perspektiv, der lægger til grund for Programmet for renere produkter, og de mange forskellige virkemidler, der tages i anvendelse for at opnå programmets målsætning, giver anledning til en relativ kompleks programstruktur og organisatorisk struktur, hvilket øger behovet for koordinering.

Evalueringen konkluderer, at den administrative implementering af programmet på projektniveau generelt er velfungerende. Projektdeltagerne vurderer administrationen som professionel og faglig kompetent. Det bliver derfor primært i forhold til tilskudsreglerne og sagsbehandlingstiden, at der endnu er rum for at forbedre den administrative implementering af programmet på projektniveau.

Evalueringen peger her på, at programmets implementering via programbeskrivelsen og via årlige prioriteringsplaner anses som et godt styringsredskab. Evalueringen konkluderer, at der på programniveau er flere muligheder for at styrke programmets styring og implementering.

En væsentlig udfordring synes at ligge i at synliggøre programmets målsætninger, sammenhængen mellem programbeskrivelse og prioriteringsplaner samt sammenhængen mellem de enkelte indsatsområder.

Evalueringen peger endvidere på, at der inden for Miljørådets forretningsorden bør skabes bedre muligheder for, at rådet i endnu større omfang end i dag kan indtage en strategisk og rådgivende funktion med henblik på at understøtte en mere fokuseret indsats eventuelt via en hårdere prioritering af programmets midler. Endelig konkluderer evalueringen, at der er mulighed for at øge omfanget af programmets formidlings- og spredningsaktiviteter, og at Miljøstyrelsen i den forbindelse har en informationsforpligtelse som formidler, inspirator og igangsætter, men at en væsentlig informationsforpligtelse også bør lægges på de enkelte projekter.

Bidrager programmet til implementeringen af den produktorienterede

miljøstrategi?

Programmet for renere produkter er en af hjørnestenene i implementeringen af den produktorienterede miljøstrategi i Danmark og har ligeledes berøringsflader med andre indsatsområder i Danmark, som f.eks. erhvervsstrategien dk.21 og Energi 21. Der er derfor tale om et kompleks af strategier og støtteprogrammer, som på forskellige måder understøtter udviklingen. Evalueringen konkluderer, at Danmark internationalt kan anses som et foregangsland på produktområdet. Resultater og erfaringer fra den danske produktorienterede miljøindsats og herunder bl.a. Programmet for renere produkter, er en væsentlig årsag hertil. Det er særligt kommet til udtryk i udviklingen af en integreret produkt-politik (IPP) i EU-regi, som er tyngdepunktet i det danske internationale samarbejde, og i det nordiske POMS-samarbejde (POMS – ProduktOrienteret MiljøStrategi). Det medfører forpligtelser for Danmark til at deltage aktivt i EU-arbejdet men samtidig også store muligheder for at øve indflydelse på den fremtidige udvikling i EU og i Norden. Evalueringen konkluderer dog samtidig, at hvis Danmark skal få det fulde udbytte af denne gunstige position, skal der arbejdes mere med at koordinere samarbejdet og samspillet mellem strategier og tilskudsprogrammer i Danmark. Det bør fungere mere hensigtsmæssigt og i højere grad end i dag bidrage til en integreret produktorienteret miljøstrategisk indsats. Det gælder for strategier og tilskudsordninger, der er forankret i andre sektorer, som f.eks. Energi 21, Erhvervsstrategien dk21. Og det gælder for Affald 21 og Kemikalie-strategien, hvor Programmet for renere produkter har til formål at fremme og løfte visse aspekter i strategierne. På den baggrund fremkommer en række nye store udfordringer. Først og fremmest drejer det sig om at ændre eksisterende forståelser og vaner hos en bred kreds af aktører samt skabe gode rammebetingelser for det videre arbejde. Dernæst at Miljøstyrelsen i samarbejde med andre styrelser og ministerier i stigende grad skal arbejde med en styrkelse af den organisatoriske koordination og integration på miljø- og produktområdet. Det tværministerielt udarbejdede oplæg til en grøn erhvervsudvikling ses her som et vigtigt skridt i denne retning.

Udfordringer til indsatsen i den kommende programperiode

Programmet for renere produkter har gjort en forskel i den indeværende programperiode, og der er en positiv udvikling i de aktiviteter, der igangsættes under programmet. Der er derfor ikke brug for en markant ændring af Programmet for renere produkter. Men der er i den kommende programperiode to områder, som Miljøstyrelsen og Miljørådet bør tage op til nærmere overvejelse. For det første bør det diskuteres, om det er muligt at inddrage aktørperspektivet endnu mere i programmets opbygning og implementering.

De foreløbige erfaringer med dette perspektiv synes positive. Det bidrager dels til en ændring i holdning og adfærd, og dels til at viden forankres hos de relevante aktører. Kombineret med udviklingen af relevant viden forventes det at kunne give incitament til implementeringsaktiviteter samt til at øge markedstrækket og skaffe flere miljøvenlige produkter på markedet. Populært sagt bør fokus i programmet derfor måske snarere være på renere aktører end på renere produkter.

For det andet bør det diskuteres, hvordan der fortsat kan arbejdes med at øge markedstrækket, da det i dag anses som en væsentlig barriere for den videre udvikling. Markedsperspektivet bør endvidere udvides, således at det ikke som i dag fokuserer mest på de offentlige forbrugere og de private slutbrugere, men det også i højere grad fokuserer på det professionelle marked. Der kan tillige være et behov for at gøre dele af programmets indsats mere markedsnær.

De generelle og specifikke vurderinger og anbefalinger med hensyn til programmets videreførelse er opsummeret nedenfor.

Overordnede anbefalinger

- Det er fortsat relevant at understøtte, at der kommer flere miljøvenlige produkter på markedet
- Programmets målsætning bør skærpes, så indsatsen fremstår mere fokuseret.

Programdokumentation

- Klarere strukturering af programmets målsætninger ved brug af LFA-konceptet
- Øge synligheden i sammenhængen mellem programbeskrivelse og prioriteringsplaner
- Øge synligheden i sammenhængen mellem de enkelte indsatsområder.

Programorganisering

- Miljørådets strategiske rolle bør styrkes inden for rammerne af forretningsordenen
- Den strategiske og faglige koordinering inden for programmet og inden for den produktorienterede miljøstrategi bør styrkes.

Programmets strategiske grundlag

- Udredning om den produktorienterede miljøstrategi med henblik på at udlægge et strategisk spor
- Strategisk kortlægning af programmets aktiviteter
- Udredning om barrierer og muligheder for at styrke miljøforholdene på det professionelle marked
- Udvikling af pejlemærker der kan anvendes som effektindikatorer.

Programmets elementer

- Miljømærkefremmeordningen opgives med mindre det nuværende grundlag kan ændres
- Perspektivpuljen markedsføres forsøgsvis med henblik på at afgøre videreførelse.

Programmets indsats

- Fortsat fokus på aktørperspektivet på program- og projektniveau
- Fortsat fokus på at øge markedstrækket og udvide programmets markedsperspektiv.

Programmets videnspredning

- Temabaserede udbredelsesaktiviteter med opsamling af resultater fra flere dele af POMS
- Medlemmerne af Miljørådet kan engageres i udbredelsesaktiviteter til eget bagland understøttet af Miljøstyrelsen
- Bedre rammer for erfaringsudveksling mellem projektdeltagere
- Bistand til projekter til støtte og rådgivning i forbindelse med udbredelsesaktiviteter
- Understøttelse af regionale miljøkompetencer gennem inddragelse af virksomheder, uddannelsesinstitutioner og myndigheder i netværk.

Produktpaneler

I 1998 igangsatte Miljøstyrelsen et eksperiment med produktpaneler for at styrke involveringen af markedsaktører i den Produktorienterede Miljøstrategi (POMS). De tre første produktpaneler blev etableret inden for elektronik-, godstransport- og tekstilområdet. Disse tre produktpaneler og konceptet bag blev i 2001 evalueret nu som grundlag for en revurdering af strategien for produktpanelerne. Hovedkonklusionen fra evalueringen er gengivet nedenfor.

Evalueringen er opdelt i tre hovedområder, hvor der sker en vurdering af, om produktpanelerne lever op til de formelle rammer udstukket for deres virke, om produktpanelerne er et nyttigt instrument i POMS, og om der er behov for justeringer af konceptet.

Lever produktpanelerne op til de formelle rammer?

Produktpanelerne har kun i ringe grad været bundet af formelle rammer, idet produktpanelerne er blevet opfattet som et eksperiment, som selv burde definere sine egne rammer. Der forelå dog ved panelernes etablering et notat, der beskriver overordnede rammer for panelernes virker. De tre produktpaneler har udviklet sig i forskellige retninger og med forskellige hastigheder. Det skyldes bl.a. at de tre produktpaneler har haft vidt forskellige levebetingelser. Elektronikpanelet har i det hidtidige arbejde lagt mange kræfter i at udvikle det nødvendige fundament af viden, værktøjer og kompetence til fremme af udvikling og afsætning af renere elektronikprodukter. Panelet har særligt arbejdet med teknologien på udbudssiden og har gennemført en række projekter på dette område. Samtidig har Elektronikpanelet lagt vægt på vidensspredning, især gennem et selvudviklet website. Elektronikpanelet lever i vid udstrækning op til de beskrevne rammer og hensigter med produktpanelerne. Den primære udfordring for Elektronikpanelet er nu at fremme afsætningen af renere elektronikprodukter og derved medvirke til at skabe et reelt marked for renere elektronikprodukter. Dette marked eksisterer ikke på nuværende tidspunkt.

Godstransportpanelet har hidtil fokuseret på videns-, metode- og kompetenceopbygning i udviklingsstadiet. Der er først nu ved at foreligge resultater af dette arbejde i form af beregningsværktøjer for internationale transporter, vejledninger i grøn indkøbspolitik m.v. Godstransportpanelet har hidtil nedprioriteret panelets vidensspredning netop fordi der kun er få resultater at sprede.

Tekstilpanelet kan fremvise de mest synlige resultater på afsætningssiden af den overordnede målsætning om at fremme udvikling og afsætning af renere produkter. Ved hjælp af Miljøkompetenceordningen har panelet medvirket til at udvikle og markedsføre et produktsortiment af miljømærkede tekstilprodukter.

Tekstilpanelet har i vid udstrækning kunnet fokusere på afsætningssiden, idet der som udgangspunkt eksisterede et solidt grundlag af viden, værktøjer og kompetence inden for miljø på tekstilområdet. På alle punkter synes Tekstilpanelet at leve op til de formelle rammer, selvom ikke alle deltagere i panelet har en væsentlig faglig erfaringsflade.

Er produktpanelerne et nyttigt instrument i POMS?

Produktpanelerne bidrager på flere områder med nye elementer i den produktorienterede miljøstrategi. Der er i alle tre produktpaneler skabt nye og tværgående dialogfora, hvor der ikke før har eksisteret den type netværk og arbejdsgrupper. Det er paneldeltagernes vurdering, at produktpanelernes arbejde har medvirket til at sætte udvikling og afsætning af renere produkter på dagsordenen i de tre brancher.

Aktøraktivering og -samarbejde, herunder produktpanelerne, er på sin vis et tredje instrument i den produktorienterede miljøindsats, som understøtter og supplerer de to traditionelle instrumenter - regulering og økonomiske virkemidler.

Produktpanelerne synes at være et relevant og nyttigt instrument, som især kan medvirke til at:

- styrke samspillet mellem marked og miljømyndigheder,
- styrke implementeringen af POMS,
- øge markedets selvregulering samt
- øge udbredelsen af produktlivscyklustankegangen.

Er der behov for justeringer af konceptet produktpaneler?

Produktpanelerne er en god idé. Det er en positiv udvikling i højere grad at inddrage markedsaktørerne i den produktorienterede miljøindsats. Produktpanelerne kan være et vigtigt element i en hurtig og effektiv implementering af miljøstrategien, der kan skabe en erhvervsmæssig konkurrencefordel for Danmark på et marked for renere produkter. Der er vigtige erfaringer at drage fra alle tre produktpaneler, som her er blevet evalueret. Der er overordnet behov for en skærpelse af konceptet, så usikkerheden omkring formål, rammer, forpligtelser, etc. formindskes. Samtidig kan der med udspring i de hidtidige erfaringer etableres nogle rammer for produktpanelerne, der understøtter en bedre og mere konstruktiv arbejdsproces.

Anbefalingerne vedrørende justeringer af konceptet produktpaneler er opsummeret i nedenfor.

Overordnede anbefalinger

- Miljøstyrelsen bør fortsætte med at anvende produktpaneler som instrument i POMS.
- Konceptet bør skærpes for at reducere tvivl om formål og rammer.

Funktioner

- Den overordnede målsætning om fremme af udvikling og afsætning af renere produkter samt afprøvning af virkemidler i POMS bør bevares.
- Det bør fremhæves, at der skal lægges særlig vægt på implementering.
- Produktpaneler er bindeled imellem miljømyndigheder og markedet – fokus på vidensspredning.
- Produktpaneler skal ikke anvendes til høringer i forbindelse med ny lovgivning.

Sammensætning

- Produktlivscyklusprincippet skal bevares som grundlæggende kriterium for sammensætningen.
- Der bør gennemføres en analyse af produktområdet forud for en strategisk udvælgelse af paneldeltagere.
- Fokus på frontløbervirksomheder og andre centrale markedsaktører.
- Fokus på beslutningskompetence hos paneldeltagerne.

Miljøstyrelsens rolle

- Miljøstyrelsen bør kun have én repræsentant i hvert produktpanel.
- Miljøstyrelsens rolle i produktpanelerne skal defineres som bindeled og faglig garant.

Formand og sekretær

- Formand og sekretær bør være to adskilte funktioner.
- Formanden bør modtage en aflønning for sine funktioner og arbejdsopgaver.
- Sekretæren bør have et neutralt udgangspunkt.

Handlingsplan

- Handlingsplan skal indeholde en klar målsætning om, hvordan og hvornår et marked for renere produkter kan udvikles.
- Handlingsplan bør suppleres med en aktivitetsplan og en strategi for vidensspredning.

Vidensspredning

- Produktpanelerne bør arbejde med en institutionaliseret form for vidensspredning – videncenter, website o.l.
- Miljøstyrelsen bør støtte at produktpanelerne anvender Internettet til vidensspredning.

Organisering

- Produktpanelerne bør overveje en organisering i arbejdsgrupper til fagligt tekniske og detaljerede diskussioner inden for definerede emner/projekter.

Finansiering

- Driftsbevillingen bør tilpasses aflønning af formand og støtte til anvendelsen af Internettet.
- Det synes ikke nødvendigt at give kompensation for den enkelte paneldeltagers brug af arbejdstid.

Etablering af LCA Videnscenter

Der er i 2001 gennemført udbud af en tjenesteydelse om etablering og drift af et LCA-videnscenter, med det formål at styrke serviceringen af dansk erhvervsliv på miljøområdet. Det planlagte center etableres med baggrund i Miljøstyrelsens produktorienterede miljøindsats og skal formidle viden og udvikle relevante værktøjer, der kan sikre udbredelsen af det produktorienterede fokus i dansk erhvervsliv.

Livscyklusvurderinger og livscyklustankegang er et væsentligt element i gennemførelsen af den produktorienterede miljøindsats. Blandt andet er det grundlag for og bidrager med viden til udvikling af miljømærkekriterier, udvikling af retningslinier for miljøvaredeklarationer indenfor produktfamilier, en produktorienteret dialog i varekæden, produktorientering i miljøledelsesarbejde, målretning af produktudvikling, design af nye produkter, fokuseret forebyggelse af affald m.m.

For at kunne udføre en livscyklusvurdering eller gennemføre livscyklustankegang skal der være anerkendte metoder og værktøjer hertil. I Danmark er UMIP-metoden fra 1996/97 (kaldet UMIP97) den fagligt anerkendte og velfunderede metode til gennemførelse af en grundig, detaljeret og kvantitativ livscyklusvurdering. Der pågår i regi af Miljøstyrelsen desuden et udviklingsarbejde som opdaterer UMIP97-metoden til en mere fuldstændig metode, kaldet UMIP2000. For begge metoder gælder at methodedata (effekt-, normaliserings- og vægtningsfaktorer, dvs. data som kræves for at materialer, stoffer og emissioner kan omregnes til miljøeffekter) skal opdateres typisk hver 3-5 år. Opdatering af disse data kræver en betydelig viden om miljøeffekter, en grundlæggende LCA-metode, der er anerkendt i brede kredse og international LCA-konsensus.

I tilknytning til UMIP-metoden blev der etableret en UMIP-database, primært med data fra de deltagende virksomheder. Denne database har gennemgået en udbygning og vil parallelt til dette udbud blive yderligere udbygget og opdateret. UMIP-databasen skal ligge hos det nye LCA-videnscenter og fungere med PC-grundmodul.

LCA-videnscentret skal forankre et PC-baseret grundmodul, som består af et grundmodul baseret på UMIP-metoden og andre relevante udbygninger, der kan støtte de virksomheder/organisationer, der har behov for en pc-baseret tilgang til gennemførelse af livscyklusvurderinger, således at arbejdet bliver overskueligt, overkommeligt og dokumenterbart. Udbygningerne kan f.eks. vedrøre miljøvaredeklarationer, bestemte brancher, produktfamilier eller virksomheder osv. Fælles for udbygningerne er, at de normalt kun fungerer sammen med grundmodul.

Grundmodul og udvidelserne skal kommunikere med en database og sikre at beregninger altid gennemføres jf. den metode man anvender.

Disse moduler skal ses som komponenter i en bredere LCA-værktøjskasse, der indeholder såvel PC-baserede værktøjer som håndbøger og andre værktøjer. Anvendelse af dele af LCA-værktøjsskassen fritager ikke brugeren fra at foretage en række valg og afgrænsninger samt for at tolke resultaterne.

Det kommende LCA-videnscenter forpligtes til åbenhed og initiativ udad til, men skal samtidig respektere og samarbejde med andre eksisterende og kommende nationale, regionale og lokale netværk indenfor produktorienteret miljøarbejde. Netværksaktiviteter skal være drevet af deltagernes interesser og ønsker.

Informationsspredning kommer til at indgå som et naturligt komponent i et kommende LCA-center, for bl.a. at formidle viden om livscyklusvurderinger, deres anvendelse og de muligheder de giver, samt at udvide kendskabet til LCA-tankegangen hos små og mellemstore virksomheder.

Fordeling af Rådets midler

Rådets midler er for 2001 er blevet fordelt som angivet i omstående skema.

Fordeling af midler inden for Program for Renere Produkter i 2001

Område			Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Andel af samlet bevilling	Rest beløb grundet udgiftstop
Kap.		Udviklingsordningen	84.884	56.308	43,4%	28.576
	Del I	Renere produkter	61.602	37.289	28,8%	24.313
1	"	<i>Særlige produktområder</i>	23.052	16.405	12,6%	6.647
2	"	<i>Fremme af udv. af renere prod.</i>	23.552	13.454	10,4%	10.098
3	"	<i>Generelle met. Og værktøjer</i>	5.625	4.376	3,4%	1.249
4	"	<i>Forbr./handel/markedsrammer</i>	9.373	3.054	2,4%	6.319
5	Del II	Affalds-/genanvend.syst.	23.282	19.019	14,6%	4.263
6		Miljøkompetenceordn.	30.435	25.054	19,3%	5.381
7		Miljømærkefremmeordn.	900	710	0,5%	190
8		Tværg. Inf./ adm./evaluer.	2.195	1.637	1,3%	558
9		Perspektivpulje	6.000	4.350	3,4%	1.650
		LCA-center	5.465	0	0%	5.465
		Totalt	129.879	88.059	67,9%	41.820

Fordeling af CO₂-midler inden for Program for Renere Produkter i 2001

Område			Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Andel af samlet bevilling	Rest beløb grundet udsigtstop
Kap.		Udviklingsordningen	38.467	27.157	40,5%	11.310
	Del I	Renere produkter	30.054	18.741	27,9%	11.313
1	"	<i>Særlige produktområder</i>	17.100	11.790	17,6%	5.310
2	"	<i>Fremme af udv.af renere prod.</i>	12.500	6.189	9,2%	6.311
3	"	<i>Generelle met. Og værktøjer</i>	454	762	1,1%	(308)
4	"	<i>Forbr./handel/markedsrammer</i>	0	0	0,0%	0
5	Del II	Affalds-/genanvend.syst.	8.416	8.416	12,5%	0
6		Miljøkompetenceordn.	22.082	19.559	29,2%	2.523
7		Miljømærkefremmeordn.	0	0	0,0%	0
8		Tværg. Inf./ adm./evaluer.	75	30	0,0%	45
9		Perspektivpulje	5.000	3.414	5,1%	1.586
		LCA-center	1.471	0	0,0%	1.471
		Totalt	67.098	50.160	74,8%	16.938

Samlet målopfyldelse:

	Antal	Procent andel
Mål er opfyldt	59	40,4 %
Mål delvist opfyldt	15	10,3 %
Mål ikke opfyldt	21	14,4 %
Mål omfattet af udgiftstop, videreføres	39	26,7 %
Mål omfattet af udgiftstop, videreføres ikke	11	7,5 %
I alt	146	100 %

Tabellen er en grov skitsering af, hvordan det er gået med opfyldelse af de målsætninger, der har været for 2001. Målene dækker både over konkrete projekter såvel som overordnede målsætninger. En målsætning kan godt udmønte sig i flere projekter. Når målene kun er delvist opfyldt, kan det skyldes at nogle projekter indenfor den givne målsætning er afsluttet, mens andre f.eks. er blevet omfattet af udgiftstoppet.

Mål som ikke er opfyldt, er i tabellen forsøgt rensset for de mål, der på grund af udgiftstoppet ikke er blevet opfyldt. Målene er som oftest ikke blevet opfyldt fordi, der er ændret i prioriteringen, eller fordi projekterne ikke er nået at blive iværksat til tiden. Det kan derfor ske, at de ikke opfyldte mål bliver opfyldt på et senere tidspunkt.

En del mål er ikke blevet opfyldt på nuværende tidspunkt, da de er omfattet af regeringens udgiftstop. En del bliver alligevel videreført for de først tiltænkte midler, og nogle bliver videreført for 2002 midler. Nogle projekter er omfattet af udgiftstoppet, og bliver ikke videreført på grund af ændret prioritering.

UDVIKLINGSORDNINGEN DEL I - RENERE PRODUKTER

1 SÆRLIGE PRODUKTOMRÅDER

Mål 2001

Indsatsen i elektronik-, tekstil- og godstransportpanelerne er evalueret med henblik på erfaringsopsamling og tilpasning af fremtidige produktpaneler

Målopfyldelse

Reference	Område/beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
1	Særlige produktområder		
	Evaluering	Evalueret indsatsen i de tre produktpaneler for elektronikprodukter, tekstilprodukter og godstransport	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Målet er opfyldt, og projektet afsluttet ved udgivelse af rapport om evaluering af produktpanelerne.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
1	Særlige produktområder				
0460/1	1 Evaluering af produktpaneler	Oxford Research A/S	300 300	300 300	Afsluttet

1.1 Elektronikområdet

Mål 2001

Målene for 2001 var;

- *Der er en for branchen mærkbar efterspørgsel efter mindre miljøbelastende elektronikprodukter*
- *Flertallet af danske elektronikproducerende virksomheder udvikler og producerer mindre miljøbelastende elektronik*

Delmål 2001

- *Der er udviklet værktøjer som kan øge efterspørgslen efter mindre miljøbelastende elektronikprodukter fra danske og udenlandske producenter*
- *Elektronikbranchen og relevante undervisningsinstitutioner kender principper for konstruktion af mindre miljøbelastende elektronikprodukter, herunder mulighederne for oparbejdning af ud-tjent elektronik, samt miljøvurderingsværktøjer for elektronikprodukter*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
1.1	Elektronik		
	1 Værktøjer	Udviklet værktøjer, som kan stimulere efterspørgslen efter mindre miljøbelastende elektronikprodukter	Nej
	2 Konstruktionsprincipper	Formidlet viden om konstruktionsprincipper for mindre miljøbelastende elektronik	Nej
	3 Oparbejdning	Formidlet viden om oparbejdning af udtjent elektronik	Nej
	4 Miljøvurderingsmetoder	Formidlet viden om miljøvurderingsmetoder til elektronikbranchen, undervisningsinstitutioner m.fl.	Nej
	5 Sekretariatsbistand	Ydet tilskud til sekretariatsbistand til elektronikpanelet	Ja

Vurdering af opfyldelse af mål

Ad 1: Efter bl.a. diskussioner i Elektronikpanelet er det valgt at iværksætte yderligere undersøgelser af hvordan marked for mindre miljøbelastende elektronikprodukter kan påvirkes. Med udgangen af 2001 skulle der have været påbegyndt et arbejde med at samle de indhøstede oplysninger og erfaringer til et diskussionsoplæg, som kunne danne basis for en beslutning om egnede værktøjer til påvirkning af marked

Ad 2,3 og 4: De pågældende mål sigter til et projekt, som efter planen skulle være færdig medio 2001, men som først blev færdigt i begyndelsen af 2002. Derfor er målene først opfyldt nu.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
1.1	Elektronik				
0416	A Sekretariatsbistand til elektronikpanelet	<i>In-Jet Aps</i>	400 400	400 400	<i>Slutningen 2002</i>
0433	B Undersøgelse af internationale erfaringer	<i>Dk-teknik</i>	400 400	400 400	<i>Start 2002</i>

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
1.1	Elektronik		
	Undersøgelse af hvordan hensyn til bortskaffelse kan integreres i design og konstruktion af elektronikprodukter	754	Ja
	Udarbejdelse af diskussionsoplæg med strategiforslag om etablering af en metode der kan informere forbrugerne om de vigtigste miljøegenskaber for elektronikprodukter	742	Ja
		Samlet beløb Ca. 1500	

1.2 Tekstilområdet

Mål 2001

Målene for 2001 var:

- Der er et synligt udbud af miljømærkede tekstiler på markedet
- En stor del af branchens aktører er bevidste om miljøforhold og har et ønske om at integrere miljø i deres beslutninger
- Viden og værktøjer er let tilgængelige for branchens aktører

Delmål for indsatsen i 2001:

- Formidle viden om miljø og tekstiler samt metoder og værktøjer til branchens aktører
- Parametre, der har indflydelse på miljømærkede produkters vej til marked er identificeret

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål op- fyldt?
1.2	Tekstilprodukter		
	1 Redskaber, viden m.m.	Informeret og udbredt kendskab til redskaber, viden og ligende om tekstiler	Delvist
	2 Afsætningskanaler	Analyseret produkternes vej til marked	Ja

	3	Miljømærker	Udarbejdelse af et værktøj, der kan tilskynde virksomhederne til at indføre miljømærkede tekstiler	Ja
	4	Sekretariatsbistand	Ydet tilskud til sekretariatsbistand til tekstilpanelet	Ja

Vurdering af opfyldelse af mål

Alle projekter til opfyldelse af målene er igangsat undtagen udformning af hjemmeside jvf. punkt 1.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
1.2	Tekstilprodukter				
0371	A Formidling af viden, resultater og værktøjer om tekstiler og miljø	<i>Teko-center Danmark</i>	474	474	2002
0457		<i>Teko-center Danmark</i>	93	93	<i>Afholdt</i>
			572	572	
0366	B Virkemidler til fremme af afsætning af grønne og miljømærkede tekstiler	<i>Planmiljø</i>	453	453	2002
			453	453	
0368	C Håndbog til fremme af miljømærker i tekstilvirksomheder	<i>DTU, institut for produktion af ledelse</i>	389	389	2002
			389	389	
0407	D Sekretariatsbistand til tekstilpanelet	<i>Valør & Tinge A/S</i>	485	485	2002
			485	485	

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
1.2	Tekstilprodukter		
	Oversættelse til engelsk af håndbogen "Guidelines – en håndbog for tekstil og modebranchen"	150	Ja

1.3 Transportområdet

Mål 2001

Det overordnede mål i 2001 var at fremme reduktion af transportsektorens miljøbelastning ved at stimulere udviklingen af miljøoptimerede transporttydelser og stimulere markedet for miljøoptimeret transport

Delmål 2001

- Styrkelse af informationsflow om grønnere transportydelser
- Styrkelsen af efterspørgslen for grønnere transportydelser
- Udvikling og implementering af værktøjer

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
1.3	Transportområdet		
1	Grønne regnskaber og indkøbsvejledninger	Videreudviklet og implementeret grønne regnskaber og indkøbsvejledninger for godstransportydelser	Nej
2	Koncept for miljøvaredeklarationer	Udviklet koncept for miljøvaredeklarationer for godstransportydelser	Delvist
3	Miljøstyring hos vognmandsvirksomheder	Fremmet udviklingen af miljøstyring hos vognmandsvirksomheder	Ja
4	Transportplaner og miljøzoner	Udviklet og udbredt transportplaner for virksomheder og udbredelse af miljøzoner (som et led i Miljøtrafikuge 2001)	Nej
5	CO2-handlingsplan	Bidraget til implementering af Regeringens CO2-handlingsplan	Delvist
6	Sekretariatsbistand	Ydet tilskud til sekretariatsbistand til godstranportpanelet	Ja

Vurdering af opfyldelse af mål

Generelt har indsatsen styrket især transportørernes muligheder for at gøre godstransporten mere miljøvenlig. For transportkøberne og samarbejdet transportør/transportkøber er grundlaget lagt for værktøjsudviklingen i 2002.

Indsatsen vedr. transportører er bl.a. sket gennem udbredelsen af miljøstyringsværktøjet ”Styr på miljøet”, som bl.a. Færdselsstyrelsen har afsat midler til at formidle. Desuden er værktøjet OMIT til beregning af miljøeffekterne af internationale transporter færdiggjort.

Som led i indsatsen vedr. transportkøberne bliver to vejledninger udarbejdet. Dels om grønne indkøb, dels om godstransport i grønne regnskaber. Godstransportpanelet bidrog til udformning af baggrundsnotater mv. i forbindelse med indkaldelse af ansøgninger. Projekterne afsluttes i 2002.

Vedr. miljøvaredeklarationer blev der gjort status for erfaringerne i en workshop i 2001. Det videre arbejde afhænger af et forstudie om datas miljøegenskaber, som udføres i 2002.

Vedr. transportplaner blev der afholdt et vellykket seminar i efteråret 2001 for interesserede virksomheder og planlæggere. Derimod lykkedes det ikke at integrere transportplaner i Miljøtrafikuge 2001. Konceptet er endnu på et indledende stade, og skal modnes før implementering i en større skala.

Som fælles forum for indsatsen fortsætter Godstransportgruppen, oprettet i 2001 under Færdelsstyrelsen. Her forventes fokus på implementering af værktøjer, og målsætninger for godstransportens miljøbelastning.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
1.3	Transportområdet				
0481	A Vejledning om godstransport i grønne regnskaber	NIRAS A/S	200 200	200 200	Medio 2002
0489 0507	B Indkøbsvejledninger for godstransportydelse	Teknologisk Institut COWI A/S	200 200 400	200 200 400	Medio 2002
0386	C Udvikling og udbredelse af transportplaner for virksomheder	Rambøll Nyvig	299 299	299 299	Forår 2002
0301/1	D Sekretariatsbistand og drift af godstransportpanel	Dræby rådgivning og projektledelse	426 426	426 426	Afsluttet 2001

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
1.3	Transportområdet		
	Forstudie om data om godstransports miljøegenskaber	500	Ja
	Strategisk analyse af miljøindsatsen på godstransport	152	Ja

1.4 Bygge og anlægsområdet

Mål 2001

Der er sket en væsentlig forbedring af miljø effektiviteten i sektoren, set ud fra ressourceforbrug, affaldsdannelse og brug af kemiske stoffer og materialer

Delmål 2001

Der er opstillet mål og udarbejdet en handlingsplan for byggepanelet

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?	
1.4	Bygge og anlægsområdet			
	1	Byggepanelets virke	Udarbejdelse af mål og handlingsplaner	Ja
	2	Sekretariat	Støttet sekretariatsfunktioner	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Det vurderes at målene er opfyldt.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
1.5	Bygge og anlægsområdet				
0242/2	A Sekretariatsbistand til byggepanel	Niras A/S	499 499	499 499	Afsluttet

1.5 Brancheindsats inden for fremstillingsvirksomheder

Mål 2001

Der er forankret et antal konkrete brancheindsatser på fremstillingsvirksomhedsområdet, hvor der sker udvikling, produktion og afsætning af renere produkter gennem en proces, der bl.a. sikrer fremstillingsvirksomhedernes aktive medvirken, og hvor brancherne demonstrerer medansvar for løsning af miljøproblemerne. Brancheindsatserne skal være forankret i branchernes organisationer el. lign.

Delmål 2001

- *Der er igangsat 4-6 brancheindsatser indenfor fremstillingsvirksomheder med udgangspunkt i branchernes miljøproblemer og dertil knyttede handlingsplaner*
- *Der igangsat/gennemført indledende rundbordssamtaler samt 2-6 forberedende forprojekter for mulige efterfølgende brancheindsatser*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
1.5	Brancheindsats inden for fremstillingsvirksomheder		
1	Brancheindsats – hovedprojekter	Igangsæt 4-6 hovedprojekter for brancheindsatser inden for fremstillingsvirksomheder	Ja
2	Brancheindsats – forprojekter	Igangsæt 2-6 forprojekter for brancheindsatser inden for fremstillingsvirksomheder	Nej
3	Rundbordssamtaler	Gennemført indledende rundbordssamtaler	Delvist

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Ad 1: Der igangsæt 5 hovedprojekter.

Ad 2: Det planlagte forprojekt for farve-lak-området blev omfattet af udgiftstoppet.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
1.5	Brancheindsats inden for fremstillingsvirksomheder				
0428	A Jern- og metalstøberier, hovedprojekt	<i>Danske støberiers brancheforening</i>	3300 3300	2490 2490	<i>Dec. 2003</i>
0435	B Møbelindustrien	<i>Træets arbejdsgiverforening</i>	2400 2400	2400 2400	<i>Uafklaret</i>
0436	C Plastindustrien	<i>Plastindustrien i Danmark</i>	4299 4299	2459 2459	<i>Dec. 2003</i>
0439	D Miljøindsats for industrielle og institutionsanvendte rengøringsmidler	<i>SPT, Symbion</i>	3153 3153	2443 2443	<i>Dec. 2003</i>
0440	C Miljømæssigt optimeret design af kølemøbler i livscyklusperspektiv	<i>FEHA</i>	1705	1384	<i>Maj 2003</i>
0587	- Genanvendelse af kølemøbler - Fremtidens remoteanlæg i supermarkeder	<i>FEHA</i>	615 2320	615 1999	<i>Dec. 2002</i>

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
1.5	Brancheindsats inden for fremstillingsvirksomheder		
	Brancheanalyse-/produktanalyse	950	Ja, for 2002 midler
	Hovedprojekt om belysningsområdet	2100	Ja
	Forprojekt om farve-lak-området	400	Ja

2 FREMME AF UDVIKLING AF RENERE PRODUKTER

2.1 Generel rammeindsats for kemiske stoffer og materialer

Mål 2001

- *Udledning og tab af farlige stoffer skal mindskes, således at disse kan ophøre inden "en menneske generation"*
- *Udvikling af alternativer og vidensopbygning om stoffer på den nyligt reviderede "Liste over uønskede stoffer"*

Delmål 2001

- *Der er igangsat udvikling af alternativer på områder, der kan supplere tidligere igangsatte områder, bl.a. udvikling af alternativ antifouling til træskibe, fiskenet og bure i havbrug*
- *Der er igangsat substitution eller udvikling af alternativer indenfor de grupper af biocider, der har størst effekt på mennesker og miljø*
- *Der er igangsat vidensopsamling og udvikling med henblik på udfasning og substitution af stoffer med kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionsskadende effekter i varer som f.eks. møbler og børneartikler samt persistente og bioakkumulerende stoffer i forbrugerprodukter samt en ligende indsats for stoffer fra listen over uønskede stoffer*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?	
2.1	Ramme indsats for kemiske stoffer og matr.			
	1	Handlingsplaner og strategier	Opfølgning på igangværende initiativer under handlingsplaner og strategier på kemikalieområdet med henblik på reduceret anvendelse af: Bromerede flammehæmmere Antibegroningsmidler Biocider Phthalater PVC Kraftige drivhusgasser	Nej* Ja Ja Nej* Nej* Ja
	2	Stoffers anvendelsesområder	Opbygget viden om en række stoffers anvendelsesområder eller vidensgrundlaget for substitution - Persistente og bioakkumulerende stoffer, samt stoffer med kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionsskadende effekter i forbrugerprodukter - Træbjælkeforbindelser til overfladebehandling - Stoffer på "Listen over uønskede stoffer" der anvendes i forbrugerprodukter	Nej Ja Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

* Er igangsat under tidligere års prioriteringsplaner.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
2.1	Rammeindsats for kemiske stoffer og matr.				
0360	A Substitution af miljøskadelige stoffer - Køleunit baseret på naturlige kølemidler fremfor HFC	Dantherm HMS A/S	1075	269	Trukket tilbage
0363	- Substitution af kraftige drivhusgasser	Teknologisk Institut	236	236	Afsluttet
0375	- Udvikle HFC-fri mælketankskøling	Teknologisk Institut	1612	878	Nov. 2002
0380	- Enzymer fremfor miljøfarlige biocider	Biococcus Aps	1586	1285	Jan. 2003
			4509	2666	
0402	B Opbygning af viden omkring stoffers anvendelsesområder - Bundmaling	Dansk sejlonion	333	333	Aug. 2002
0403	- Trætjæreprodukter	Teknologisk Institut	46	46	Afsluttet
0466	- Emissionsfaktorer fra HFC køleanlæg	COWI A/S	212	212	April 2002
			591	591	
0470	C Status over udvikling på bundmalingsområdet	Dansk sejlonion	100 100	100 100	Marts 2002
0493	D Handlingsplan for kølebranchen	Selskab for køleteknik i IDA	1705 1705	852 852	Juni 2002

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
2.1	Rammeindsats for kemiske stoffer og materialer		
	Massestrømsanalyse for bly	375	Ja
	Massestrømsanalyse for kviksølv	327	Ja
	Formidling af viden om kulbrinter	540	Ja, for 2002 midler

2.1.1 Særlig indsats overfor fremstillingsvirksomheder

Mål 2001

- Danske fremstillingsvirksomheder arbejder aktivt med substituering af miljøbelastende stoffer i produktion og produkter

Delmål 2001

- Der er igangsat udviklingsaktiviteter rettet mod fremstillingsvirksomheders substitution af de nævnte stoffer indenfor ovennævnte områder
- Etablering af en standardtilskudsordning for substitution og videreudvikling af renere teknologier på kemikalieområde
- Gennemførelse af konkrete substitutionsprojekter

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
2.1.1	Særlig indsats overfor fremstillingsvirksomheder		
1	Produktrettet videreudvikling	Specifik produktrettet videreudvikling af alternativer for at få fremstillingsvirksomhederne til at substituere de prioriterede stoffer	Delvist
2	Vidensindsamling og videreudvikling af substitutionsmetoderne	Vidensindsamling om substitution samt videreudvikling med henblik på implementering af substitutionsmetoder	Delvist
3	Gennemførelse af konkret substituering i virksomheder	At et større antal virksomheder har gennemført substitutionsprojekter og bragt de nye, mindre miljøbelastende produkter på markedet	Delvist

Vurdering af opfyldelse af mål

Området omfatter en større antal uønskede stoffer. Virksomhedernes interesse for at gå i gang med konkrete projekter har varieret fra område til område. God målopfyldelse sker på områderne substitution af bly- og blyprodukter samt drivhusgasser. Der har også været interesse på området bromerede flammehæmmere, mens der på andre områder endnu ikke har været så stor virksomhedsinteresse. Det skal dog bemærkes, at en del af stofområderne først blev annonceret i oktober 2001, og programmet på grund af udgiftsstoppet blev midlertidigt stoppet i december. Da der er tale om udviklingsprojekter, hvor virksomhederne typisk selv skal betale 25-40% af projektomkostningerne samt de supplerende investeringer i udstyr mv., vil beslutningsprocessen i virksomheden typisk tage mindst 3-6 måneder. Der er opnået den største målopfyldelse, hvor der er både har været en betydelig udviklings- og formidlingsaktiviteter støttet under tidligere års rammeindsats (punkt 2.1), og hvor markedskrav eller forventede myndighedskrav kan synliggøres for virksomhederne.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
-----------	------------------------	------------------	--------------------------	--------------------	----------------------

2.1.1		Særlig indsats overfor fremstillingsvirksomheder				
0221/1	A	Blyfri loddematerialer	<i>Technoconsult</i>	1.408 1.408	705 705	2002
0414	B	Substitution af bly og bromerede flammehæmmere i HBS	<i>Ericsson DiAx A/S</i>	1.052 1.052	263 263	2002
0415	C	Substitution af bly i fiskeredskaber	<i>STAR Products A/S</i>	1.329 1.329	465 465	2002
0421	D	Substitution af bly i synke-linier	<i>Bue Net</i>	1.490 1.490	500 500	2002
0430	E	Blyfri printkort	<i>Print Produktion A/S</i>	649 649	239 239	2002
0443	F	Substitution af tin/bly med tin som ætseresist ved fremstilling af printkort	<i>PRI-DANA Elektronik A/S</i>	269 269	94 94	2002
0445	G	Udvikling og indførelse af organisk stabilisator til plastrør	<i>Nordisk Wavin A/S</i>	1.117 1.117	279 279	2003
0450	H	Halogenfri printlaminater til blyfri elektronikprodukter	<i>Chemitallic A/S</i>	775 775	271 271	2002
0427	I	Halogenfri printkort i form af bromfri FR-4 Laminater	<i>Print Produktion A/S</i>	481 481	180 180	2002
0444	J	Erstatning af PVC indeholdende phthalater med polyolefin og/ eller TPE uden PVC og phthalater i dentalprodukter	<i>Bornholms Plastvarefabrik ApS</i>	731 731	346 346	2002
0469	K	Konvertering af chillerunit på 250 kW med HFC R407C til det naturlige kølemiddel propan	<i>Multikøl A/S</i>	623 623	344 344	2002
0540	L	Udvikling af miljørigtig pladeismaskine	<i>A/S Dybvad Stålindustri</i>	1.461 1.461	600 600	2003
0548	M	Køle- og frostrumsanlæg til køkkener og restaurationer – konvertering fra HFC til de naturlige kølemidler propan og CO2	<i>FinDan Køle- og Elteknik A/S</i>	547 547	318 547	2003

0576	N	Forsøg på substitution af methylethylketoxim i farve- og Lakfabrik	<i>Esbjerg Farve- og Lakfabrik A/S</i>	426	114	2004
				426	114	

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Indstillet tilsagn (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
2.1.1	Særlig indsats over for fremstillingsvirksomheder		
0458	Væskekøler med ammoniak	140	Ja
0543	Substitution af uønskede stoffer	0	Nej
0590	Minimering af kølemiddelpåfyldning	186	Ja
0591	Konvertering af varmeindvindingsaggregat	900	Ja
0595	Konvertering af køleanlæg i supermarkeder	630	Ja
0593	Phthalatfri dekoration	675	Ja
0599	Substitution af brommeret flammehæmmer i laminat	196	Ja

2.2 Udfasing af pesticider på offentlige arealer

Mål 2001

- *Sektorens driftsansvarlige skal udfase anvendelse af pesticider i ukrudtsbekæmpelsen gennem deres anvendelse af pesticidfrie bekæmpelsesstrategier under brug af udstyr, hvor skadelige følgevirkninger er minimeret*
- *Faste belægnings skal i fremtiden kunne anlægges med materialer og metoder, der kan minimere ukrudtsforekomsten eller subsidiært kan tåle de nødvendige behandlinger mod ukrudt*

Delmål 2001

- *Identificere mulige belægningstekniske løsninger og begynde udvikling og afprøvning*
- *Afprøvning af strategier med nuværende bekæmpelsesudstyr*
- *Producenter af bekæmpelsesudstyr starter udviklingen af mere velegnet udstyr*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?	
2.2	Pesticider på offentlige arealer			
	1	Belægningstyper	Udviklet belægningstyper, herunder flise- og belægningsstensprodukter, fugemateriale mm. Som minimerer ukrudtsvæksten	Ja/i gang
	2	Strategier, anbefalinger og internationale erfaringer	Gennemført forsøg med strategier og anbefalinger, opsamlet internationale erfaringer samt formidlet samlede resultater	Ja/i gang
	3	Mekanisk og termisk teknisk udstyr	Udviklet mekanisk og termisk teknisk udstyr til pesticidfri ukrudtsbekæmpelse	Ja/i gang

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Der er iværksat aktiviteter til opfyldelse af målene og de forløber planmæssigt.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
2.2	Pesticider på offentlig arealer				
0454	A Udvikling af fugemateriale der forhindre ukrudtsdan- nelse - Ukrudtshæmmende fuger	<i>Dansk Be- ton Indu- striforening RC Beton varer A/S</i>	1193	1193	2002
0453	- Nyt fugemateriale		849	637	2002
			2042	1830	
0405	B Strategier og anbefalinger for pesticid fri drift af be- fæstede arealer	<i>Forsknings- center for Skov og Landskab</i>	500 500	500 500	2002
0408	C Termisk ukrudtsbekæmpel- se - Effektivisere den ekssi- sterende maskine	<i>Green Fla- me HWH pro- duction A/S</i>	413	207	2002
0409	- Udvikle ny meto- de/maskine (selvjuste- rende ukrudtsbørste)		837	435	2002
			1350	642	

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
2.2	Pesticider på offentlige arealer		
	Trykning af hæfter	76	Ja

2.3 Udvikling af renere produkter på landbrugsområdet

Mål 2001

- *Danske landbrug anvender miljøoplysninger om bedriften overfor omverdenen, og miljøoplysningerne indgår i bedriftenes valg af produktionsstrategi*

Delmål 2001

- *Opstilling af veldokumenterede retningslinier for, hvilke nøgletal et grønt regnskab på landbrugsdrifter bør indeholde*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
2.3	Renere produkter på landbrugsområdet		
	1 Grønne regnskaber	Analyseret hvilke parametre/nøgletal, der bør indgå i de grønne regnskaber på landbrugsbedrifter	Nej

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Projektet blev omfattet af udgiftstoppet og målet er derfor ikke blevet opfyldt. Ansøgning til projektet er udformet.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
2.3	Renere produkter på landbrugsområdet				

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
2.3	Renere produkter på landbrugsområdet		
	Grønne regnskaber i LCA-perspektiv	800	Ja

2.4 Renere produktionsprocesser

Mål 2001

- *Et flertal af danske virksomheder bruger den bedst tilgængelige teknologi med henblik på at nedsætte miljøbelastningen*
- *Det internationale arbejde med BAT (bedst tilgængelig teknologi) er støttet og påvirket fra dansk side*

Delmål 2001

- *At der igangsættes en kortlægning af udviklingen samt formidling af renere processer til støtte for den danske viden om, hvorledes sundhedsfarlige emissioner fra industrien kan reduceres*
- *Løbende at sikre en dansk bearbejdning og formidling m.v. af udarbejdelse af BAT-noter inden for udvalgte brancheområder*
- *At der igangsættes en udvikling og formidling af renere processer til støtte for det danske bidrag til udarbejdelse af generelle samt udvalgte brancheorienterede BAT-noter*
- *At der udarbejdes brancheorienteringer om renere processer og produkter i udvalgte brancher, blandt andet indenfor de brancher som udleder VOC*
- *At der igangsættes en udvikling af et informationssystem om industriens miljøforhold for derved at opnå større viden og overblik*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?	
2.4	Renere produktionsprocesser			
	1	Reduktion af sundhedsfarlige emissioner	Kortlagt udviklingen samt formidlet renere processer til støtte for den danske viden om, hvorledes sundhedsfarlige emissioner fra industrien kan reduceres	Delvist
	2	BAT-noter	Udviklet og formidlet BAT-noter inden for udvalgte områder, som kan støtte op om arbejdet med BAT-noter, herunder en tværgående BAT-note	Delvist
	3	Brancheorienteringer	Udviklet og formidlet brancheorienteringer inden for udvalgte områder	Nej
	4	Informationssystem om industriens miljøforhold	Igangsæt udvikling af et informationssystem, der samler oplysninger om industriens miljøforhold	Nej

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Ad 1 Omfattede oprindeligt to projekter, hvoraf det ene projekter vedrørende ultrafine partikler i luften er finansieret via andre midler. Begge projekter er iværksat og projekterne forløber planmæssigt.

Ad 2 Der er iværksat og afsluttet et projekt med bidrag til udarbejdelse af BAT-note. Et andet bidrag til udarbejdelse af BAT-note samt formidlingsprojekterne var klargjort, men blev fanget af udgiftsstopet.

Ad 4 Der blev kun gennemført et mindre forprojekt. Der er gennemført udbud af selve informationssystemet, med tilsagnet blev ramt af udgiftsstoppet.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
2.4	Renere produktionsprocesser				
0426	A Udarbejdelse af materiale om mulighederne for renere teknologi	<i>DHI institut for vand og miljø Aalborg universitet</i>	3349	500	2002
0541	- Reduktion af spildevandsbelastningen ved bilvask		120	120	2002
	- Input til BAT-note om Fødevarer, Drikkevarer og mælk		3469	620	
0413	B Udarbejdelse af informationssystem om industriens miljøforhold (forprojekt)	<i>Hjorth og Rinhart</i>	100 100	100 100	<i>Afsluttet</i>

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
2.4	Renere produktionsprocesser		
	BAT-note for glasfremstillingsindustrien	150	Ja
	Oversættelse til dansk fra engelsk af BAT-note	400	Muligvis
	Hjælp til udarbejdelse af BAT-note	100	Nej (for sent)
	Etablering af miljødatabase	1500	Ja

2.5 Videreudvikling af renere teknologier med henblik på implementering i fremstillingsvirksomheder

Mål 2001

- *Et flertal af danske virksomheder indfører renere teknologier i deres produktionsprocesser*

Delmål 2001

- *At der er ydet tilskud til videreudvikling, med henblik på implementering, af renere teknologier og affaldshåndteringsteknologier på områder, hvor der allerede findes kendte renere teknologiløsninger indenfor asfaltindustrien, varmeforzinkningsindustrien og lak- og farveindustrien*
- *At mulighederne for at inddrage yderligere brancher er undersøgt og det nødvendige grundlagsmateriale er udarbejdet*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
2.5	Videreudvikling af renere teknologier med henblik på implementering i fremstillingsvirksomheder		
1	Tilskudsordninger	Videreført tilskudsordningen for de brancher, hvor tilskudsordningen er igangsat i 2000	ja
2	Igangsatte tilskudsordninger	Igangsat tilskudsordningen for øvrige brancher, for hvilke grundlaget har kunnet etableres	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Ordningen er gennemført som planlagt men med et mindre tilskudsforbrug end planlagt. I efteråret 2001 blev galvanobranchen inddraget, men på grund af ufgiftsstoppet var ordningen kun i gang i få måneder over for denne branche, hvorfor en del ansøgninger ikke kunne færdigbehandles, og et planlagt samarbejde med branchens aktører om at motivere til ansøgninger ikke blev gennemført i fuldt omfang. Da deltagelse i programmet ofte forudsætter betydelige egeninvesteringer i produktionsudstyr, er virksomhedernes beslutningsproces ofte langvarig. I lighed med sidste år gav kontakten med virksomhederne anledning til flere projekter under Miljøkompetenceordningen, hvor virksomheden kan kombinere systematisk miljøarbejde med mindre RT-projekter. Da arbejdet med planlagte brancheorienteringer på nye områder ikke blev afsluttet, blev der ikke skabt grundlag for inddragelse af flere brancher.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
2.5	Videreudvikling af renere teknologier med henblik på implementering i fremstillingsvirksomheder – Projekter under standardordningen				
0345	A Overdækning af affedterkar	<i>FJ Varmeforzinkning A/S</i>	348 348	87 87	2002
0353	B Kold genbrug af asfaltmaterialer	<i>Inreco A/S</i>	1.470 1.470	368 368	2001 (afsluttet)
0383	C Omlægning af lakkogningsanlæg	<i>Boesen's Fabrikker Aps</i>	976 976	342 342	2002
0431	D Regenerering af flus	<i>A/S Peder Nielsens Beslagfabrik</i>	48 48	12 12	2002
0463	E Informationsformidling vedr. Standardprogrammet for videreudvikling og implementering af renere teknologi i udvalgte brancher	<i>Kontoret for renere Produkter</i>	20 20	20 20	2002
0542	F Recirkulation af vand og kemikalier ved vibrator-slibning	<i>Gelsted Galvano Industri A/S</i>	261 261	91 91	2002
0585	G Etablering af et lukket skyllesystem til virksomhedens galvaniseringslinie	<i>Sydjydsk El-Galvanisering A/S</i>	531 531	186 186	2003

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Indstillet tilsagn (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
2.5	Videreudvikling af renere teknologier med henblik på implementering i fremstillingsvirksomheder		
0459	Substitution af chrom 6	900	Ikke besluttet
0483	Erstatning af cyanidbaseret sølvproces	469	Ikke besluttet
0598	Regenerering af hårdchrombad	220	Ikke besluttet

3. GENERELLE METODER OG VÆRKTØJER M.V.

3.1 Ressourceeffektivitet

Mål 2001

- Der er et veldokumenteret grundlag for at effektivisere ressourceforbruget indenfor væsentlige ressourceforbrugende områder.

Delmål 2001

- Der er foretaget en indledende kortlægning af metoder og redskaber for effektivisering af ressourceforbruget indenfor 1-2 udvalgte områder

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
3.1	Ressourceeffektivitet		
	1	Relationen ressourceeffektivitet og produktorienteret miljøstrategi	Udredning om mulighederne for praktisk målformulering og opstilling af indikatorer i relationen mellem ressourceeffektivitet og produktorienteret miljøstrategi
			Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Målet er opfyldt og projekterne igangsat

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning	
3.1	Ressourceeffektivitet					
0530	A	Indførsel af branchedimensionen i DMI- og TMR-opgørelser	Danmarks statistik	153	153	Maj 2002
				153	153	
0233	B	Udvikling af indikator system for materialestrømme, ressourceforbrug og -effektivitet samt affaldsstrømme	DHI Institut for vand og miljø	1400	1400	Dec. 2002
				1400	1400	

3.2 Livscyklusvurderinger og livscyklustankegang – metode/data/værktøjer

Mål 2001

- Der er etableret en samlet pakke af metoder, værktøjer, vejledninger og data, der udgør et godt grundlag for at virksomheder, organisationer og myndigheder på forskellige niveauer kan arbejde med miljøforhold omkring produkter og serviceydelser set i et livscyklusperspektiv

- Et stort antal af virksomheder, organisationer og myndigheder arbejder med livscyklusvurdering eller –tankegang samt miljøhensyn i produktudvikling
- Der er etableret et LCA-videnscenter uden mure i Danmark, der som minimum varetager: Udvikling, markedsføring og salg af LCA-PC-værktøjskasse i overensstemmelse med UMIP-metoden; vidensformidling inden for LCA-området; etablering og stimulering af LCA-netværk herunder Miljøstyrelsens LCA-følgegruppe; samt opretholde en LCA-ekspertice, som giver et grundlag for en fornuftig løbende udvikling af PC-værktøjskassen

Delmål 2001

- Metodiske huller vedrørende opgørelse og vurdering af affald m.m. er udfyldt og en anerkendt og faglig velfunderet metode til livscyklusvurderinger er sikret
- Der er klare retningslinier for hvordan sekundære materialer godskrives i UMIP
- Offentlig adgang til en PC-værktøjskasse med et grundmodul, der kan beregne efter UMIP-metoden er sikret på lang sigt
- Offentlig adgang til kvalitetssikrede og opdaterede data til brug ved LCA er sikret på lang sigt
- Der har været en udbredt og dynamisk dialog om hvordan livscyklusvurderinger og livscyklustankegang kan anvendes, herunder rækkevidden af resultaterne, tolkningsmuligheder, kvalitetssikring, formidling af resultater, o. lign.
- Der er bidraget til etablering af efteruddannelsesmuligheder og kompetenceudvikling hos de, der anvender livscyklusvurderinger og livscyklustankegang
- Der etableres et LCA-videnscenter i Danmark via EU-udbud

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
3.2	Livscyklusvurderinger og livscyklustankegang		
	1 LCA-metode	Iværksat projekter der udfylder LCA-metodemæssige huller (affald)	Ja
	2 LCA-arbejde i virksomheder	Rodfæstet LCA-arbejde i virksomheder herunder: brug af LCA i produktudviklingsfasen understøtte LCA-netværk og erfagrupper understøtte tilsynsmyndigheder spredningsaktiviteter omkring LCA seminarer og workshops arrangeret af LCA-følgegruppen	Ja
	3a Database og PC-værktøjskasse	Opdateret database samt oversat og udbygget	Ja/i gang
	3b Database og PC-værktøjskasse	Vedligeholdt og udbygget en "PC-værktøjskasse" med henblik på ekstern forankring	Ja
	3c Database og PC-værktøjskasse	Rådgivet Miljørådet i forbindelse med afklaring af markedsmuligheder, finansieringsbehov o.lign. vedrørende forankring af PC-værktøjskasse	Ja

	4	Efteruddannelsesmuligheder	Bidraget til etablering af efteruddannelsesmuligheder	Ja
	5	LCA-videnscenter	Etableret LCA-videnscenter i Danmark	Udarbejdet et udbud

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Det vurderes at målene er opfyldt, bortset fra etablering af LCA-center som blev omfattet af udgift-stopet. Der er udarbejdet et udbud.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
3.2	Livscyklusvurderinger og livscyklustankegang				
0003/1	A Sekretariatsbstand til Miljøstyrelsens LCA-følgegruppe	COWI A/S	60 60	60 60	Afsluttet
0398	B Udarbejdelse af vejledning i anvendelser af allokering i forbindelse med genanvendelse og affaldsbehandling	dk-Teknik	430 430	430 430	2002
0358	C Analyse og planlægning af forankring af PC-værktøjskasse baseret på UMIP-metoden	Civiling. Peter Sørensens Aps	162 162	162 162	Afsluttet
0488	D Opdatering, fejlretning og oversættelse af UMIP-metoden	Institut for produktudvikling, DTU	600 600	600 600	Sept. 2002

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
3.2	Livscyklusvurderinger og livscyklustankegang		
	Etablering af LCA-center	6936	Ja

3.3 Miljøledelsesværktøjer

3.3A Miljøledelse

Mål 2001

- Mange virksomheder har implementeret renere teknologi og miljøstyring for at nedsætte miljøbelastningen for produktion og produkter. Virksomhedernes miljøledelse har positiv afsmittning på udviklingen af renere produkter

Delmål 2001

- *At gøre det lettere at udarbejde miljøredegørelser med særlig fokus på produkter for virksomheder, der enten overvejer eller allerede er EMAS-registreret*
- *At gøre det lettere for virksomhederne at udvikle og formidle produkternes gode miljøegenskaber*
- *At gøre det lettere at integrere miljø i virksomhederne og i deres beslutninger med det formål at få dem til at træffe beslutninger om at udvikle og udbyde flere miljømærkede produkter*
- *At udvikle og/eller formidle viden, som evaluering af tilskudsordningen for miljøstyring påpeger der er behov for*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?	
3.3A	Miljøledelse			
	1	Inspirationsmateriale	Udviklet inspirationsmateriale til støtte for virksomheder, der skal udarbejde miljøredegørelse med særlig fokus på produkter	Ja/i gang
	2	Udvikling og formidling af miljøstyringssystemer	Belyst, udviklet og formidlet viden inden for områder, som konklusionen i evalueringen af tilskudsprogrammer vedrørende udvikling af miljøstyringssystemer peger på der er behov for	Delvist

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Aktiviteterne er igangsat men er blevet bremset af udgiftstoppet.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
3.3A	Miljøledelse				

0387	A	Inspirationsmateriale til miljøreddegørelser - Produktorienterede miljøreddegørelser	<i>Det norske Veritas Danmark A/S</i>	399	399	Dec. 2002
0389	-	WEB-baseret inspirationsmateriale	<i>Valør og Tinge A/S</i>	399	399	Dec. 2002
				798	798	

3.3B Miljøledelse i produktkæden

Mål 2001

For virksomheder, der arbejder med miljøledelse, er det målet at tilskynde disse til at etablere et miljømæssigt samspil i produktkæden, der kan medføre en forbedring gennem en mindsket miljøbelastning set i et livscyklusperspektiv.

Delmål 2001

- *Belyse supplerende, konkrete eksempler på formaliseret og forpligtende miljøsamarbejde i produktkæder*
- *Formidling og opsamling af erfaringer fra de beskrevne eksempler og en tværgående analyse af produktkædeledelse*
- *Der er udviklet konkret informationsmateriale til virksomhederne om miljødialog i produktkæden*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
3.3B	Miljøledelse i produktkæde		
1	Miljøsamarbejde	Belyst konkrete eksempler på miljøsamarbejde i produktkæder	Ja
2	Opsamling, formidling og miljødialog	Gennemført workshop og publikation for at opsamle og formidle erfaringer med produktkædeledelse samt en tværgående procesanalyse af emnet for at styrke virksomhedernes miljødialog i produktkæden	Kontrakt foreligger
3	Miljødialog i produktkæden	Udarbejdet videregående informationsmateriale til styrkelse af virksomhedernes miljødialog i produktkæden	Nej

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Projektet er forsinket et halvt år.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning

3.3B		Miljøledelse i produktkæden				
0362	A	Eksempler på miljøledelse i produktkæder - 4 eksempler på miljø samarbejde med leverandører eller kunder	<i>COWI A/S</i>	405	205	<i>Afsluttet</i>
0364		- 3 eksempler på miljø samarbejde i 3 forskellige produktkæder	<i>Dk-Teknik</i>	126	126	<i>Afsluttet</i>
0365		- Miljøledelse på Cardo-Door Production A/S	<i>Planenergi A/S</i>	101	101	<i>Afsluttet</i>
0370		- Miljøkommunikation hos Sky-Light A/S og DAN-RENS A/S	<i>Force Institutterne</i>	99	99	<i>Afsluttet</i>
				731	531	
0597	B	Sammenfatningsprojekt for miljøledelse i produktkæder	<i>Planmiljø</i>	245 245	245 245	2002

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
33A + 33B	Miljøledelse		
	Fra miljøstyring til produktorienteret miljøarbejde i fødevarerindustrien	318	Ja
	Vidensdatabase for grafiske produkters livscyklus	550	Ja
	Formidling om miljøledelse	479	Ja

4 FORBRUG, HANDEL OG MARKEDETS RAMMER

4.1 Offentlig grøn indkøbspolitik

Mål 2001

- En styrkelse af det offentliges indkøb af renere produkter som element i skabelsen af et voksende marked for renere produkter og i nedbringelse af miljøbelastningen fra den offentlige sektor herunder at
- forbedre offentlige institutioners muligheder for ved indkøb at stille krav til miljøet på lige fod med krav til f.eks. pris, funktion, kvalitet, service m.m.
- dokumentere omfanget af grønne indkøb i den offentlige sektor

Delmål 2001

- Der er igangsat udvikling af e-handelsbaseret dokumentationssystem for omfanget af konkrete grønne indkøb
- Serien af miljøvejledninger er evt. justeret som følge af evaluering, vedligeholdt og udbygget med 2-3 vejledninger
- Der er igangsat et eller flere projekter om udvikling af efteruddannelsestilbud til offentlige indkøbere

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
4.1	Offentlig grøn indkøbspolitik		
1	Dokumentationssystem	Udviklet e-handelsbaseret dokumentationssystem for omfanget af konkrete grønne indkøb i offentlige institutioner	Nej
2	Information og værktøjer	Udarbejdet og formidlet information og værktøjer til offentlige og private professionelle indkøbere og relevante brancher, herunder en eventuel justering miljøvejledninger	Delvist
3	Efteruddannelse	Udviklet og tilrettelagt efteruddannelsestilbud til offentlige indkøbere	Delvist
4	Koordinationsgruppen for offentlige grønne indkøb	Rådgivet og bistået koordinationsgruppen for offentlige grønne indkøb vedrørende tiltag til fremme af offentlige grønne indkøb	Nej

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Målene er ikke blevet opfyldt. Ad 1,3 og 4 er stoppet på grund af ændret prioritering.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
4.1	Offentlig grøn indkøbspolitik				

0534	A	Hjemmeside med eksempler på miljøkrav til brug ved EU-udbud	Indkøbs Service A/S	99 99	99 99	2002
0535	B	Engelsk brugerflade i Grønt IndkøbsNet	Indkøbs Service A/S	95 95	95 95	Afsluttet

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
4.1	Offentlig grøn indkøbspolitik		
	Dokumentation/indikatorer	993	Nej
	Koncept om miljøvejledninger	400	Ja, for 2002 midler
	Vejledning om tropetræ	572	Ja
	Efteruddannelsesprojekter	630	Nej

4.2 Miljømærkning af produkter

Mål 2001

- *Forbrugerne bidrager gennem et bevidst tilvalg af miljømærkede produkter til en reduceret miljøbelastning, og dette kan dokumenteres*

Delmål 2001

- *Der er ydet dansk teknisk og faglig bistand til udvikling af kriterier indenfor én produktgruppe under EU's miljømærke Blomsten*
- *Der er foretaget effektscreening og rapportering for miljøbelastning og markedsfordeling for tekstilvaskemidler. Der er desuden foretaget forsøgsvis effektscreening for miljøbelastning og markedsfordeling inden for yderligere 1-2 produktgrupper*
- *Der er gennemført kampagner o.a. oplysningsinitiativer indenfor prioriterede produktområder med inddragelse af forbrugere, detailhandel og producenter, samt tilvejebragt baggrundsoplysninger til brug for dette*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
4.2	Miljømærkning af produkter		
1	Livscykluscreening og kriterieudvikling	Udarbejdet livscykluscreening og kriterieudvikling for 1 produktgruppe	Ja/I gang
2a	Miljøbelastning og markedsfordeling	Screenet miljøbelastning og markedsfordeling for 1-2 produktgrupper (konceptudvikling, afprøvning, dokumentation og rapportering	Nej
2b	Tekstilvaskemiddel	Gennemført screening samt formidlet denne for tekstilvaskemiddel	Nej
3	Produkttest	Gennemført produkttest til sammenligning af mærkede og ikke-mærkede produkter	Nej
4	Forbrugerkendskab	Undersøgt forbrugerkendskabet til mærkerne	Ja
5	Markedsandele og udvikling	Undersøgt miljømærkede produkters markedsandele og udvikling heraf	Ja
6	Kampagner og oplysningsinitiaiver	Forberedelse af kampagner og gennemførelse af oplysningsinitiaiver indenfor prioriterede produktområder, samt tilvejebragt baggrundsoplysninger til brug for dette	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

En stor del af målene vurderes til at være opfyldt. Tiltænkte projekter inden for pkt. 2 a og b samt 3 blev omfattet af udgiftstoppet, men er klar til at blive iværksat.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
4.2	Miljømærkning af produkter				
0448	A Revision af kriteriesæt for miljømærkning af vaske-midler under EU's miljø-mærke Blomsten	DHI, Insti-tut for vand og miljø	783	600	Sept. 2002
			783	600	
0419	B Miljømærkekampagne 2001 - PR-projekt i forbindelse med anden del 2001	Valør og Tinge A/S	150	150	Afsluttet
0226/2	- Opfølgning, efterår 2001	La Familia A/S	1766	1766	Afsluttet
0378	- Evaluering	Kvistgaard Consult Aps	216	216	Afsluttet
			2132	2132	
0596	C Kendskab til miljømærker – eftermåling	Gallup A/S	75	75	Afsluttet
			75	75	
	D Udbrede kendskabet til miljømærker gennem forskellige lokale aktiviteter	Miljøstyrelsen, Bodil Harder		186	Afsluttet
				186	
0588	E Ajourføring af miljøvurdering af kemiske produkter i husholdningen	DHI, Insti-tut for vand og miljø	38	38	Afsluttet
			38	38	
2001	F Samlesag for betaling af moms på miljømærkeprojekter	Miljøstyrelsen	16	16	Afsluttet
			16	16	

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
4.2	Miljømærkning af produkter		
	Sreening af miljøbelastning og markedsfordeling vedr. tekstilvaskemidler	200	Ja
	Test af mærkede og ikke mærkede produkter	1300	Ja, for 2002 midler

4.3 Servicesektoren og detailhandlen

Mål 2001

- *En væsentlig del af detailhandlens butikker arbejder med miljøstyring og giver forbrugerne en lettere adgang til varer med miljømærker eller generelt nedsat miljøbelastning*
- *Der er udviklet forbrugerrettede koncepter, som kombinerer serviceydelser og produkter med en samlet nedsat miljøbelastning*

Delmål 2001

- *Koordinering af initiativer til miljøprofilering af detailforretninger med miljøledelsesinitiativer og inddragelse af relevante informationsværktøjer i produktkæden*
- *Gennemføre udredning om mulighederne for nedsat miljøbelastning ved alternativ sammensætning af service og produkter som samlet forbrugerydelse*

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
4.3	Servicesektoren og detailhandlen		
1	Miljøprofilering af detailforretninger	Koordinering af initiativer til miljøprofilering af detailforretninger med miljøledelsesinitiativer og inddragelse af relevante informationsværktøjer i produktkæden	Nej
2	Alternativ sammensætning af service og produkter	Gennemføre udredning om mulighederne for nedsat miljøbelastning ved alternativ sammensætning af service og produkter som samlet forbrugerydelse	Nej

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Rådet besluttede at nedprioritere området i 2001 og genoverveje det i forbindelse med overvejelserne omkring Prioriteringsplan 2002.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt-ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
4.3	Miljømærkning af produkter				

4.4 Miljøvaredeklarationer

Mål 2001

Der er etableret overordnede rammer for anvendelse af miljøvaredeklarationer i Danmark, hvor producenter og andre i produktkæden kan udveksle produktrelaterede miljøoplysninger i et livscyklusperspektiv

Delmål 2001

Der tilvejebringes et grundlag, så der i 2001 kan etableres en forsøgsordning for miljøvaredeklarationer i samarbejde med relevante private og offentlige aktører

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?	
4.4	Miljøvaredeklarationer			
	1a	Tredieparts kontrol og finansiering	Undersøgt tekniske og faglige spørgsmål omkring mulighederne for tredieparts kontrol og finansiering	Nej
	1b	Datagrundlag og kommunikation	Undersøgt tekniske og faglige spørgsmål omkring en overordnet ramme for datagrundlag og kommunikation	Stoppet
	2	Demonstrationsprojekt	Igangsatt demonstrationsprojekt for miljøvaredeklarationer, der skal omfatte forberedelse, etablering og drift af forsøgsordning	Nej

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Ad 1b var annonceret. Alle aktiviteterne blevet bremset pga. udgiftstoppet samt en ændret prioritering i Miljøstyrelsen.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
4.4	Miljøvaredeklarationer				

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
4.4	Miljøvaredeklarationer		
	Generelle retningslinier og eksempler på PSR samt afprøvning	500	Nej

4.5 Produktstandarder

Mål 2001

Målet er, at miljøaspekter inddrages i hele forløbet fra direktiv via mandat til standard. Der skal således ske påvirkninger af alle tre delprocesser

Delmål 2001

- Processen udstukket i "Ny Metode" analyseres med henblik på en større forståelse og en målretning af indsatsen for at inddrage miljøaspekter i alt standardiseringsarbejde
- Udarbejdelse af den første tværgående miljøguide (kemiske metoder) i regi af SABE

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
4.5	Produktstandarder		
	1	Evalueret Ny Metodes effektivitet og betydning for europæisk standardisering	Ja
	2	Tværgående miljøguide	Delvist

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Igangsat, men aktiviteterne blev bremset af udgiftstoppet.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
4.5	Produktstandarder				
0342	A Bidrag til projekt om inddragelse af miljøaspekter i produktstandarder	Dansk Standard	250	250	Sept. 2003
			250	250	
0404	B Ny metode - Udredning om Ny Metode	Dansk Standard	200	200	2002
0533	- New approach in environmental legislation, workshop and report	Milieu Ltd	595	595	2002
			795	795	

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/	Ansøgt be-	Videreføres
-----------	---------	------------	-------------

	Beskrivelse	løb (1000 kr.)	Ja/nej
4.5	Produktstandarder		
	Tværgående miljøguide i SABE-regi	200	Nej
	Formidling for at udbrede kendskabet til miljø i CEN, DS og MST	350	Nej
	Dansk indsats om produktstandarder vedr. LCA	200	Nej

4.6 Økonomiske styringsmidler

Mål 2001

- *Balanceret anvendelse af økonomiske styringsmidler i den produktorienterede miljøindsats*

Delmål 2001

Tilvejebringe vurderingsgrundlag for anvendelse af økonomiske styringsmidler i den produktorienterede miljøindsats

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
4.6	Økonomiske styringsmidler		
	1 Økonomiske styringsmidler i POMS	Tilvejebringe vurderingsgrundlag for anvendelse af økonomiske styringsmidler i den produktorienterede miljøindsats	Nej

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Igangsatt men aktiviteterne blev bremset af udgiftstoppet, og en yderligere indsats på dette område afventer den nye regerings udvalgsarbejde om en grøn markedsøkonomi, der forventes afsluttet november 2002.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt-ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
4.6	Økonomiske styringsmidler				

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb	Videreføres Ja/nej

		(1000 kr.)	
4.6	Økonomiske styringsmidler		
	Projekt om velfungerende grønne markeder	400	Nej

5. AFFALD OG GENANVENDELSE

5.1 Affald 21

5.1.1 Affaldsforebyggelse

Mål 2001

Målet for indsatsen i 2001 er at igangsætte projekter om økonomiske vurderinger, prioritering af affaldsstrømme og indikatorer der støtter op om det videre arbejde med udformning af en affaldsforebyggelsesstrategi og dens gennemførelse

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
5.1.1	Affaldsforebyggelse		
1	Ressourceforbrug og miljøbelastning	Igangsæt projekt om ”indregning af ressourceforbruget og miljøbelastningen gennem hele produktets livscyklus afspejlet i et produkts pris gennem økonomiske virkemidler f.eks. afgifter”	Ja
2	Renovering og reparation	Igangsæt projekt om ”initiativer vedrørende billiggørelse af renovering og reparationsarbejde”	Ja
3	Begrænsning af trykte reklamer	Igangsæt projekt om ”tiltag til begrænsning af trykte reklamer”	Ja
4	Kommunale ordninger	Igangsæt projekt om ”udbygning af de kommunale ordninger for direkte genbrug samt øgede muligheder for genbrug i boligkomplekser”	Nej
5	Industrien	Støttet initiativer overfor industrien, eksempelvis vilkår vedrørende affaldsproduktion i miljøgodkendelse, udbredelse af grønne regnskaber m.m.	Ja
6	Miljømærkede produkter	Støttet projekter til at fremme salg af miljømærkede produkter	Ja
7	Information	Støttet projekter til ændring af forbrugsvaner gennem målrettet information til forbrugerne	Nej
8	Indikatorer	Udviklet en række indikatorer, som kan anvendes til at følge udviklingen både på kort og lang sigt	Ja
9	Prioritering af affaldsstrømme	Udviklet metoder til prioritering af affaldsstrømme fokuseret omkring fremtidens affaldsstrømme	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

I forbindelse med strategien for affaldsforebyggelse blev det besluttet, at der skal udføres en række miljø- og samfundsøkonomiske analyser af de initiativer, der forventes indarbejdet i strategien.

Der blev på den baggrund igangsat 7 projekter. Herudover blev der igangsat 2 projekter om indikatorer for ressourceeffektivitet og affaldsforebyggelse.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
5.1.1	Affaldsforebyggelse				
0221	A Afgifter - Indførsel af råstof- og materialeafgifter	<i>Copenhagen Economics</i>	316	316	2002
0223	- Analyser af affaldsfore- byggende initiativer	<i>Logisys A/S</i>	120	120	
			436	436	
0222	B ”Svanen” og ”Blomsten”. Vurdering af miljømærker som et affaldsforebyggende initiativ	<i>Oxford Re- search A/S</i>	315	315	2002
			315	315	
0224	C Grønne regnskabers på- virkning af affaldsmæng- den i Danmark	<i>Rambøll</i>	160	160	2002
			160	160	
0225	D Krav om genbrugelighed af produkter	<i>Rambøll</i>	160	160	2002
			160	160	
0226	E Miljøvurderinger i relation til vilkår om affald i kapitel 5-godkendelser	<i>Planmiljø</i>	160	160	2002
			160	160	
0227	F Belyse initiativet: ”Rekla- mer – Ja Tak”	<i>Econet A/S</i>	160	160	2002
			160	160	
0235	G Kortlægge ressourcefor- bruget i 4 affaldstunge brancher	<i>Teknologisk Institut</i>	650	650	2002
			650	650	
0236	H Kortlægning og vurdering af affaldsbehandling	<i>COWI A/S</i>	1198	1198	2002
			1198	1198	

5.1.2 Teknologiu udvikling

Mål 2001 (-2004)

Målet er på et overordnet niveau at igangsætte en proces, der sikrer en systematisk udvikling af nye behandlingsmetoder, som er tilpasset det fremtidige affald

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
5.1.2	Teknologiu udvikling		
1	Problemfraktion	Undersøgt potentialet, logistiske muligheder, behandlingsmuligheder, omkostninger samt miljømæssige påvirkninger for PVC, imprægneret træ, shred-deraffald, batterier m.m.	Ja
2	Behandlingsmetoder	Udviklet og afprøvet behandlingsmetoder til PVC, imprægneret træ, shred-deraffald, batterier og andre fraktioner hvor der er behov for særskilt behandling	Ja
3	Nye behandlingsmetoder	Udviklet projekter, der generelt understøtter udviklingen af nye behandlingsmetoder	Delvist
4	Identifikation og etablering af behandlingsmuligheder	Identificeret hvilke affaldsfraktioner der i fremtiden kræver særskilt behandling samt undersøgt mulighederne for at etablere behandlingsmuligheder	Ja
5	Omorganisering	Undersøgt behov for omorganisering af affaldsområdet for at sikre den bedste behandling	Ja
6	Forsyningsgrundlaget, Herunder behandlingspris og miljømæssige påvirkninger	Kortlagt forsyningsgrundlaget og mulige behandlingsmetoder for fraktioner identificeret under pkt. 4 Beregnet en foreløbig behandlingspris og vurderet de miljømæssige påvirkninger ved behandling	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Der blev igangsat 9 projekter til opfyldelse af målene. Et enkelt projekt blev ikke sat i gang på grund af udgiftsstoppet, men projektet videreføres i 2002.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
-----------	------------------------	-----------------------	--------------------------------	-----------------------	-------------------------

5.1.2 Teknologiuudvikling						
0185	A	Metoder til behandling af tungmetalholdigt affald – Fase 3	<i>Dk-Teknik</i>	1547 1547	1547 1547	2002
0213	B	Indsamlingssystemer for batterier	<i>Østdeponi</i>	450 450	450 450	2002
0240	C	Etablering af ”Miljø A/S” til fremme af miljørigtig håndtering af kritisk affald	<i>McKinsey og Company</i>	800 800	800 800	2002
0187	D	Muligheder for termisk oparbejdning af mekanisk separeret shredderaffald	<i>H.J. Hansen Genvindingsindustri A/S</i>	1986 1986	993 993	2002
0190	E	Udvikling af en behandlingsproces for trykimprægneret træ	<i>Watech A/S</i>	4136 4136	2068 2068	2003
0191	F	Nyttiggørelse af kommunalt indsamlet PVC affald	<i>Watech A/S</i>	3507 3507	1754 1754	2003
0218	G	Behandling og oparbejdning af aske fra trykimprægneret træ	<i>Kommunekemi</i>	2425 2425	1213 1213	2003
0219	H	Genanvendelse af brugt stenuld	<i>Rockwool A/S</i>	1700 1700	850 850	2004
0241	I	Udvikling af behandlingsproces for shredderaffald	<i>Watech A/S</i>	3078 3078	1539 1539	2003

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
5.1.2	Affald og genanvendelse		
	Projekt om imprægneret affaldstræ anvendt som ressource til bæredygtig energiproduktion	1400	Ja

5.1.3 Udvalgte indsatsområder

Mål 2001

Der iværksættes projekter der støtter op omkring Affald 21 inden for områderne datagrundlag, vidensopsamling, informationskampagner, indsamlingsforsøg med plastflasker og dunke og initiativer om organisk affald

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
5.1.3	Udvalgte indsatsområder		

1	Materialestrømsanalyse	Fortsat den årlige materialesstrømsanalyse for returpapir, glas, plast og organisk affald/kompost, skrot og restprodukter	Ja
2	Vidensbank	Etableret vidensbank for affaldskonsulenter	Ja
3	EPS, forbrændingsjern og plast	Opsamlet viden om muligheder for genanvendelse af EPS, udnyttelse af forbrændingsjern og optimering af energiressourcen plast	Delvist
4	Indsamling og genanvendelse	Støttet initiativ for at øge indsamlingsmængden og genanvendelse hos mindre (og mellemstore) virksomheder i større byer herunder belyse erfaringer og muligheder for øget indsamling	Ja
5	Informationskampagner	Igangsat informationskampagner omkring emballageglas, farveseparering af glas og kompostering	Nej
6	Indsamlingsforsøg	Igangsat og gennemført indsamlingsforsøg med plastflasker og dunke fra erhverv	Nej
7	Organisk affald	Undersøgt effekter af bioforgasning af affald på parametre som hygiejne, behandling af animalske restprodukter m.v.	Nej
8	Organisk affald	Undersøgt alternative genanvendelsesmuligheder for madaffald fra storkøkkener	Nej
9	Slagger fra affaldsforbrænding	Iværksat et udredningsarbejde vedrørende mulighederne for at forbedre slaggerkvaliteten, herunder optimering af forbrændingsanlæg	Nej
10	Imprægneret træ	Udarbejdet håndbog i identifikation af imprægneret træ	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Der blev igangsat 7 projekter. 3 af indsatsområderne blev ramt af udgiftsstoppet, men videreføres i 2002. Indsatsområdet "Organisk affald" blev ikke iværksat i 2001, men indgår i Prioriteringsplan 2002.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
5.1.3	Udvalgte indsatsområder				

0124/2	A	Statistikker og materialestrømsanalyser for udvalgte områder	<i>Econet A/S</i>	1045 1045	1045 1045	2002
0175	B	Udvikling af vidensbank for erhvervsaffaldskonsulenter	<i>RENO-SAM</i>	530 530	530 530	2002
0195	D	Muligheder for genanvendelse af EPS	<i>Teknologisk Institut</i>	195 195	195 195	2002
0172	E	Udvikling og afprøvning af indsamlingskoncepter for genanvendelige transportballager	<i>AAEN Rådgivende Ingeniører APS</i>	543 543	543 543	2002
0179	F	Håndbog til hjælp for identifikation af imprægneret træ	<i>Moe og Brødsgaard A/S</i>	339 339	339 339	2002
0123/2	G	Kortlægning af emballageforsyningsmængden for dataår 1999, 2000, 2001	<i>Logisys A/S</i>	321 321	321 321	2002
0194	H	Genanvendelseeffektivitet af hvidblik- og stålemballager	<i>Teknologisk Institut</i>	304 304	304 304	2002

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
5.1.3	Affald og genanvendelse		
	Slagger fra forbrændingsanlæg (3 projekter)	1241	Ja
	Miljøvurdering af forskellige former for energiudnyttelse af plastemballage	400	Ja
	Potentiale og muligheder for indsamling af plastdunke, -spande mm. fra erhverv til genanvendelse	750	Ja

5.2 Tværgående emner

5.2.1 Miljø/økonomiske analyser på affaldsområdet

Mål 2001

Målet er at sikre den miljømæssige og samfundsøkonomiske bedste affaldshåndtering. For at undersøge prioriteringen i affaldshierarkiet undersøges indsamlings- og behandlingsformerne for udvalgte fraktioner. I 2001 skal der igangsættes mindst et projekt

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
5.2.1	Miljø/økonomiske analyser på affaldsområdet		
	1 Indsamling og behandling af affaldsfraktioner	Udarbejdet projekt der afklare de miljømæssige og samfundsøkonomiske omkostninger ved indsamling og behandling af udvalgte, centrale affaldsfraktioner, samt udvikle metoder hertil	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Der blev iværksat 1 projekt.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
5.2.1	Miljø/økonomiske analyser på affaldsområdet				
0200	A Miljø/økonomisk vurdering af affaldshierarkiet	<i>dk-Teknik</i>	892 892	892 892	2002

5.2.2 Kortlægning af CFC-holdigt affald

Mål 2001

At tilvejebringe ordninger for indsamling af CFC-holdige affaldsprodukter i det omfang dette er nødvendigt af at minimere frigivelsen af CFC til atmosfæren ud fra en miljø-økonomisk vurdering

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
5.2.2	Kortlægning af CFC-holdigt affald		
	1 Bortskaffelse af CFC-holdigt affald	Igansat og udarbejdet et projekt der ud fra miljø-økonomisk vurdering gennemgår en række produkter, hvor der er brugt CFC, for at finde den optimale bortskaffelsesform	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Der blev iværksat 1 projekt

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt-ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
5.2.2	Kortlægning af CFC-holdigt affald				
0207	A Kortlægning af ozonlagsnedbrydende stoffer i affaldet for perioden 2002 til 2022	COWI A/S	401 401	401 401	2002

6 MILJØKOMPETENCEORDNINGEN

Oversigt over tilsagn 2001

Antal tilsagn	Tilsagnsbeløb tkr.	Projektomkostninger tkr.
147	25.054	100.457

<i>Tilsagn fordelt efter hovedmålgrupper</i>		
Målgruppe	Antal	Tilsagnsbeløb tkr.
Samlet	182	25.054
Fremstillingsvirksomheder	95	15.559
Øvrige CO ₂ -virksomheder	44	3.970
Øvrige private virksomheder	23	3.140
Offentlige virksomheder, institutioner og selskaber	10	1.275
Offentlige myndigheder mv.	10	1.110

Tilsagn fordelt efter Projekternes indhold

Tema	Antal projekter	Tilsagnsbeløb tkr.
<i>Projekter i virksomheder uden certificeret miljøledelse på ansøgningstidspunktet</i>	171	23.154
Miljøledelse generelt	57	6.420
Produktorienteret miljøkompetence	18	2.333
Certificeret miljøledelse, incl. Produktorienteret miljøarbejde	96	14.401
<i>Produktorienteret miljøarbejde i virksomheder med certificeret miljøledelse</i>	2	500
<i>LCA-projekter i virksomheder med certificeret miljøledelse</i>	4	940
<i>Offentlige grønne indkøb</i>	5	460

Ansøgninger i 2001

I 2001 indkom der 193 ansøgninger fra 245 forskellige ansøgere. Heraf har 130 ansøgere fået bevilling. 60 ansøgninger var færdigbehandlet, men bevilling ikke effektueret på grund af udgiftsstoppet. 35 ansøgninger var under behandling eller indkommet efter 11. december. 20 ansøgninger er blevet afvist som faldende uden for ordningens rammer, eller fordi de var mangelfulde og ikke blev fulgt op med supplerende materiale, eller ansøgerne har trukket deres ansøgninger tilbage under sagsbehandlingen.

31 ansøgninger med i alt 49 individuelle tilskudsmodtagere blev overført fra 2000 og disse ansøgere har modtaget bevilling på samlet 5,4 mio. kr. i 2001. Dette svarer til niveauet i 2000

Afsluttende projekter siden programmets start i efteråret 1999

Ved udgangen af 2001 var 130 projekter afsluttet med indsendelse af slutmateriale i form af selvevalueringsskema, kortfattet redegørelse for projektets forløb samt projektregnskab.

Materialet bekræfter, at projekterne gennemføres i god overensstemmelse med ordningens målsætninger og til betydelig tilfredshed for de implicerede parter.

Ordningen blev evalueret i 2001 som led i midtvejsevalueringen af Program for renere produkter.

En nærmere omtale af Miljøkompetenceordningen findes i bilag 2.

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
6	Miljøkompetenceordningen		
	Restbeløb er oprindeligt budget. Beholdningen af tilskudsberettigede projekter overstiger beløbet.	5.630	Ja – flest muligt af projekter modtaget før 11.dec. bevilges for 2001 midler. Øvrige for 2002 midler

7. MILJØMÆRKEFREMMEORDNINGEN

I 2001 blev der ydet tilskud til 5 virksomheder med samlet 710.000 kr. i tilskud.

Der blev ydet tilskud inde for områderne:

- Udemøbler
- Industrielle afvaskere
- Kuverter
- Biobrændselskedler (2 bevillinger)

Alle bevillinger vedrører det nordiske svanemærke

En nærmere omtale af Miljømærkefremmeordningen findes i bilag 2.

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt be- løb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
7	Miljømærkefremmeordningen		
	Ansøgning vedr. svanemærket på vinduer	120	ja

8. TVÆRGÅENDE INFORMATION, ADMINISTRATION OG EVALUERING

Mål 2001

Informationsstrategi for den produktorienterede miljøindsats er bredt implementeret

Delmål 2001

- At formidle programresultater til relevante målgrupper
- Af udbrede informationsmateriale om renere produkter, programmet og produktindsatsen til relevante målgrupper
- At udgive nyhedsbrev om produktindsatsen m.m.
- At evaluere formidlingsaktiviteter

Målopfyldelse

Reference	Område/ Beskrivelse	Mål	Mål opfyldt?
8	Tværgående information, administration og evaluering		
1	Programresultater	Formidlet programresultater elektronisk, gennem workshops rapport-/pjeceform o.lign.	Ja
2	Informationsmateriale	Udbredt informationsmateriale om renere produkter, programmet og produktindsatsen herunder udformning og trykning, mv.	Ja
3	Nyhedsbrev	Udgivet nyhedsbrev	Ja
4	Evaluering og effektmålinger	Udarbejdet evaluering og effektmåling	Ja

Vurdering af opfyldelse af resultatmål

Målene vurderes til at være opfyldt.

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projektansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
8	Tværgående information, administration og evaluering				
0446/1	A Oversættelse af Revision af Miljøstyrelsens redegørelse om den produktorienterede miljøstrategi	Ad hoc Translatør-service	38 38	38 38	2001

0446/3	B	Oversættelse fra dansk til engelsk af informationsstrategi for den produktorienterede miljøindsats	<i>Ad hoc Translatør-service</i>	12 12	12 12	2001
0336	C	Kom-i-gang-håndbog i miljødialog	<i>Dansk Industri</i>	30 30	30 30	2001
0088/3	D	Annoncering, trykning af rapporter mv.	<i>Miljøstyrelsen</i>	900 900	900 900	Løbende
0088/3-1	E	Projektartikler til Ny Viden	<i>Miljøstyrelsen</i>	180 180	180 180	Løbende
0572	F	Kvalitetssikring af oversættelse til engelsk af miljønyt 53	<i>dk-Teknik</i>	27 27	27 27	2002
0460	G	Midtvejsevaluering for program for renere produkter	<i>Oxford Research A/S</i>	450 450	450 450	Afsluttet

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøgt beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
8	Tværgående information, administration og evaluering		
	Evaluering af grønne netværk	500	Ja, for 2002 midler
	Håndbog og uddannelse for BST om indholdsstoffer i vaskemidler, kosmetik m.m.	250	Nej
	Oversættelse af håndbog	23	Ja

9. PERSPEKTIVPULJEN

Tildelte midler

Reference	Område/ Beskrivelse	Projekt- ansvarlig	Samlet budget (1000 kr.)	Tilsagn (1000 kr.)	Forventet afslutning
9	Perspektivpuljen				
0420	A Systematisk miljøvurdering i kommuner – SYMIKOM	Kommuner- nes Lands- forening	935 935	935 935	2002
0422	B Engangsbleer i naturfibre	Jeanette Almstrøm	2117 2117	741 741	2003
0385	C Internetbaseret affaldslek- sikon	Amager Forbræn- ding	115 115	115 115	2001
0539	D Hygiejnisering og finsorte- ring af kompost	Tim En- vironment Products A/S	895 895	313 313	2002
0600	E Færdigudvikling af miljø- venligt program af vandba- seret kontrastbejdse til na- turtræ	Hydro-Let Aps	857 857	300 300	2002
0242	F Affaldsminimering i støbe- ri- og maskinindustrien	Valdemar Birn Jern- støberi A/S	1946 1946	1946 1946	2003

Projekter omfattet af udgiftsstop

Reference	Område/ Beskrivelse	Ansøger	Indstillet beløb (1000 kr.)	Videreføres Ja/nej
9	Perspektivpuljen			
0442	ELS (Environmental Label System)	Color-Label A/S	600	Ja, for 2002 midler
0452	Projekt downgauging	Skanem Skive AS	500	Ja, for 2002 midler

Bilag 1: Oversigt over iværksatte projekter

Renere Produkter

	Tilsagn
<u>1 Særlige produktområder</u>	
126-0460/1 Evaluering af produktpaneler Projektets formål er at evaluere de eksisterende produktpaneler med henblik på erfaringsopsamling og tilpasning af fremtidige produktpaneler. Oxford research A/S Amagertorv 19, 3, 1160 København K	300.000
<i>I alt, evaluering af paneler</i>	<i>300.000</i>
<u>1.1 Elektronikområdet</u>	
126-0416 Sekretariatsbistand til elektronikpanelet Projektformålet er at varetage elektronikpanelets sekretariat In-jet Aps Jeppe Aakjærvej 15, 2460 Birkerød	399.750
126-0433 Undersøgelse af internationale erfaringer med påvirkning af markedet for mindre miljøbelastende produkter Formålet med projektet er at undersøge internationale erfaringer med påvirkning af markedet for mindre miljøbelastende elektronikprodukter. Projektet er inddelt i 4 delaktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • Skabe overblik over udvalgte myndigheders og mærkningsorganisationers indsats og resultater. Der kontaktes 6 udvalgte myndigheder/organisationer i EU, Tyskland, Sverige (GEA), EPA, Japan, m..fl. • Opsamling af trends og eksempler på efterspørgsel efter mindre miljøbelastende elektronikprodukter. Indsamling af eksempler på forskydning af markedet; iagttagelse af forbrugerkrav. Der kontaktes 5- 6 forbrugerorganisationer. • Opsamling af virksomhedserfaringer med udvikling og markedsføring af mindre miljøbelastende elektronikprodukter. Der fokuseres på forholdet mellem producenter og forhandlere. Der kontaktes 5-6 producenter (som på forskellig måde har gjort sig bemærket med mindre miljøbelastende produkter/miljøpolicy) og 4 brancheorganisationer. • Vurdering af opsamlede resultater, perspektivering, rapportering. DK-teknik Gladsaxe Møllevej 15, 2860 Søborg	397.550

<i>I alt, Elektronik</i>	797.300
1.2 Tekstilproduktområdet	
<p>126-0366</p> <p>Vurdering af virkemidler over for distributører til fremme af afsætningen af grønne og miljømærkede tekstiler</p> <p>Projektet fokuserer på at afklare detailhandlens rolle i afsætningen af miljømærkede tekstiler og identificere virkemidler, som fremmer detailhandlens position i afsætningen af miljømærkede tekstiler. Det inkluderer en kortlægning af detailhandlens hidtidige erfaringer med salg og markedsføring samt mulighederne for at fremme miljømærkede tekstiler. Endvidere vil der blive udarbejdet informations- og oplysningsmateriale til kæder, ledere, indkøbere, ekspedienter og sælgere i detailhandlen. Der vil desuden blive udarbejdet en redegørelse om mulighederne for anvendelse af øvrige virkemidler overfor detailhandlen til fremme af miljømærkede tekstiler.</p> <p>Planmiljø Ellevevej 5, Østrup, 3670 Veksø Sjælland</p>	452.500
<p>126-0368</p> <p>Håndbog om sammenhænge mellem forretningsstrategier, miljøstrategier og strategier for kompetenceopbygning</p> <p>Projektets formål er at udarbejde et beslutningsværktøj i form af en håndbog som kan understøtte tekstilvirksomhederne i beslutningsprocessen om at indføre miljøkrav, herunder miljømærke deres produkter. Håndbogen skal kunne anvendes på flere niveauer i virksomheden og skal opbygges så fleksibelt at den kan anvendes af både store og små virksomheder. Projektet vil tage udgangspunkt i de erfaringer der er opnået gennem undersøgelser om barrierer ved at stille miljøkrav i leverandørkæden m.m.</p> <p>DTU, Institut for produktion af ledelse Bygning 303, Øst, 2800 Kgs. Lyngby</p>	388.500

<p>126-0371 Formidling af viden om tekstiler og miljø</p> <p>Projektets formål er at opbygge en hjemmeside hvor viden opsamles og systematiseres. Der vil bl.a. løbende blive indsamlet og formidlet erfaringer fra projekter der er igangsat indenfor tekstilområdet, samt videregivet erfaringer om miljømærker, miljøvurderinger etc. Endvidere vil der blive opbygget en leverandørdatabase med oversigt over de produkter som kan anvendes til miljømærkning. Hjemmesiden vil også formidle nyhedsbreve, orientere om kurser, workshops seminarer og lign. Ligesom den vil give mulighed for at udveksle information over nettet og have links til relevante hjemmesider.</p> <p>Teko-Center Danmark Uldjydevej 3, Birk, 7400 Herning</p>	<p>474.000</p>
<p>126-0407 Sekretariatsbistand til tekstilpanelet</p> <p>Formålet er at udøve sekretariatsbistand til produktpanelet.</p> <p>Valør & Tinge A/S Amaliegade 5C, 3. sal, 1256 København K</p>	<p>485.000</p>
<p>126-0457 Afholdelse af konference om ny viden og nye værktøjer i forbindelse med miljø og tekstiler</p> <p>Projektets formål er at formidle resultater og indsamle erfaringer fra projekter støttet af Miljøstyrelsen, præsentere analyseresultater og anbefalinger samt introducere nye værktøjer på området.</p> <p>Teko-center Danmark Birk Centerpark 5, 7400 Herning</p>	<p>93.100</p>
<p><i>I alt, tekstilprodukter</i></p>	<p><i>1.893.100</i></p>
<p><u>1.3 Godstransport</u></p>	
<p>126-0301/1 Sekretariatsbistand og drift af Godstransportpanelet</p> <p>Sekretariatsbistand til godstransportpanelet og formidling af panelets resultater</p> <p>Dræby rådgivning og projektledelse Lodager 22, 2620 Albertslund</p>	<p>426.250</p>

<p>126-0386</p> <p>Udvikling og udbredelse af transportplaner for virksomheder Kortlægning af erfaringer med transportplaner i Danmark. Udvikling og udbredelse af transportplaner for virksomheder som led i Miljøtrafikugen 2001.</p> <p>Rambøll Nyvig Kærvej 8, 2970 Hørsholm</p>	299.000
<p>126-0481</p> <p>Vejledning om godstransport i grønne regnskaber Projektet omfatter udarbejdelse af en vejledning til virksomheder om hvordan godstransport kan indgå i virksomheders grønne regnskab. I projektet opsamles erfaringer fra virksomheder med godstransport i grønne regnskaber, miljøredegørelser, miljøstyring mv. Skitse til vejledning diskuteres med Miljøstyrelsens "Dialogforum for grønne regnskaber". Endelig udgave af vejledningen afprøves på virksomheder.</p> <p>NIRA A/S Vestre Havnepromenade 9, postboks 119, 9100 Ålborg</p>	200.000
<p>126-0489</p> <p>Indkøbsvejledninger for godstransportydelse Projektet omfatter en revidering og opdatering af den eksisterende vejledning og baggrundsdokument for indkøb af transportydelser, udgivet i 1998.</p> <p>Teknologisk Institut Gregersensvej, Postboks 141, 2630 Taastrup</p>	200.000
<p>126-0507</p> <p>Indkøbsvejledninger for godstransportydelse Projektet omfatter en revidering, opdatering og udvidelse af den eksisterende vejledning og baggrundsdokument for indkøb af transportydelser, udgivet i 1998.</p> <p>COWI A/S Parallelvej 15, 2800 Kgs. Lyngby</p>	200.000
<i>I alt, Godstransport</i>	<i>1.325.250</i>

1.4 Bygge- og anlægsområdet	
126-0242/2 Tilskud til sekretariatsbistand til byggepanel Projektet er at yde sekretariatsbistand til etablering af produktpanel for byggeriet. Sekretariatets primære opgave er at bidrage til at udarbejde en handlingsplan for et bæredygtigt byggeri. Niras A/S Sortemosevej 2, 3450 Allerød	499.221
<i>I alt, Bygge- og anlægsområdet</i>	499.221
1.5 Brancheindsats inden for fremstillingsvirksomheder	
126-0428 CO2-midler Hovedprojekt brancheindsats, jern- og metalstøberier Hovedprojektet har det samlede formål at bidrage til en reduktion af miljøbelastningen ved fremstillingen af støbegods. Gennem forprojektet blev det dokumenteret, at den væsentlige del af miljøbelastningen i et støbegods livscyklus ligger i produktionen af støbegodset, og at det her er de organiske bindere og organiske tilsætningsstoffer, der anvendes ved form- og kærneprocesser i støberier, der bærer den væsentlige del af miljøbelastningen. Det blev gennem forprojektet konstateret, at det for at kunne anvende LCA i bestræbelserne på at producere støbegods med en mindre miljøbelastning, er nødvendigt at have pålidelige og opdaterede data i de databaser, der anvendes ved LCA. Hovedprojektets resultater vil udover støberierne kunne anvendes af støberiernes råmaterialeproducenter og støbegodsforbrugere samt myndigheder med relation til miljø, affald og arbejdsmiljø. Danske støberiers brancheforening Dansk industri, 1787 København V	2.489.900

<p>126-0435 CO2-midler</p> <p>Brancheindsats inden for møbelindustrien – hovedprojekt</p> <p>Det overordnede mål med projektaktiviteterne er at reducere den samlede miljøbelastning fra produktion, brug og bortskaffelse af møbler gennem en brancheindsats.</p> <p>Dette vil styrke udviklingen af træ- og møbelbranchen, idet virksomhederne, hvis der anvendes nogle egnede metoder, kan reducere miljøbelastningerne og energiomkostningerne forbundet med træ- og møbelprodukter. Endvidere styrkes afsætningen og konkurrenceevnen på et marked, der i stigende grad sætter miljø på dagsordenen, idet branchen opnår større muligheder for at markedsføre sig med en grøn profil.</p> <p>Udover virksomheder indenfor træ- og møbelbranchen er målgruppen endvidere tilknyttede områder som leverandører, brancheorganisationer, myndigheder og rådgivere.</p> <p>Træets Arbejdsgiverforening, C/O Dansk Industri H.C. Andersens Boulevard 18, 1054 København K</p>	<p>2.400.000</p>
---	------------------

<p>126-0436 CO2-midler</p> <p>Brancheindsats inden for plastindustrien – hovedprojekt</p> <p>Produktionen af plastemner giver anledning til et vist spild, som bl.a. stammer fra: Indkøring af maskiner, afskær og standsegitre, fejlproduktioner, kasserede emner fra kvalitetskontrol etc.</p> <p>Mulighederne for at genanvende produktionsspildet er afhængig af en række faktorer, bl.a. hvor præcist sammensætningen kan defineres.</p> <p>De fleste plastvirksomheder anvender allerede en del af, eller evt. hele, deres produktionsspild internt på virksomheden, men der kan være andre forhold, som gør, at spildet ikke udnyttes optimalt.</p> <p>Det kan f.eks. være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Manglende viden om muligheden for at anvende regenerat ved opblanding i nye råvarer • For små mængder produktionsspild til at genanvendelse er rentabel for virksomheden alene • Specielle krav for særlige produktgrupper der betyder, at intern genanvendelse ikke er mulig <p>For mange produkter, fx fødevareremballage og medicoprodukter, er der specielle krav i forbindelse med anvendelse af produktionsspild. Der mangler et overblik over normer og regler, som virksomhederne skal overholde i forbindelse med tilsætning af regenerat.</p> <p>Projektet falder i fire faser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortlægning af mængder og sammensætning af produktionsspild • Udvikling og dokumentation af testmetoder til kvalitetskontrol • Udarbejdelse af vejledning til plastvirksomheder for materialelegenvinding af produktionsspild • Formidling af projektets resultater <p>Plastindustrien i Danmark Nørre Voldgade 48, 1358 København K</p>	<p>2.458.550</p>
---	------------------

<p>126-0439 CO2-midler</p> <p>Miljøindsats for industrielle og institutionsanvendte rengøringsmidler – hovedprojekt</p> <p>Formålet med hovedprojektet er at forbedre forudsætningerne for, at virksomhederne kan udvikle og markedsføre renere produkter. Dette formål søges opfyldt ved:</p> <p>Kortlægning af relevante miljø- og sundhedsmæssigt relevante råvarer indenfor hele I&I brancheområdet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metode for at sammenkæde miljø- og sundhedsvurderinger af råvare-effektivitet. • Ingrediensdatabase, der vil kunne bruges ved dialog med interessenter, produktvurdering, produktudvikling og ansøgning om miljømærke. • Kompendium, der kan øge virksomhedernes kendskab til potentielle problemstoffer, hvor der enten bør søges alternativer (substitution), eller hvor der bør fremskaffes et fyldestgørende datagrundlag. • Formidling, der lægger vægt på faglig dialog og markedsføring af renere produkter og miljøpræstation. <p>SPT, Symbion Fruebjergvej 3, 2100 København Ø</p>	<p>2.443.191</p>
<p>126-0440 CO2-midler</p> <p>Brancheindsats for kølemøbler – Delprojekt 1:</p> <p>Øget genanvendelse af kølemøbler – Miljømæssigt optimeret design af kølemøbler i et livscyklusperspektiv</p> <p>Som udgangspunkt for projektet er det målet at gennemføre en kortlægning af, hvordan kølemøbler bortskaffes i dag, og afdække mulighederne for en mere effektiv indsamling, dels for plug-in apparater og dels for remote-anlæg. Projektets mål er at etablere et samarbejde mellem producenter, genvindingsindustri og rådgivere med viden om genvindingsteknologier og materialer. Dette vil give mulighed for at udvikle systemer til at lette adskillelsen og oparbejdningen af de komponenter og materialer, som kølemøbler består af.</p> <p>Gennem projektet er det hensigten at fokusere på eksisterende plug-in møbler og remote-anlæg og afdække mulighederne for øget indsamling og oparbejdning. For nye anlæg af begge typer vil der ligeledes blive fokuseret på designændringer, der kan føre til en lettere adskillelse af de enkelte komponenter for derigennem at øge genvindingen fremover. Det er projektets mål at øge genvindingen af stål og ABS fra kabinetter samt kobber fra rørføringer og kompressorer.</p> <p>FEHA Foreningen af Fabrikanter og Importører af Elektriske Husholdningsapparater Naverland 34, 2600 Glostrup</p>	<p>1.383.438</p>

126-0587 CO2-midler Brancheindsats for kølemøbler – delprojekt 2: Fremtidens remoteanlæg i supermarkeder – Miljømæssigt optimeret design af kølemøbler i et livscyklusperspektiv Der skal gennemføres en teoretisk analyse af alternative remote-anlæg, der forventes at kunne anvendes i fremtiden. Der findes et væld af kombinationer mellem valget af kølemiddel og anlægsprincip, som skal vurderes, således at der kan laves en vejledning, hvor de forskellige alternativer vurderes i forhold til butiksstørrelse, placering og layout af butik. Analysen vil skelne mellem nye og eksisterende anlæg og størrelsen/ydelsen af anlægget. FEHA Foreningen af Fabrikanter og Importører af Elektriske Husholdningsapparater Naverland 34, 2600 Glostrup	615.000
<i>I alt, Brancheindsats, fremstillingsvirksomhed</i>	11.790.079
<u>2.1 Generel rammeindsats for kemiske stoffer og materialer</u>	
126-0360 Indføring af kulbrinter i kommerciel produktion af køleudstyr til telekommunikationsindustrien Formålet er at udvikle en køleunit til telekommunikationscentraler baseret på naturlige kølemidler i stedet for som den eksisterende, der er baseret på HFC. Energiforbruget skal være mindre eller det samme som for den eksisterende model. Det er meningen at anlægstypen skal kunne anvendes inden for andre områder som f.eks. mindre aircondition-anlæg, større plug-in møbler i kiosker m.m. Dantherm HMS A/S Marienlystvej 65, 7800 Skive	268.750
126-0363 Vurdering af mulighederne for at substituere kraftige drivhusgasser I forbindelse med udfasning af HFC'ere er det projektets formål at undersøge mulighederne for substitution, inden for de forskellige xx områder, og de økonomiske konsekvenser forbundet hermed Teknologisk institut Gregersensvej, Postboks 141, 2630 Taastrup	235.500
126-0375 HFC-fri teknologi til mælketankskøling Formålet med projektet er at udvikle HFC-fri mælketankskølesystemer Teknologisk Institut Bioteknik, Teknologiparken, Kongsvang allé 29, 8000 Århus C	878.000

<p>126-0380</p> <p>Substitution af miljøfarlige biocider med enzymer til skibsbundsmaling</p> <p>Formålet med projektet er at vurdere, om enzymer kan anvendes i bundmaling til lystbåde og måske på længere sigt til større skibe eller til havbrugsudstyr. Enzymernes blandbarhed og holdbarhed i maling skal undersøges, og miljøeffekten skal vurderes. Derudover skal anvendelse af enzymer i skibsmaling demonstreres på lystbåde.</p> <p>BioLocus Aps Agerm Allé 1, 2970 Hørsholm</p>	<p>1.284.865</p>
<p>126-0402</p> <p>Projekt Ren Havn - forsøg med afvaskning og afslibning af biocidholdig bundmaling i forbindelse med vedligeholdelse af lystbåde på land</p> <p>Projektet har to formål:</p> <p>a) Første del omhandler minimering af miljøpåvirkningen i forbindelse med afrensingsprocesser både hvis ny bundmaling påføres eller ved behandling for osmose. Markedet undersøges for egnet udstyr (til opsamling af støv, vand etc.) og et eller flere lag bundmaling afrenses. Kobberindholdet i det afslebene materiale måles, og det estimeres hvor meget kobber vinterpladsen skånes for ved brug af renere teknologi. Ligeledes vurderes tidsforbrug, logistik og hvordan det afrensede materiale skal bortskaffes.</p> <p>b) Anden del af forsøget er en undersøgelse af miljøbelastningen ved efterårsafvaskning af lystbåde og i den forbindelse brug af renere teknologi. En midlertidig spuleplads til opsamling af vaskevand etableres. Der tages prøver på spulepladsen, der analyseres for kobber. Afhængig af prøveresultaterne vurderes, om det er nødvendigt at opsamle vaskevand og afrenset materiale. I den forbindelse vurderes anvendelse af renere teknologi i konkrete udviklingsforsøg. Det overvejes hvordan affald skal håndteres.</p> <p>Dansk Sejlunion Idrættens hus, 2605 Brøndby</p>	<p>333.000</p>
<p>126-0403</p> <p>Analyse af trætjæreprodukter</p> <p>Formålet med projektet er at undersøge i hvilket omfang, trætjæreforbindelserne på det danske marked indeholder udvalgte PAH'er.</p> <p>Teknologisk Institut Bioteknik, Teknologiparken, Kongsvang allé 29, 8000 Århus C</p>	<p>46.140</p>

<p>126-0466</p> <p>Revurdering af emissionsfaktorer fra HFC køleanlæg</p> <p>Projektet har til formål at tilvejebringe mere repræsentative emissionsfaktorer for HFC-emissionerne fra køleanlæg (stationære såvel som mobile anlæg). Derudover er formålet at opdatere eksport/import data for HFC-holdige husholdningskøleskabe og –frysere og import af airconditionanlæg i biler. Disse faktorer og data bruges i de årlige beregninger af det danske udslip af de industrielle drivhusgasser, der rapporteres i klimakonventions-sammenhæng.</p> <p>COWI A/S Parallelvej 15, 2800 Kgs. Lyngby</p>	<p>211.625</p>
<p>126-0470</p> <p>Status over udvikling på bundmalingsområdet</p> <p>Projektet har til formål at kortlægge hvilke miljøskånsomme metoder til antibegroning der findes i dag. Kortlægningen udformes på baggrund af oplysninger fra interesseorganisationer, brancheforeninger, søsterorganisationer i udlandet, myndigheder, producenter, forhandlere. Det vurderes om metoderne er effektive, og om de giver anledning til miljø- og sundhedsmæssige effekter.</p> <p>Dansk Sejlunion Idrættens Hus, 2605 Brøndby</p>	<p>100.000</p>
<p>126-0493</p> <p>Forprojekt til udarbejdelse af handlingsplan for kølebranchen</p> <p>Formålet med projektet er at udarbejde et forslag til en branchehandlingsplan for kølebranchen. Den skal i detaljer beskrive hvilke aktiviteter der eksisterer og hvilke der bør igangsættes, med henblik på omstilling af kølebranchen til at kunne projektere, installere og drive HFC-frie systemer til nye køleinstallationer efter 1. januar 2006. Der vil også blive udarbejdet et overslag over de økonomiske behov samt en tidsplan for hensigtsmæssig afvikling af handlingsplanens aktiviteter. Branchehandlingsplanen udarbejdes i tæt kontakt med relevante nøglepersoner og –virksomheder i kølebranchen.</p> <p>Selskabet for Køleteknik i IDA, Ingeniørforeningen i Danmark Kalvebod Brygge 31-33, 1780 København V</p>	<p>852.000</p>
<p><i>I alt, kemiske stoffer og materialer</i></p>	<p><i>4.209.880</i></p>

2.1.1 Særlig indsats overfor fremstillingsvirksomheder	
<p>126-0222/1 CO2-midler</p> <p>Blyfri loddematerialer</p> <p>Projektets formål er at belyse mulighederne for at substituere den traditionelle tin-bly baserede loddetin med en blyfri eller alternativt en blyfattig loddelegering. I denne forbindelse vil projektet omfatte 4 problemstillinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hjemhentning af viden fra internationale projekter om blyfri lodning - Karakterisering af tilgængelige blyfri loddematerialer i form af produkttegenskaber, pålidelighed osv. - Kortlægning af anvendelsesområder for blyfri loddematerialer - Analyse af materialernes miljø og sundhedsmæssige egenskaber <p>Technoconsult Dortheavej 7, 2400 København NV</p>	705.050
<p>126-0414</p> <p>Substitution af bly og bromerede flammehæmmere i HBS</p> <p>Projektet har til formål at introducere elektronikproduktion uden bromerede flammehæmmere og bly. Projektet skal ses i sammenhæng med tilsvarende projekter hos de involverede danske underleverandører. De nye teknologier skal indføres i et helt nyt produkt, som Ericsson skal producere. Projektet vil blive realiseret i samarbejde med de udvalgte underleverandører, der især er dem, der benytter sig af den uønskede teknologi. Ericsson gennemfører et omfattende specifikations- og testforløb, hvor de nye teknologier sammenlignes med traditionel teknologi. De berørte underleverandører skal selv stå for ændrings- og udviklingsprocesser i egen virksomhed, mens Ericsson DiAx bekoster det omfattende supplerende testarbejde for komponenter og især det færdige produkt.</p> <p>Ericsson Dias A/S Fælledvej 17, 7600 Struer</p>	263.125

<p>126-0415</p> <p>Substitution af bly</p> <p>I dette projekt ønsker Star Products at substituere bly i flåd og liner med et alternativt materiale uden miljø- og sundhedsmæssigt betænkelige egenskaber. Der samarbejdes med en udenlandsk materialeproducent, mens virksomheden selv står for udvikling af produktionsapparat og forsøgsproduktion. Der vil endvidere ske en fuldskala afprøvning af produkterne i lakse- og torskefiskeri, der anvender denne type fiskeredskaber. Virksomheden anvender knap 5% af det bly, der pt. anvendes i Danmark til fiskeredskaber. Udgangspunktet for løsningen, er at den skal skabe meget få ekstraomkostninger hos fiskerne, da det er en central konkurrenceparameter for producenterne af fiskeredskaber.</p> <p>STAR Products A/S Manbjergvej 51, 8541 Skødstrup</p>	<p>465.000</p>
<p>126-0421</p> <p>Substitution af bly i synkelinier</p> <p>Projektet har til formål at udvikle et nyt synkeliniesystem, hvor synk ikke er af bly. Projektet dækker redskaber med et forbrug af bly på ca. 350 tons årligt, hvor ansøger alene står for de 150 tons, så der er tale om et væsentligt bidrag til reduktionen. I projektet indgår dels udviklingsarbejde vedr. de nye linier dels en praktisk afprøvning og tilpasning af linierne i samarbejde med interesserede fiskere. Ud over de nye liner skal der også udvikles og afprøves et nyt aggregat til fiskekutterne, da de eksisterende til brug for blyliner ikke kan anvendes.</p> <p>Blue NET Søndre Tangvej 14, 2791 Dragør</p>	<p>500.00</p>
<p>126-0427</p> <p>Substitution af uønskede materialer og kemiske stoffer hos Print Production A/S - halogenfri printkort i form af bromfri FR-4 Laminater</p> <p>Projektet har til formål at udskifte de nuværende laminater med halogenfri produkter. Der findes et vist og stigende udbud på markedet, men som underleverandør er det en ret kompliceret proces at tage initiativ til ændringer, da ændringer også vil betyde ændringer i kundernes produkter og dermed nye tests og godkendelsesprocedurer. I undersøgelserne indgår både multilayer og gennempletterede print. Et testcase gennemføres sammen med Ericsson DiAx, men erfaringerne vil blive gjort generelle og inddraget salgsarbejdet så kunder kan få udvidede oplysninger om muligheder og begrænsninger ved substitution.</p> <p>Print Production A/S Islandsvej 20-22, 8700 Horsens</p>	<p>180.000</p>

<p>126-0430</p> <p>Substitution af uønskede materialer og kemiske stoffer hos Print Production A/S - blyfri printkort</p> <p>Projektet har til formål at erstatte bly ved hot airleveling processen med en sølvproces. Da lodning er en nøgleproces i virksomheden vil ændringer kræve en betydelig dokumentation. Der er imidlertid udenlandske erfaringer at bygge på og perspektivet er, at bly ikke alene forsvinder fra lodning men også fra galvanoprocesserne. Dette er i et vidt omfang realiseret i en række japanske virksomheder, der producerer forbrugerelektronik, hvorfor den tilgængelige teknologi bør kunne tilpasses virksomhedens anvendelser. Virksomheden benytter sig af Ericsson Diax-produktet som testprodukt for omstillingen.</p> <p>Print Production A/S Islandsvej 20-22, 8700 Horsens</p>	<p>238.650</p>
<p>126-0443</p> <p>Substitution af tin/bly med tin som ætseresist ved fremstilling af printkort</p> <p>Projektet har til formål at udskifte en tin/blylegering, der bruges som ætseresist ved fremstilling af printkort med en legering uden bly. Der tilbydes en række kommercielle bade uden bly, og flere konkurrenter gennemfører nu denne proces blyfrit. Det er imidlertid tale om en individuel tilpasning af bade og produktionsflow til den virksomhedsspecifikke produktion, hvorfor hver virksomhed må udføre individuelt udviklings- og dokumentationsarbejde. Kunderne berøres ikke af ændringerne, da der procesteknisk er tale om et beskyttelseslag og både bly og tin er væk fra slutproduktet. Projektet vil reducere brugen af bly med knap 1 tons, hvoraf hovedparten i dag deponeres og en meget beskedent del udledes. Pri-Dana er en af Europas førende printproducenter, hvorfor projektet vil få stor betydning for "state-of the art" på området.</p> <p>PRI-DANA Elektronik A/S Odinsvej 2, 8722 Hedensted</p>	<p>94.000</p>
<p>126-0444</p> <p>Erstatning af PVC indeholdende phthalater med polyolefin og/ eller TPE uden PVC og phthalater i dentalprodukter</p> <p>Bornholms Plastvarefabrik ApS vil via projektet udvikle et nyt phthalatfrit dentalprodukt med eksportpotentiale. Produktet skal være non-PVC og non-phthalatholdigt og bygger på et veldokumenteret idégrundlag vedr. nogle avancerede polymere. Netop på sundhedsområdet og i forhold til det pågældende eksportmarked betyder de miljø- og sundhedsmæssige forhold meget.</p> <p>Bornholms Plastvarefabrik ApS Bedegadevej 14B, 3782 Klemmenseker</p>	<p>370.625</p>

<p>126-0445</p> <p>Udvikling og indførelse af organisk stabilisator til plastrør</p> <p>Projektet har til formål at gennemføre et udviklingsarbejde vedr. anvendelse af en organisk stabilisator til blyrør. Nordisk Wavin A/S har gennem en længere årrække arbejdet med substitutionsløsninger for bly i plast. På grund af problemer med leverancesikkerhed måtte Nordisk Wavin på et sent tidspunkt ændre strategi fra en løsning baseret på en meget lidt miljø- og sunhedsbelastende organisk stabilisator til en mere traditionel Ca/Zn-stabilisator. Denne konvertering var næsten tilendebragt, da der viste sig fornyede muligheder for at vende tilbage til den organiske stabilisator. Projektet har til formål at afslutte udviklingsarbejdet med den organiske stabilisator i samarbejde med den nye potentielle underleverandør med henblik på implementering af denne løsning.</p> <p>Nordisk Wavin A/S Wavinvej 1, 8450 Hammel</p>	<p>279.000</p>
<p>126-0450</p> <p>Halogenfri printlaminiater til blyfri elektronikprodukter</p> <p>Projektet har til formål at sætte Chemitallic A/S i stand til at producere halogenfri printlaminiater og blyfri elektronik. Der findes på markedet forskellige leverandører af nye hjælpematerialer på de to områder, men der skal ske en ret omfattende individuel tilpasning til både produkt og produktionsteknologi, ligesom der skal ske nye produkttests og kunderne skal være med på omlægningerne. Projektet gennemføres i et vist samarbejde med en række andre danske elektronikproducenter, idet et nyt produkt hos Ericsson Diax danner udgangspunkt for den praktiske indarbejdning af substitutionsaktiviteterne. Stadigt flere internationale elektronikvirksomheder har sat udfasningen af såvel halogener som bly som fremtidige miljømål, det er derfor vigtigt at danske underleverandører kan dokumentere erfaring med disse løsninger.</p> <p>Chemitallic A/S Egebjergvej 128, 8700 Horsens</p>	<p>271.311</p>

<p>126-0469</p> <p>Konvertering af chillerunit på 250 kW med HFC R407C til det naturlige kølemiddel propan</p> <p>Projektet har til formål at udmønte forskningsmæssige erfaringer vedr. HFC-fri teknik til konstruktion af en ny køleunit i størrelsen 250 kW. Da der skal anvendes brændbart kølemiddel forudsætter den nye unit omfattende godkendelser. Virksomhederne på området har ikke hidtil skullet opnå denne type godkendelse fra Arbejdstilsyn og beredskabsstyrelse til deres anlæg. Der er derfor nye krav om dokumentation af konstruktionsgrundlaget. Der foreligger en teoretisk velbeskrevet vejledning (Miljøstyrelsens projekt 604), men her er tale om den første praktiske udmøntning i opstilling af et driftsklart anlæg. En betydelig del af tilskudet går derfor til at dokumentere virksomhedens erfaringer og de helt konkrete fremgangsmåder ved opnåelse af de forskellige godkendelser etc. Teknologisk Institut medvirker som rådgiver i projektet.</p> <p>Multikøl A/S Holmstrupgårdvej 2, 8220 Brabrand</p>	<p>343.608</p>
<p>126-0540</p> <p>Udvikling af miljørigtig pladeismaskine</p> <p>Projektet har til formål at udvikle en ny ismaskine til mobilt brug, der anvender CO₂ som kølemiddel. Der findes ikke på verdensbasis pt. ismaskiner, der er HFC-fri, men det er inden for et stigende antal områder blevet en international konkurrenceparameter at kunne levere HFC-fri køleudstyr. Den HFC-fri teknologi vil på områder som energieffektivitet og komponentvalg kræve en del nyudvikling og optimering for at være konkurrencedygtig og sikker. Der er tale om et nyt produktområde for virksomheden, der hidtil primært har fremstillet pladefrysere, og her er man i gang med en omstilling.</p> <p>A/S Dybvad Stålintustri Parkvej 5, 9352 Dybvad</p>	<p>600.000</p>
<p>126-0548</p> <p>Køle- og frostrumsanlæg til køkkener og restaurationer - konvertering fra HFC til de naturlige kølemidler propan og CO₂</p> <p>Projektet har til formål at udvikle, dokumentere og få sikkerhedsgodkendt et driftsklart køleanlæg til mindre køle- og frostrum. Løsningerne bygger på en kombination af CO₂-teknologi og kulbrinteteknologi. Teknologien skal dokumenteres så andre mindre kølefirmaer, herunder 6 søsterfirmaer i Findan-gruppen, med få omkostninger kan foretage omstilling til HFC-fri teknologi. Projektets dokumentation af og vejledninger vedrørende sikkerhedsforhold foretages af Teknologisk Institut og stilles i fuldt omfang til rådighed for andre virksomheder.</p> <p>FinDan Køle- og Elektronik A/S Tøjstrupvej 35, 8961 Allingåbro</p>	<p>317.543</p>

126-0576 Forsøg på substitution af methylethylketoxim i farve- og Lakfabrik Methylethylketoxim (butanonoxim) er et additiv, der forhindrer skindannelse på lufttørrende malinger. Projektet har til formål sammen med underleverandører at implementere alternativer, der kan accepteres af virksomhedens kunder. Både i EU og I Danmark har der været fokus på stoffet, der udgår næsten 20% af virksomhedens samlede mængde uønskede stoffer. Projektet er en prioriteret indsats under virksomhedens miljøstyringsarbejde. Esbjerg Farve- og Lakfabrik A/S Energivej 13, 6700 Esbjerg	113.925
<i>I alt, særlig indsats overfor fremstillingsvirksomheder</i>	4.741.837
<u>2.2 Udfasning af pesticider på offentlige arealer</u>	
126-0405 Strategier og anbefalinger for pesticid fri drift af befæstede arealer På baggrund af resultaterne fra et igangværende forsøgsprojekt vedrørende metodernes effekt på ukrudtet, er der projektets formål at udarbejde strategier, der efterfølgende kan implementeres i de berørte statslige, amtslige og kommunale driftsforvaltninger samt boligselskaber, private grundejere m.fl. Forskningscenter for Skov og Landskab Hørsholm Kongevej 11, 2970 Hørsholm	500.000
126-0408 Forbedring af udstyr til termisk ukrudtsbekæmpelse Formålet er at effektivisere den eksisterende maskine til termisk ukrudtsbekæmpelse, minimere energiforbruget. Resultat: Ny kombineret ukrudtsbrænder/damp Green Flame Dalstrøget 22, 4760 Vordingborg	206.614
126-0454 Minimering af ukrudtsvækst i fuger mellem betonbelægningssten og –fliser Formålet med projektet er at udvikle et sandfugemateriale samt metode til anlæg af belægningssten. Resultat: En anvisning i udførelse af ukrudtshæmmende fuger, med specifikation af fugefyldning, materiel, metode. En opskrift på fugemateriale. Dansk Beton Industriforening, Belægningsfraktionen Nørre Voldgade 106, 1358 København K	1.193.000

<p>126-0409 CO2-midler</p> <p>Selvjusterende ukrudtsbørste med aflastning</p> <p>Formålet med projektet er at udvikle en ny metode og en ny maskine til termisk ukrudtsbekæmpelse gennem forskellige tiltag. Sikre korrekt og stabil afstand til belægningsoverfladen for en roterende børste. Sikre retningsstabilitet f.eks. langs kantsten eller facader. Afvige ved forhindringer, så påkørsler og beskadigelser undgås. Styre hældningen af børstehovedet for optimal bekæmpelseeffekt. Støjreduktion, forbedret driftsøkonomi og reduktion af brandfare ved gasbrændere.</p> <p>HWH production a/s Østergade 73, 9560 Hadsund</p>	434.756
<p>126-0453 CO2-midler</p> <p>Ukrudtsresistente kantstensfuger</p> <p>Forhindre ukrudtsdannelse i fugen mellem betonkantsten. Resultat: Nyt fugemateriale mellem kantsten</p> <p>RC Betonvarer A/S Bjerrevej 80, 8840 Rødkærsgade</p>	637.080
<p><i>I alt, Udfasning af pesticider</i></p>	2.971.450
<p><u>2.3 Udvikling af renere produkter på landbrugsområdet</u></p>	
<p><i>I alt, udvikling af renere produkter på landbrugsområdet</i></p>	
<p><u>2.4 renere produktionsprocesser</u></p>	
<p>126-0413</p> <p>Udbudsforretning om udarbejdelse af informationssystem om industriens miljøforhold</p> <p>Formålet med projektet er at udvikle et integreret informations-system for derigennem at opnå større viden og overblik om industriens miljøforhold. Derudover er målet at formidle oplysninger om emissioner, miljøgodkendelser, regelgrundlag samt de bløde styringsmidler som grønne regnskaber, EMAS-registreringer, BAT-noter, brancheorienteringer og lignende.</p> <p>Hjorth og Rinhart Store Kongensgade 116, 1.tv., 1264 København K</p>	100.000

<p>126-0426</p> <p>Bilvask – reduktion af spildevandsbelastningen gennem renere teknologi</p> <p>Projektets primære formål er at undersøge mulighederne for at reducere afledningen af de miljøkritiske spildevandsparametre, som blev identificeret i projektets første fase. Projektets aktiviteter skal dokumentere, hvordan se beskrevne mål for emissionsparametre og bilvaskekemikalier konkret kan opnås. Herudover er det projektets formål at belyse spildevandsbelastningen fra manuel vask af personbiler.</p> <p>DHI institut for vand og miljø Agern Allé 11, 2970 Hørsholm</p>	<p>500.000</p>
<p>126-0541</p> <p>Udarbejdelse af materiale om danske forhold til brug i BREF om Food, Drink & Milk</p> <p>Formålet med projektet er at tilvejebringe relevant materiale til input til BA Tference dokument om Fødevarer, Drikkevarer og mælk. Materialet skal tilvejebringes gennem forskningsaktiviteter og opsamling af informationer fra industrien.</p> <p>Projektet omfatter følgende aktiviteter:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Informationsformidling af input fra industrirepræsentanter 2. Kontakt repræsentanter for nøgleindustrier 3. Opfølgning på det nordiske arbejde inden for fiske og mejerier 4. LCA-baseret input på fiskeindustriens aktiviteter <p>Aalborg Universitet Institut for samfundsudvikling og planlægning, 9220 Aalborg Øst</p>	
<p><i>I alt, renere produktionsprocesser</i></p>	<p>720.000</p>
<p><u>2.5 Videreudvikling af renere teknologier med henblik på implementering i fremstillingsvirksomheder</u></p>	
<p>126-0345</p> <p>Overdækning affedterkar</p> <p>Projektet har til formål at reducere afdampningen fra forbehandlingsprocessen til varmforzinkning ved at indføre en ny type overdækning af produktionsbadene.</p> <p>De miljømæssige gevinster ved projektet vil dels være mindre brug af kemikalier som syre og flus og biologisk affedtningsmiddel. Endvidere vil der være vand- og energibesparelser. Arbejdsmiljøet vil også blive forbedret. Virksomheden skal investere et betydeligt beløb i overdækningen, da der er tale om store kar og overdækningen ikke må genere produktionen.</p> <p>FJ Varmefozinkning Nyborgvej 27, 5863 Ferritslev Fyn</p>	<p>79.468</p>

<p>126-0353</p> <p>Kold genbrug af asfaltmaterialer</p> <p>Projektet har til formål at videreudvikle og afprøve en metode til kold genbrug af asfalt. De miljømæssige fordele ved kold genbrug ligger bl.a. i reduktion af forbruget af ny asfalt og tilslag, reduceret transport af materialer samt genanvendelse af den affræsedede asfalt. For at kold genbrug kan få større udbredelse er der imidlertid behov for en optimering af processerne og en bedre dokumentation af kvaliteten. I samarbejde med Ribe Amt udføres en forsøgsstrækning hvor forskellige typer bindemidler benyttes.</p> <p>Inreco A/S Europavej 24, 7000 Fredericia</p>	<p>367.500</p>
<p>126-0383</p> <p>Omlægning af lakkogningsanlæg</p> <p>Projektets mål er at understøtte en omfattende produktionsomlægning i en mindre farve- og lakvirksomhed. Det vigtigste miljømæssige resultat vil være en omlægning af den nuværende produktion i åbne kar til produktion i et lukkede reaktorer. Der skal samtidigt etableres et behovsstyret ventilationssystem med lavt energiforbrug. Som led i projektet gennemføres en VOC-reduktionsanalyse med tilhørende aktivitetsplan for de næste 5 år. Det støttede projekt er knyttet til en samlet nyinvestering på flere mio. kr. i produktionsudstyr og bygningsmæssige ændringer.</p> <p>Boesen's Fabrikker Aps Lakvej 1, Plejerup, 4571 Grevinge</p>	<p>341.565</p>
<p>126-0431</p> <p>Regenerering af flus</p> <p>Projektet har til formål at understøtte indførelsen af et flusregenereringssystem. Anlægget vil betyde betydelige besparelser i den anvendte mængde flusmiddel, der spares zink og affaldsmængden reduceres. Tilskuddet anvendes primært til medarbejdertræning og anlægsdokumentation.</p> <p>A/S Peder Nielsens Beslagfabrik Nørregade 25, 9700 Brønderslev</p>	<p>13.675</p>
<p>126-0463</p> <p>Informationsformidling vedr. Standardprogrammet for videreudvikling og implementering af renere teknologi i udvalgte brancher</p> <p>Projektet har til formål at understøtte samarbejdet mellem brancherne, de enkelte virksomheder og Miljøstyrelsen om udvikling og formidling af standarddrammeprogrammet om videreudvikling og indførelse af renere teknologier.</p> <p>Kontoret for renere Teknologi, 10. kontor Strandgade 29, bygn. O, 1401 København K</p>	<p>20.000</p>

<p>126-0542</p> <p>Recirkulation af vand og kemikalier ved vibratorslibning</p> <p>Projektet har til formål at videreudvikle og indføre et fælles recirkulationssystem for vand og kemikalier i virksomhedens forskellige proceslinier. Disse består af overfladebelægning med nikkel og chrom samt vibratorslibning. Den miljømæssige gevinst vil dels være en reduktion af vandforbruget og en reduktion af mængden af udledt spildevand. Endvidere kan kemikalieforbruget reduceres væsentligt via regenerering. Der produceres også mindre affald. Løsningen skal skræddersys til virksomhedens procesanlæg, og der skal ske medarbejdertræning samt procesoptimering.</p> <p>Gelsted Galvano Industri A/S Galvanovænget 6, 5591 Gelsted</p>	<p>91.175</p>
<p>126-0585</p> <p>Etablering af et lukket skyllesystem til virksomhedens galvaniseringslinie</p> <p>Projektet har til formål at gennemføre en samlet miljømæssig optimering af virksomhedens skyllesystemer. Der er tale om indførelse af en af de klassiske renere teknologier, hvor produktionen skal tilpasses recirkulering af skyllevandet. Der etableres en ny ionbytter med diverse forfiltre. Den lukkede skyllevandsproces er meget vandbesparende, og der sker desuden en væsentlig kemikaliebesparelse, da det nuværende renseanlæg efter procesomlægningerne kun skal behandle en begrænset spildevandsmængde. De procestekniske omlægninger vil også give anledning til en mere rationel drift. Virksomheden planlægger at investere ca. ½ mio kr. i RT-løsningen i form af udstyr og ombygninger. Hertil kommer omkostningerne ved indkøring af udstyret, miljø- og procesdokumentation, medarbejdertræning etc. Som medfinansieres via det støttede projekt.</p> <p>Sydjydsk El-Galvanisering A/S Banevej 40, 6580 Vamdrup</p>	<p>185.850</p>
<p><i>I alt, Videreudvikling af renere teknologier med henblik på implementering i fremstillingsvirksomheder</i></p>	<p><i>1.099.233</i></p>

3.1 Resourceffektivitet	
126-0530 Indførsel af branchedimension i DMI- og TMR-opgørelser Projektet er et supplement til traditionelle MFA-opgørelser (Material Flow Analysis) som foretages af Danmarks Statistik. Det datagrundlag der fremkommer i forbindelse med de traditionelle MFA-opgørelser belyser DMI (direct material input) og TMR (total material requirement) for økonomien som helhed. Supplementet består i at der foretages en opgørelse på brancheniveau. Projektet giver således et bud på hvilke ressourcetræk de enkelte brancher og aktiviteter giver anledning til. Danmarks Statistik Sejrøgade 11, 2100 København Ø	152.818
3288-0233 Udvikling af indikatorsystem for materialestrømme, ressourceforbrug og – effektivitet samt affaldsstrømme Formålet med projektet er at udvikle et indikatorsystem for materialestrømme, ressourceforbrug og effektivitet samt affaldsstrømme. DHI Institut for vand og miljø Agerm Allé 11, 2970 Hørsholm	1.400.000
<i>I alt, Ressourceffektivitet</i>	<i>1.552.818</i>
3.2 Livscyklusvurderinger og livecyklustankegang – metode/data/værktøjer	
126-0003/1 Forlængelse og udvidelse af kontrakt om sekretariatsbistand til Miljøstyrelsens LCA-følgegruppe Projektets formål er at forlænge og udvide kontrakten om sekretariatsbistand til Miljøstyrelsens LCA-følgegruppe, for derigennem at sikre det videre arbejde med LCA og livscyklustankegangen. COWI A/S Flegborg 6, 7100 Vejle	59.925

<p>126-0398</p> <p>Udarbejdelse af vejledning i anvendelser af allokering i forbindelse med genanvendelse og affaldsbehandling</p> <p>Det overordnede formål er at udarbejde en vejledning i anvendelse i allokering i forbindelse med genanvendelse eller affaldsbehandling. Det overordnede formål kan opdeles i følgende delformål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anbefaling af forskellige allokeringsprincipper - Anbefaling af forskellige allokeringsprincipper ved affaldsbehandling - Vurdering af konsekvenserne af anvendelse af forskellige allokeringsprincipper til LCA med forskellige formål <p>Dk-Teknik Gladsaxe Møllevej 15, 2860 Søborg</p>	430.000
<p>126-0358 CO2-midler</p> <p>Analyse og planlægning af forankring af PC-værktøjskasse baseret på UMIP-metoden</p> <p>Projektets formål er at udarbejde en analyse og en efterfølgende planlægning af forankring af PC-værktøjskasse baseret på UMIP-metoden.</p> <p>Civilingeniør Peter Sørensen Aps Krogtoften 1, 3660 Stenløse</p>	162.375
<p>126-0488 CO2-midler</p> <p>Opdatering, fejlretning og oversættelse af UMIP-database</p> <p>Formålet med projektet er at opdatere, fejlrette og oversætte UMIP-database. Projektet består af fem dele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kortlægning, bestående af opsøgning af data og vurdering af relevans for UMIP-databasen 2. Dataindsamling og dokumentation 3. Oversættelse af den oprindelige UMIP-database samt de i projektet tilførte data til engelsk 4. Kvalitetssikring af data 5. Afrapportering og levering <p>Instituttet for Produktudvikling, DTU Bygning 423, 2800 Kgs. Lyngby</p>	600.000
<p><i>I alt, Livscyklusvurderinger og livscyklustankegang</i></p>	<i>1.252.300</i>

3.3A Miljøledelsesværktøjer	
<p>126-0387</p> <p>Produktorienterede miljøredegørelser – kort og godt</p> <p>Projektet vil udarbejde et inspirationsmateriale bestående af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Generel introduktion til produktorienterede miljøredegørelser - ca. 10 profilark (værktøjsdel). Emnerne kunne være Miljøvurderinger ved produktudvikling, design af produkter og genanvendelse, miljøvaredeklarationer, miljøvurdering ved transport, produktorienterede og målbare miljømål m.fl. - ca. 10. eksempelark (casedel) i samarbejde med casevirksomheder, der viser eksempler på formidling af produktorienterede miljøtiltag. <p>Det norske Veritas Danmark A/S Nyhavn 16, 1051 København K</p>	399.475
<p>126-0389</p> <p>Inspirationsmaterialer til miljøredegørelser</p> <p>Projektet har til formål at udarbejde inspirationsmateriale til miljøredegørelser. Omdrejningspunktet er hvordan virksomheder gennem en EMAS miljøredegørelse kan formidle oplysninger om produktets miljøegenskaber og øvrige indirekte miljøforhold.</p> <p>Projektet vil udvikle et WEB-baseret inspirationsmateriale til miljøredegørelser i form af et elektronisk WEB-baseret værktøj, der leveres på CD-rom. Oprettelse af dokumenter til miljøforhold og miljøredegørelse vil ske direkte i brugerens browser, via SIMPEDIT, der er en indlejret MS WORD editor i brugerens browser, og som giver mange muligheder for formatering af tekster og indsættelse af billeder i dokumentation. Teknikken svarer til FORCE Instituttets Simplicity model for et WEB-baseret kvalitets- og miljøledelsessystem.</p> <p>Projektet indeholder endvidere en klar fortolkning af den reviderede EMAS forordning med udgangspunkt bilagene om miljøredegørelsen og om miljøforhold.</p> <p>Projektet vil resultere i et WEB-baseret værktøj på CD-rom, en teknisk vejledning og et inspirations- og fortolkningsmateriale, der kunne samles i et hæfte som eksempelvis "Miljødialoghåndbøgerne".</p> <p>Valør og Tinge A/S Amaliegade 5C, 3., 1256 København K</p>	398.750
I alt, miljøledelse	798.225

3.3B Miljøledelse i produktkæden	
<p>126-0362</p> <p>Miljøledelse i produktkæder – Praktiske eksempler 2</p> <p>Projektet indeholder 4 eksempler på miljøsamarbejde i produktkæden med fokus på enten udarbejdelse af miljøvaredeklarationer/miljømærker eller udenlandske leverandører/kunder. Projektet er bygget op omkring de 4 danske referencevirksomheder, der har indgået formaliseret miljøsamarbejde med leverandører eller kunder.</p> <p>De foreslåede produktkæder er: Christian Hansen (bioteknologi) – udenlandske kunder (England) H+H Fiboment (beton) – Kunder (fokus på miljøvaredeklarationer) Trevira Neckelmann (tekstilfibre) – udenlandske leverandører Hilsen Scandinavia (dækketøj) – udenlandske leverandører</p> <p>I projektet vil der blive udarbejdet interviewrammer, møder med virksomhederne, hvor det nærmere fastlægges hvem der skal interviewes. Herefter vil der blive udført interviews og resultaterne vil blive rapporteret, med fremdragelse af resultater som kan anvendes til tværgående anbefalinger.</p> <p>For eksemplet omkring Chr. Hansen produktkæden vil der blive udnyttet erfaringer fra et EU-finansieret projekt, der udføres i England.</p> <p>COWI A/S Jens Chr. Skous Vej 9, 8000 Århus C</p>	<p>205.000</p>
<p>126-0364</p> <p>Miljøledelse i produktkæder – supplerende eksempler med fokus på miljømærker og internationale aspekter</p> <p>Projektet indeholder 3 eksempler på miljøsamarbejde i produktkæden, hvor der er taget udgangspunkt i forskellige kæder. De foreslåede virksomhedskæder er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Levison+Johnsen +Johnsen A/S (trykkeri) - udvalgte kunder (flere produktkæder) (Fokus på miljømærker) - Diversey Lever (regøringsmidler) - ISS Danmark – Sygehuse (fokus på miljømærker) - Underleverandør – datterselskab – Bambo A/S (bleer) - offentlig kunde <p>Projektets hovedaktiviteter er tilpasning af eksisterende spørgeguide, gennemførelse af interview, udarbejdelse af konklusioner og anbefalinger, samt afrapportering.</p> <p>Dk-Teknik Gladsaxe Møllevej 15, 2860 Søborg</p>	<p>126.000</p>

<p>126-0365</p> <p>Miljøledelse i produktkæden på CardoDoor Produktion A/S</p> <p>Formålet med projektet er at beskrive produktkæden omkring virksomheden CardoDoor der fremstiller porte af aluminium. Beskrivelsen vil omfatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Underleverandør – Teknos (malingsleverandør) – CardoDoor (portproducent) - Faltec porte, Crawford porte (salgsfirma) <p>I projektet beskrives miljøkrav, ønsker til miljøkrav samt erfaringer i kæden beskrives. Endvidere vil der blive opstillet miljøvaredeklaration for porten.</p> <p>Planenergi A/S Jyllandsgade 1, 9520 Skørping</p>	101.200
<p>126-0370</p> <p>Beskrivelse af Sky-Light A/s og DAN-RENS A/S' kommunikation omkring miljøforhold i produktkæden, samt udarbejdelse af nye retninglinier for nye miljødialoger mellem junder og leverandører</p> <p>Projekter indeholder 2 eksempler på miljøsamarbejde i produktkæden med udgangspunkt i virksomhederne Sky-Light A/S (co-ekstruderet plastfolie til emballage) og Dan-Rens A/S (service indenfor grafisk og medicinsk industri).</p> <p>De foreslåede virksomhedskæder er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Buy Pet Resins, Color System (Leverandører) - Sky Light - JGM Plast A/S – Crispy Food Int. A/S (kunde) - Agfa (leverandør) - Dan-Rens A/S - Løgs Bogtryk, grafisk trykcenter A/S kunde <p>Projektets vil bestå af interviews, beskrivelser af virksomheders samarbejde i produktkæderne, samt beskrivelser af forskelle og ligheder mellem de to virksomheder. Derudover vil projektet indeholde en beskrivelse af metoder til at opbygge dialog og samarbejde med leverandør. Endvidere vil der blive udarbejdet et værktøj som hjælpemiddel til brug for kommunikation i produktkæden.</p> <p>Force Institutterne Navevej 1, 6600 Vejen</p>	99.228
<p><i>I alt, Miljøledelse i produktkæder</i></p>	776.428

4.1 Offentlig grøn indkøbspolitik	
126-0534 Hjemmeside med eksempler på miljøkrav til brug ved EU-udbud Det er formålet med projektet at udarbejde en brugervenlig hjemmeside til brug ved EU-udbud med eksempler på mulige miljøkrav. Indkøbs Service A/S Vestergade 2, 1456 København K	98.750
126-0535 Engelsk brugerflade i Grønt IndkøbsNet Projektets formål er at udvikle en engelsk brugerflade. Dette vil ske ved oversættelse af det eksisterende materiale på Grønt IndkøbsNet, for derefter at sætte det op i en selvstændig engelsk version. Indkøbs Service A/S Vestergade 2, 1456 København K	95.125
<i>I alt, Offentlige grønne indkøb</i>	<i>193.875</i>
4.2 Miljømærkning af produkter	
126-0226/2 Miljømærkekampagne – Opfølgning, efterår 2001 Gennemførelse af opfølgningsaktiviteter i efteråret 2001 La Familia A/S Kanonbådsvej 2, 1437 København K	1.765.977
126-0378 Evaluering af miljømærkekampagne 2001 Undersøgelsen foretages som 500 personlige interview, som forløber over en 2-ugers periode. Interviewene omfatter kendskab til miljømærkerne Blomsten, Svanen og Øko-mærket. Kvistgaard Consult Aps Rådhusstræde 3, 1466 København K	216.100

<p>126-0419</p> <p>PR-projekt i forbindelse med miljømærkekampagnens anden del 2001</p> <p>Projektets formål er at:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skabe debat om miljø- og sundhedsproblemer i tekstilers livscyklus inkl. vask samt hvilke problemer miljømærker løser. - Skabe debat om miljø og livsstil via historier i livsstilsmagasiner. - Fortælle forretningsmæssige succeshistorier, der kan motivere andre virksomheder til at producere og markedsføre Blomstmærkede tekstiler, i erhverspressen og brancheblade. - Skabe sammenhæng mellem miljømærkekampagnens budskaber og detailhandlens butiksaktiviteter via historier med lokal vinkel i lokalaviser og at inddrage netværket af aktører bedre i såvel tilrettelæggelse som gennemførelse af PR-aktiviteterne. <p>Valør og Tinge A/S Amaliegade 5 C, 3, 1256 København K</p>	<p>150.000</p>
<p>126-0448</p> <p>Revision af kriteriesæt for miljømærkning af vaskemidler under EU's miljømærke, Blomsten</p> <p>Det er formålet at revidere kriteriesættet der er grundlag for miljømærkning af vaskemidler under EU's miljømærke, Blomsten</p> <p>DHI institut for vand og miljø Agern Allé 11, 2970 Hørsholm</p>	<p>600.000</p>
<p>Udbrede kendskabet til miljømærker gennem forskellige lokale aktiviteter</p> <p>Formålet med projekterne er at øge kendskabet og afsætningen af produkter mærket med "Blomsten" og "Svanen". Dette skal ske gennem tilskud til forskellige lokale aktiviteter. Idémæssigt spænder ansøgningerne over foredragsaften, debatmøder, happenings, produktion af postkort og andre informationsmaterialer, udarbejdelse af undervisningsmaterialer, konkurrencer om at svare på spørgsmål om miljømærker, skattejagter for borgere og skolebørn for at finde miljømærkede produkter, udstillinger, annoncering i lokalaviser, presseaktiviteter, torvedage, kursusaktiviteter, opsættelse af reklameballon, julelotteri og design af blomstmærket konfirmationskjole.</p>	<p>186.309</p>

126-0588 Ajourføring af miljøvurdering af kemiske produkter i husholdningen Projektet er at basere beregningen af husholdningernes miljøbelastning på et statistisk grundlag (rigtige forbrugertal fra Danmarks Statistik) i stedet for på en valgt "modelfamilie" som i en tidligere kortlægning. Dette er en forudsætning for at kunne ajourføre beregningen og dermed følge udviklingen i forbruget og den deraf følgende miljøbelastning. Det er projektets mål at beskrive hvad der skal til for at foretage en sådan løbende opdatering. DHI institut for vand og miljø Agern Allé 11, 2970 Hørsholm	38.000
126-0596 Kendskab til miljømærker – eftermåling Projektet har til formål at lave en eftermåling af hvor udbredt kendskabet til miljømærker er blandt befolkningen. Gallup A/S Masnedøgade 22-26, 2100 København Ø	75.000
28-2001 Samlesag for betaling af moms på miljømærkeprojekter Rest betaling af momsbeløb for lokale projekter, der øger kendskabet til Blomsten og Svanen. Miljøstyrelsen Strandgade 29, 1401 København K	16.000
<i>I alt, Miljømærkning af produkter</i>	3.047.336,78
<u>4.3 Servicesektoren og Detailhandel</u>	
<i>I alt, Servicesektoren og Detailhandel</i>	0
<u>4.4 Miljøvaredeklarerationer</u>	
<i>I alt, Miljøvaredeklarerationer</i>	0

<u>4.5 Produktstandarder</u>	
126-0342 Bidrag til projekt om inddragelse af miljøaspekter i produktstandarder Formålet med projektet er at indarbejde miljøaspekter i produktstandarder. Projektet dækker overordnet de ønsker der er beskrevet i indkaldelsen. Projektet er delt i følgende aktiviteter: 1. Indmeldelse og servicering af danske eksperter 2. Integration af projektet i standardiseringsudvalgsarbejde 3. Undervisning og information 4. Udvalgelse af standarder samt metodik- og strategiudvikling Dansk Standard Kollegievej 6, 2920 Charlottenlund	250.000
126-0404 Udredning om Ny Metode Målet med projektet er at gennemføre en analyse af mandateringsprocessen og opfølgningen på mandaterne i EU i forbindelse med Ny Metode. Dette skal ske med henblik på at kunne stille konkrete forslag til hvordan processen kan forbedres i forhold til at sikre en bedre integration af miljøaspekter i standardiseringsarbejdet. Det er målet med projektet, at den frembragte viden og de formulerede forslag skal kunne indgå direkte i den politiske proces på europæisk plan. Dansk Standard Kollegievej 6, 2920 Charlottenlund	200.000
126-0533 New Approach in environmental legislation, workshop and report, Autumn 2001 Målet med projektet er, via en europæisk workshop i København, at skabe en kritisk debat i Europa om anvendelsen af Ny Metode i miljøreguleringen. Milieu Ltd 29 Rue des Pierres, B-1000 Brussels, O	595.200
<i>I alt, Produktstandarder</i>	<i>1.045.200</i>
<u>4.6 Økonomiske Styringsmidler</u>	
<i>I alt, Økonomiske styringsmidler</i>	<i>0</i>

5.1.1 Affaldsforebyggelse	
<p>3288-0221</p> <p>Indførelse af råstof- og materialeafgifter</p> <p>Der udvikles en partiel ligevægtsmodel til beregning af de økonomiske og fysiske virkninger af en afgiftspålæggelse i et livscyklusperspektiv. Derved vil det kunne belyses hvilke råstof- og materialeafgifter, der har en mærkbar effekt på affaldsmængden, ressourceforbruget og miljøbelastningen, hvor effektivt råstof- og materialeafgifter kan opnå en effekt på ressourceforbruget og affaldsproduktionen i forhold til andre typer af afgifter samt hvilke juridiske, administrative og øvrige barrierer, der er for indførelse af råstof- og materialeafgifter.</p> <p>Copenhagen Economics Njalsgade 21G, 2300 København S</p>	315.630
<p>3288-0222</p> <p>"Svanen" og "Blomsten". Vurdering af miljømærker som et affaldsforebyggende initiativ</p> <p>Det skal undersøges hvilke produktgrupper, der har krav om affald og hvordan er de udmøntet, årsagen til evt. prisforskelle til ikke-mærkede produkter, hvordan er samspillet med afgiftssystemet. Der skal opstilles en model for sammenhæng mellem pris og efterspørgsel. Endvidere skal miljømærkers udbredelse i forhold til andre lande undersøges.</p> <p>Oxford Research A/S Amagertorv 16, 3, 1160 København K</p>	315.000
<p>3288-0223</p> <p>Analyser af affaldsforebyggende initiativer</p> <p>Gennemførelse af en miljø- og samfundsøkonomisk analyse af konsekvenserne af at udvide brugen af emballageafgifter. Kortlægning af hvilke ny varegrupper emballageafgiften kan udvides med. Vurdering af de administrative, konkurrencemæssige og miljømæssige konsekvenser af tiltaget. Udarbejdelse af idékatalog over andre virkemidler, der kan mindske produktionen af emballageaffald.</p> <p>Logisys A/S Skagensgade 35, 2630 Taastrup</p>	120.000

<p>3288-0224</p> <p>Grønne regnskabers påvirkning af affaldsmængden i Danmark</p> <p>Undersøge om pligten til at føre grønt regnskab har en effekt på at mængden af affald reduceres hos danske virksomheder. Det vurderes hvor meget affaldsmængden kan forventes at blive reduceret, hvilke typer affald, der kan undgås, hvor meget affald, der stammer fra importerede ressourcer, og om der er behov for samfundsøkonomiske analyser, som følge af ændringen i affaldsgenereringen.</p> <p>Rambøll Teknikerbyen 31, 2830 Virum</p>	<p>159.700</p>
<p>3288-0225</p> <p>Krav om genbrugelighed af produkter</p> <p>Der udvælges 3-4 produkter, hvor der eksisterer muligheder for øget genbrug. Der udarbejdes et forslag til, hvorledes en genbrugsordning for de relevante produkter kunne se ud. Det undersøges om den aktuelle ordning vil være i overensstemmelse med EU-lovgivning om det indre marked. Økonomien for ordningen fastsættes og de mere langsigtede konsekvenser beskrives.</p> <p>Rambøll Teknikerbyen 31, 2830 Virum</p>	<p>160.000</p>
<p>3288-0226</p> <p>Miljøvurderinger i relation til vilkår om affald i kapitel 5-godkendelser</p> <p>Formålet med projektet er at vurdere potentialet for affaldsreduktion ved anvendelse af miljøbeskyttelseslovens virkemidler med hensyn til at gennemføre affaldsreducerende tiltag over for affaldstunge virksomheder. Der vil blive foretaget en juridisk vurdering af i hvilken udstrækning miljøbeskyttelseslovens hjemmelgrundlag kan anvendes. Den affaldsforebyggende effekt vil konkret blive vurderet på en række udvalgte affaldstunge virksomheder. De økonomiske omkostninger ved at opnå den ønskede affaldsreducerende effekt vil blive estimeret.</p> <p>Planmiljø Ellevevej 5, Østrup, 3670 Veksø Sjælland</p>	<p>159.500</p>
<p>3288-0227</p> <p>”Reklamer – Ja Tak”-ordningen</p> <p>Projektet gennemføres som vurderinger med baggrund i oplysninger fra eksisterende data, brancheorganisationer og interviewundersøgelser. Projektets formål er at belyse initiativet "Reklamer - Ja Tak" i forhold til en reduktion af papirforbruget og en nedbringelse af affaldsmængderne, samt en reduktion af husholdningernes vareforbrug.</p> <p>Econet A/S Klampenborgvej 239, 2800 Kgs. Lyngby</p>	<p>160.000</p>

<p>3288-0235</p> <p>Ressourceforbrug i 4 affaldstunge brancher</p> <p>Formålet med projektet er at kortlægge ressourceforbruget i 4 udvalgte brancher. De udvalgte branchers affaldsproduktion er allerede kortlagt i et tidligere projekt. Ved at sammenholde in- og outputdata skal branchernes ressourceeffektivitet belyses. Disse resultater vil blive sammenlignet med udenlandske forhold. Endelig vil projektet indeholde anvisninger på, hvor affaldsmængderne kan reduceres.</p> <p>Teknologisk Institut Gregersensvej, postboks 141, 2630 Taastrup</p>	<p>649.750</p>
<p>3288-0236</p> <p>Kortlægning og vurdering af affaldsbehandling</p> <p>I projektet gennemføres beregning af 3 indikatorer der viser ressourceforbrug, energiforbrug og affald til deponering, for behandlingen af de væsentlige materialefraktioner i affaldet. Der anvendes en metode som allerede er udviklet i et tidligere projekt. Desuden søges udviklet en tilsvarende indikator til at belyse de skjulte materialestrømme i såvel Danmark som i udlandet.</p> <p>COWI A/S Flegborg 6, 7100 Vejle</p>	<p>1.197.500</p>
<p><i>I alt, Affaldsforebyggelse</i></p>	<p><i>3.237.080</i></p>
<p><u>5.1.2 Teknologiudvikling</u></p>	
<p>3288-0185</p> <p>Metoder til behandling af tungmetaltholdigt affald – Fase 3</p> <p>Projektet skal ses som en fortsættelse af projektet "Metoder til behandling af tungmetaltholdigt affald – fase 2b". Projektet vil især fokusere på behandling af affaldstræ og mekaniske separationsmetoder til udvinding af metaller fra shredderaffald. Desuden indeholder projektet et studium af løsningsmulighederne for det fælles problem der i fase 2 er konstateret i forbindelse med termisk behandling af shredderaffaldet, nemlig aflejring i kedler og afsugningssystemer.</p> <p>Dk-Teknik Gladsaxe Møllevej 15, 2860 Søborg</p>	<p>1.547.013</p>
<p>3288-0213</p> <p>Indsamlingssystemer for batterier – eksisterende erfaringer fra Danmark og udlandet</p> <p>Projektet vil omfatte følgende aktiviteter: Præsentation af metoder til opgørelse af indsamlingspotentiale. Identifikation af relevante indsamlingssystemer. Dataindsamling og vurdering. Rapportering.</p> <p>Østdeponia Poppelvej 1, 7400 Herning</p>	<p>450.000</p>

<p>3288-0240</p> <p>Etablering af ”Miljø A/S” til fremme af miljørigtig håndtering af kritisk affald</p> <p>Projektet skal kortlægge affaldsbranchen ud fra eksisterende brancheoplysninger samt scanne branchen med henblik på at identificere potentielle investeringskandidater og nicher i vækst. Endvidere vil projektet, på baggrund af erfaringer fra beslægtede brancher, analysere de kommercielle muligheder.</p> <p>McKinsey og Company Ved Stranden 16, 1061 København K</p>	<p>800.000</p>
<p>3288-0187 CO2-midler</p> <p>Undersøgelse af mulighederne for termisk oparbejdning af mekanisk separeret shredderaffald</p> <p>Projektet skal undersøge mulighederne for termisk behandling af shredderaffald fra et højteknologisk shredder anlæg i henholdsvis en smeltecyclon og en skaktovn. I begge tilfælde køres forsøg med rent shredderaffald, 50% shredderaffald blandet med 50% flyveaske og 40% shredderaffald blandet med 60% flyveaske.</p> <p>H.J. Hansen Genvindingsindustri A/S Havnegade 110, 5000 Odense C</p>	<p>993.320</p>
<p>3288-0190 CO2-midler</p> <p>Udvikling af en behandlingsproces for trykimprægneret træ</p> <p>Watech A/S har udviklet en ny proces til behandling af PVC-affald og ønsker at videreudvikle denne proces til også at kunne behandle imprægneret træ og shredderaffald på anlægget. Under projektet vil der blive kørt forsøg med imprægneret træ og plastfraktionen fra shredderaffald. Temperatur, tryk, opholdstid samt eventuel kemikalietilsætning fastlægges. Koks-, gas- og kondensatproduktion samt el-, vand- og kemikalieforbrug registreres. Emissionerne fra anlægget måles.</p> <p>Watech A/S Priorparken 878, 2605 Brøndby</p>	<p>2.068.000</p>
<p>3288-0191 CO2-midler</p> <p>Nyttiggørelse af kommunalt indsamlet PVC affald</p> <p>Fokus i projektet er lagt på udvikling af behandlingsprocedurer for kommunalt indsamlet PVC affald ved eksperimentel optimering. Projektet omfatter undersøgelse af materialesammensætningerne i det indsamlede affald og forbehandling, men hovedvægten i projektet lægges på gennemførelse af forsøg i laboratorium, semi-pilotskala samt pilotskala.</p> <p>Watech A/S Priorparken 878, 2605 Brøndby</p>	<p>1.753.600</p>

<p>3288-0218 CO2-midler</p> <p>Behandling og oparbejdning af aske fra trykimprægneret træ</p> <p>Projektet skal undersøge mulighederne for varm alkalisk og surekstraktion af arsen fra aske af forgasset imprægneret træ. Flere tyske værker vil kunne modtage asken til oparbejdning af kobber, såfremt arsenindholdet er under 1%.</p> <p>Kommunekemi A/S Lindholmvej 3, 5800 Nyborg</p>	<p>1.212.500</p>
<p>3288-0219 CO2-midler</p> <p>Genanvendelse af brugt stenuld</p> <p>Projektet er opdelt i 2 faser. 1. fase skal kortlægge den tilgængelige mængde isoleringsmateriale og dens tilstedeværelse over en årrække og analysere økonomiske og miljømæssige konsekvenser ved brug af genbrugsmateriale i forhold til jomfruelige materialer. 2. fase skal finde teknikker til fjernelse af urenheder og til anvendelse af genbrugsmaterialet og desuden undersøge kvaliteten af det ny materiale.</p> <p>Rockwool A/S Hedehusene, 2640 Hedehusene</p>	<p>850.000</p>
<p>3288-0241 CO2-midler</p> <p>Udvikling af behandlingsproces for shredderaffald</p> <p>Watech A/S har udviklet en ny proces til behandling af PVC-affald, og ønsker at videreudvikle denne proces til også at kunne behandle andre affaldstyper på anlægget. Under projektet vil der i samarbejde med den eksisterende genvindingsindustri blive kørt forsøg med forskellige shredderfraktioner. Temperatur, tryk, opholdstid samt el-, vand og kemikalieforbrug registreres. Emissionerne fra anlægget måles.</p> <p>Watech A/S Priorparken 878, 2605 Brøndby</p>	<p>1.538.800</p>
<p><i>I alt, Teknologiudvikling</i></p>	<p><i>11.213.233</i></p>
<p><u>5.1.3 Udvalgte indsatsområder</u></p>	
<p>3288-0123/2</p> <p>Kortlægning af emballageforsyningens mængden for dataår 1999, 2000, 2001</p> <p>Projekter omfatter kortlægning af forsyningens mængden af engangsemballage samt kortlægning af anvendelse af genbrugelig eller genpåfyldelige emballager. Den samlede opgørelse skal anvendes til general information og overvågning af Danmarks indsats inden for emballage og emballageaffald.</p> <p>Logisys A/S Skagensgade 35, 2630 Taastrup</p>	<p>320.500</p>

<p>3288-0124/2</p> <p>Statistikker og materialestrømsanalyser for udvalgte områder</p> <p>Projektet omfatter en videreførelse af statistikker på affaldsområdet: Returpapir og -plast, glasemballage, plastemballage samt organisk affald. Statistikkerne baserer sig på data dels fra offentlige myndigheder, herunder fælleskommunale affaldsselskaber og dels data fra enkeltvirksomheder eller brancheorganisationer. Resultatet skal anvendes til generel information og indsatsen inden for de enkelte materialestrømme.</p> <p>Econet A/S Klampenborgvej 239, 2800 Kgs. Lyngby</p>	<p>1.044.974</p>
<p>3288-0172</p> <p>Udvikling og afprøvning af indsamlingskoncepter for genanvendelige transportemballager</p> <p>Formålet med projektet er at øge indsamlingen af transportemballage til genanvendelse fra mindre virksomheder ved at afprøve forskellige indsamlingskoncepter. Der gennemføres forsøg med tre forskellige indsamlingskoncepter for pap/papir og plast fra mindre virksomheder, især handelsvirksomheder. Forsøget gennemføres hos 200 virksomheder i Brøndby og Glostrup kommuner.</p> <p>AAEN Rådgivende ingeniører Aps Asylvej 19, 8240 Risskov</p>	<p>542.675</p>
<p>3288-0175</p> <p>Etablering af vidensbank for erhvervsaffaldskonsulenter</p> <p>Projektets formål er at etablere en internetbaseret Vidensbank for hovedsageligt erhvervsaffaldskonsulenter, men også for erhvervslivet, affaldsbehandlingsanlæg, affaldstransportører og Miljøstyrelsen. Reno-Sams eksisterende chat- forum forbliver på Reno-Sams hjemmeside, mens Vidensbanken etableres i tilknytning til Videncenter for Affalds hjemmeside. Oplysningerne i Vidensbanken vil bestå af en bred vifte af informationer om erhvervsaffald. Desuden udarbejdes en foranalyse om Vidensbankens rolle i forbindelse med en form for affaldsbørs</p> <p>RENO-SAM Håndværkervej 66, 4000 Roskilde</p>	<p>530.100</p>

<p>3288-0179</p> <p>Håndbog til hjælp for identifikation af imprægneret træ</p> <p>Formålet med projektet er at udarbejde en anvendelsesorienteret håndbog som praktisk værktøj for kontrol og sortering af træ. At vurdere miljøproblemer ved forskellige typer af imprægneret træ, som muliggør en afgrænsning af typer, der bør frasorteres. Der udarbejdes en baggrundsrapport som støtte til udarbejdelse af håndbog. Der udarbejdes en håndbog med beskrivelser samt fotografisk præsentation.</p> <p>Moe & Brødsgaard A/S Tørringvej 7, 2610 Rødovre</p>	<p>339.300</p>
<p>3288-0194</p> <p>Genanvendelseseffektivitet af hvidblik- og stålemballager</p> <p>Tabene af jernholdig emballage (hvidblik og stålemballage) vurderes i alle led fra affaldsforbrænding frem til jernindholdet er genanvendt i nyt stål. Endvidere vurderes muligheder for at anvende forbedret teknologi. Genanvendelsesgraden estimeres af metalemballager, der tilføres affaldsforbrændingsanlæg. Den samlede genanvendelse af metalemballage beregnes og usikkerhed vurderes.</p> <p>Teknologisk Institut Gregersensvej, Postboks 141, 2630 Taastrup</p>	<p>304.160</p>
<p>3288-0195</p> <p>Muligheder for genanvendelse af EPS</p> <p>Formålet med projektet er at kortlægge eksisterende metoder til genanvendelse af EPS. Metoder der anvendes i fuldskala eller der er afprøvet på pilotbasis beskrives. Muligheder for at anvende en eller flere genanvendelsesmetoder/systemer i Danmark vil blive baseret på en miljøscreening, som vil sammenligne genanvendelse med forbrænding.</p> <p>Teknologisk Institut Gregersensvej, Postboks 141, 2630 Taastrup</p>	<p>194.625</p>
<p><i>I alt, Udvalgte indsatsområder</i></p>	<p><i>3.276.334</i></p>
<p><u>5.2.1 Miljø/økonomiske analyser på affaldsområdet</u></p>	

<p>3288-0200</p> <p>Miljø/økonomisk vurdering af affaldshirakiet</p> <p>Projektet er en samfundsøkonomisk vurdering af 10 affaldsfraktioner med henblik på at vurdere hvilken behandlingsform (genanvendelse, forbrænding eller deponering) der er den mest hensigtsmæssige. Ikke alle behandlingsformer undersøges for alle fraktioner. Miljøomkostningerne søges værdisat. Udvikling af en metode til fremtidig sammenligning af forskellige affaldsbehandlingsmetoder ud fra miljømæssige og økonomiske kriterier.</p> <p>Dk-teknik Gladsaxe Møllevej 15, 2860 Søborg</p>	<p>891.750</p>
<p><i>I alt, Miljø/økonomiske analyser på affaldsområdet</i></p>	<p>891.750</p>
<p><u>5.2.2 Kortlægning af CFC-holdigt affald</u></p>	
<p>3288-0207</p> <p>Kortlægning af ozonlagnedbrydende stoffer i affaldet for perioden 2002 til 2022</p> <p>Identifikation af CFC-holdige produkter. Kortlægning af CFC i disse produkter. Bestemmelse af produkternes levetid, CFC-forbruget ved fremstilling, tab i forbrugsfasen og beregning af indhold ved kassation. Miljøvurdering af behandlingsmetoder, herunder forbrænding, separat behandling og destruktion af opsamlet CFC på kommunekemi.</p> <p>COWI A/S Parallelvej 15, 2800 Kgs. Lyngby</p>	<p>400.625</p>
<p><i>I alt, Kortlægning af CFC-holdigt affald</i></p>	<p>400.625</p>
<p><u>8. Tværgående information, administration og evaluering</u></p>	
<p>126-0336 CO2-midler</p> <p>Kom-i-gang-håndbog i miljødialog</p> <p>Formålet er at udgive og markedsføre en kom-i-gang-håndbog i miljødialog, som skal motivere og støtte små virksomheder i at tilrettelægge og gennemføre en miljødialog med de væsentligste interessenter på miljøområdet. Håndbogen skal endvidere være en appetitvækker til at gå videre med dialoghåndbøgerne i Miljøstyrelsens serie MiljøNyt nr. 42-48, 2000. Målgruppen for håndbogen er især de små virksomheder, som ikke har mod på at gå i gang med miljøstyrelsens dialoghåndbøger.</p> <p>Dansk Industri H.C. Andersens Boulevard 18, 1500 København V</p>	<p>29.750</p>

126-0088/3 Annoncering, trykning af rapporter m.v. Der skal udarbejdes annoncer og arrangeres trykning m.v. af forskellige rapporter for at udbrede den opnåede viden. Kontoret for renere teknologi og produkt Strandgade 29, 1401 København K	900.000
126-0088/3-1 Projektartikler til Ny Viden Formålet er at skrive projektartikler til Ny Viden Miljøstyrelsen Strandgade 29, 1401 København K	180.000
126-0446/1 Oversættelse af Revision af Miljøstyrelsens redegørelsen om den produktorienterede miljøindsats Ad hoc Translatørservice Fredericiagade 16, 1310 København K	38.000
126-0446/3 Oversættelse fra dansk til engelsk af publikationen Informationsstrategi for den produktorienterede miljøindsats Ad hoc Translatørservice Fredericiagade 16, 1310 København K	11.500
126-0460 Midtvejsevaluering for program for renere produkter Formålet med midtvejsevalueringen er dels at vurdere det hidtidige forløb under programmet, og dels at give forslag og ideer til programmets videreførelse efter 2002. Oxford Research A/S Amagertorv 19, 3, 1160 København K	450.000
126-0572 Kvalitetssikring af oversættelse til engelsk af miljønyt 53 dk-Teknik Gladsaxe Møllevej 15, 2860 Søborg	27.000
<i>I alt, Tværgående information, administration og evaluering</i>	<i>1.636.250</i>

9. Perspektivpulje	
<p>126-0420</p> <p>Systematisk miljøvurdering i kommuner – SYMIKOM</p> <p>Projektformålet er at udvikle et miljøvurderingsværktøj til kommunale beslutningsprocesser. Udgangspunktet for værktøjsudviklingen vil, gennem konkrete eksempler være afgrænsning af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke miljøforhold det især er væsentligt at arbejde med lokalt? - I hvilke sammenhænge kommuner tager beslutninger, der indirekte påvirker miljøet? - Hvilke af de kommunale beslutninger, det giver mening at foretage miljøvurderinger af? - Hvordan miljøvurderinger kan gennemføres i praksis? <p>Kommunernes landsforening Gyldensløvsgade 11, 1500 København K</p>	935.184
<p>126-0422</p> <p>Engangsbleer i naturfibre</p> <p>At udvikle og forbedre konceptet til fremstilling af bleer til babyer, og inkontinente personer foruden bind til kvinder på basis af 100% naturfibre.</p> <p>Jeanette Almstrøm Knebel Bygade 13, 8420 Knebel</p>	740.950
<p>126-0385 CO2-midler</p> <p>Internetbaseret affaldsleksikon</p> <p>Forbedring af det interaktive indhold på hjemmesiden dels med quiz, dels med det visuelle indhold med diverse videosekvenser/animationer til illustration af processer og forløb.</p> <p>Amager forbrænding Kraftværksvej 31, 2300 København S</p>	115.000
<p>126-0539 CO2-midler</p> <p>Hygiejnisering og finsortering af kompost</p> <p>Projektets formål at udvikle og afprøve en prototype til hygiejnisering og finsortering af kompost. Med dagens teknologi – soldningen – vil der stadig befinde sig fremmedlegemer som små plast- og glasstykker. Tim Envipro A/S ønsker at udvikle et udstyr der kan højne kompostkvaliteten gennem en proces, der samtidig kan foretage en hygiejnisering og finsortering.</p> <p>Tim environment Products A/S Fabriksvej 13, 6980 Tim</p>	313.250

<p>126-0600 CO2-midler</p> <p>Færdigudvikling af miljøvenligt program af vandbaseret kontrastbejdse til naturtræ</p> <p>Projektformålet er at gennemføre et forprojekt til samt at udvikle prototyper til et sortiment af vandopløselig, miljøvenlig kontrastbejdser til overfladebehandling af naturtræ. Kontrastbejdse er en vandbaseret bejdse der skaber samme effekt på nåletræ, som i dag kun kan opnås gennem ludbehandling hvor nåletræ først behandles med pyrogallosyre, der derefter bliver neutraliseret med natronlud.</p> <p>Hydro-Let Aps Rømersvej 46, 7430 Ikast</p>	<p>300.000</p>
<p>3288-0242 CO2-midler</p> <p>Affaldsminimering i Støberi- og maskinindustrien</p> <p>Projektets formål er at minimere affaldsmængden i udvalgte affaldsfraktioner indenfor støberi- og maskinindustrien ved at reducere spildmængden generelt og genbruge en større del af det spild, der kommer fra produktionsprocesserne og som bortskaffes som affald i dag.</p> <p>En øget affaldsminimering søges opnået dels via udvikling og afprøvning af nye teknologier, dels via en højere grad af medarbejderinddragelse.</p> <p>Valdemar Birn jernstøberi A/S Frøjkvej 75, 7500 Holstebro</p>	<p>1.945.716</p>
<p><i>I alt, Perspektivpuljen</i></p>	<p><i>4.350.100</i></p>

Orientering om aktiviteter i 2001

Miljøkompetenceordningen

Miljømærkefremmeordningen

Marts 2002

Miljøkompetenceordningen

1. Mål og prioriteringer 2001

Miljøkompetenceordningen blev igangsat i september 1999. I Prioriteringsplanen for 2001 blev det besluttet at fastholde ordningen som et vigtigt element i implementeringen af resultater fra Program for renere produkter og de beslægtede tidligere tilskudsprogrammer.

Et miljøledelsessystem tilpasset ansøgers situation og de generelle udviklingstendenser inden for det pågældende område er det centrale udgangspunkt i miljøkompetenceprojekter. Det betyder, at ansøgere, som ikke allerede har etableret et miljøledelsessystem efter anerkendte principper, skal etablere miljøledelse som led i det støttede projekt. Miljøledelsesarbejdet skaber erfaringsmæssigt den viden og de rammer, der er en forudsætning for prioriteringer og resultatfastholdelse i et vide-regående miljøarbejde.

På området miljøledelse har der i lighed med tidligere år været tilskudsmuligheder både for enkeltvirksomheder, institutioner og myndigheder. Ordningen støtter fortsat såvel enkeltvirksomheder som samarbejdsprojekter mellem flere ansøgere. Der har i 2001 været lagt vægt på at virksomheder opnår certificering og at flere opnår erfaringer med EMAS II. Der har været fokus på miljømærkeaktiviteter, introduktion til livscyklusvurderinger samt miljødokumentation i produktkædesamarbejde. Inden for offentlige grønne indkøb er hovedvægten fortsat lagt på samarbejdsprojekter. Endvidere har alle miljøledelsesprojekter i den offentlige sektor omfattet grønne indkøb.

Programmet har til formål at inspirere til miljøaktiviteter, der rækker ud over markedets umiddelbare krav og forventninger. Der stilles derfor større krav til projekter på områder, hvor der er en begyndende konkurrence på miljøpræstationer. Tilskuddet differentieres desuden så kun de ansøgere der opnår certificering, miljømærke m.fl. konkrete mål, opnår de maksimumsbeløb, der er mulighed for inden for de forskellige kategorier.

I overensstemmelse med målene for indsatsen i 2001 er der i markedsføringen af programmet lagt vægt på samarbejde med aktører og interessentgrupper, der har færdiggjort nye værktøjer og hjælpemidler til den produktrettede indsats.

På området miljøledelse i den offentlige sektor er sket en præcisering af programmets krav, så der sikres kompetenceløft, også på beslutningsniveauet.

2. Bevillinger 2001

2.1 oversigt over bevilligede tilskud

Der blev i 2001 givet 25.054.200 kr. i tilsagn om tilskud. 1 virksomhed ønskede ikke at benytte et tidligere bevilget tilskud, mens en række virksomheder ikke havde opbrugt de samlede tilskud ved færdiggørelsen af deres projekter. Disse tilskud på samlet 232.187 kr. er tilbageført og genbevilget i 2001. Nettobevillingsbeløbet i 2001 har været på 24.822.013 kr.

Miljøkompetenceordningen har i 2001 støttet opbygning af kompetence inden for følgende hovedområder:

- Miljøledelse samt videregående miljøaktiviteter i virksomheder uden certificeret miljøledelse på ansøgningstidspunktet.
- Videregående, produktorienterede miljøaktiviteter i virksomheder med certificeret miljøledelse
- Livscyklusvurdering (LCA)
- Offentlige grønne indkøb

Ordningens tilskudstemaer er organiseret i en stepmodel - dvs. ansøgere kan starte med et mere elementært miljøarbejde og successivt bringe sig i front og engagere sig i LCA-aktiviteter.

Bevillingerne er som led i ordningens finansiering opdelt på tilskudsmodtagere, der kan henføres til CO₂-midler og øvrige, karakteriseret ved tilskudsmodtagers hovedaktivitet og status:

- Fremstillingsvirksomheder,
- Øvrige virksomheder omfattet af reglerne om tilbageførsel af CO₂-midler (bl.a. byggevirksomheder, herunder offentlige virksomheder, der udøver aktivitet på samme vilkår som private virksomheder)
- Øvrige private virksomheder
- Offentlige virksomheder (virksomheder omfattet af statsstøttere reglerne og forsyningsvirksomheder i øvrigt)
- Offentlige myndigheder og institutioner, der ikke er omfattet af statsstøttere reglerne.

Udgangspunktet for opdelingen er virksomhedens egen opgivelse af branche. Hvis en virksomhed har flere branchekoder, er anvendt den kategori, der er mest relevant for projektets aktiviteter.

Bevilgede projekter og fordelingen af projektdeltagere i 2001, i 2000 og 1999 samt samlet siden projektstart i september 1999						
	2001		1999-2000*		Samlet tilskud	
	<i>Antal</i>	<i>Tilsagn tkr.</i>	<i>Antal</i>	<i>Tilsagn Tkr.</i>	<i>Antal</i>	<i>Tilsagn tkr.</i>
Bevillinger	147	25.054	300	44.556	447	69.610
Deltagere	182	25.054	400	44.556	582	69.610
Fremstillingsvirksomheder	95	15.559	179	22.888	274	38.447
Øvrige CO ₂ -virksomheder	44	3.970	49	5.074	93	9.040
Øvrige private virksomheder	23	3.140	104	8.947	127	12.087
Offentlige virksomheder	10	1.275	39	4.055	49	5.330
Offentlige myndigheder mv.	10	1.110	29	3.592	39	4.702

* Fordelingen mellem fremstillingsvirksomheder og øvrige CO₂-virksomheder og øvrige tilskudsmodtagere er først sket fra 2000. Bevillingerne i 1999 er efterfølgende fordelt efter samme principper.

2.2 Målgrupper og temaer for bevillinger

Miljøkompetenceordningen er rettet mod alle virksomheder og institutioner, der har ønske om og behov for at udvikle miljøkompetence.

I 2001 har der været fokus på at stimulere ansøgerne på 3 felter

- ansøgerne inspireres til at dokumentere deres miljøarbejde i form af certificerede systemer eller miljømærkning
- ansøgerne inspireres til at arbejde mere produktorienteret
- mindre virksomheder med begrænsede miljøbelastninger og ansøgere, hvor der vil være en stor nytteværdi af kollektivt miljøarbejde tilskyndes til at samarbejde i netværk

For at give et indtryk af fordelingen af de bevilgede tilskud er bevillingerne opdelt efter

- Branche hos tilskudsmodtager (alle tilskudsmodtagere)
- Geografisk fordeling (alle tilskudsmodtagere)
- Virksomhedsstørrelse (kun private virksomheder)
- Indholdet af kompetenceopbygningen (alle tilskudsmodtagere)

Bevillingsoversigten for 2001 tegner dog ikke et samlet billede af aktiviteten i ansøgergrupperne, da flere store netværksprojekter og en del mere komplicerede projekter fra enkeltvirksomheder ikke nåede igennem til bevilling i 2001 på grund af statens udgiftsstop. Se afsnit med en beskrivelse af ansøgte, men ikke bevilgede projekter i 2001.

Deltagernes branchetilhørsforhold 2001 og tidligere år

<i>Branche</i>	Bevillinger 2001			Bevillinger 1999-2000		1999-2001
	Antal virksomheder/ institutioner	Tilskud tkr.	Projektomkostninger i tkr.	Samlet antal bevillinger	Samlede tilskud i tkr.	Branchens samlede andel i %
Fødevareforædling	6	1.150	3.998	1	200	2
Tekstil & fodtøj	3	610	1.754	13	2.933	5
Træ & møbler	9	1.653	5.862	18	2.581	6
Grafisk industri	13	1.290	4.666	55	3.226	4
Kemisk industri	8	1.430	3.942	14	2.815	6
Sten-, ler- & glas	4	600	4.902	5	650	2
Jern& maskin	32	5.406	19.337	28	4.334	14
Elektronik- & tele- og apparatindustri	10	1.890	7.895	16	2.187	7
Øvrige brancher	7	1.100	2.882	10	1.738	4
Industriel genanvendelse	3	430	1.624	19	2.224	4
<i>Fremstilling i alt</i>	95	15.559	56.862	179	22.888	54
Bygge & anlægsvirksomhed	13	2.110	6.379	14	1.750	6
Handel & reparation af automobiler mv.	31	1.860	2.282	32	2.824	7
Industrielle vaskerier og renserier	0	0	0	3	500	1
<i>Øvrige CO₂-virksomheder</i>	44	3.970	8.661	49	5.114	14
Handel	5	810	2.282	14	1.286	4
Genbrug	7	930	2.598	57	3.041	6
Transport/spedition incl. offentligt ejede selskaber	8	920	3.707	5	900	3
Teknisk service	3	510	1.539	11	1150	2
Øvrige private servicevirksomheder	0	0	0	17	2.570	4

Branche	Bevillinger 2001			Bevillinger 1999-2000		1999-2001
	Antal virksomheder/ institutioner	Tilskud tkr.	Projektomkostninger i tkr.	Samlet antal bevil- linger	Samlede tilskud i tkr.	Branchens samlede andel i %
Øvrige private/ kommercielle	23	3.170	10.126	104	8.947	19
Offentlige forsyningsselskaber	1	300	11.361	22	2.205	2
Kommunale forvaltninger	10	1.110	4.222	21	2.725	5
Sundhed og plejesektor	4	350	1.263	7	794	2
Affaldsselskaber mv.	2	250	1287	15	1.550	3
Organisationer mfl. ikke kommercielle	3	325	133	3	373	1
Offentlige og ikke kommercielle i alt	20	2.335	18.266	68	7.647	13

Den branchemæssige fordeling i 2001 afspejler flere forhold. Det har været klart kommunikeret, at de fleste af ordningens midler var reserveret til den private sektor, og at offentlige projekter fra netværk ville få prioritet, og at affaldsområdet var nedprioriteret.

Ændringerne i ansøgerprofilen viser en klar tendens til, at markedets træk begynder at virke på en række nye områder. Det drejer sig ikke mindst om underleverandører på jern- og metal- samt elektronik- områderne samt nye typer leverandører til det offentlige. På underleverandørområdet er det både danske og udenlandske tendenser, der spiller ind, herunder det stigende antal virksomheder med miljøledelse, der stiller leverandørkrav.

På fødevarerområdet har der været en stor interesse, men ordningen kan kun støtte virksomheder, der videreforarbejder fødevarer, hvorfor en del virksomheder herunder hele primærproduktionen er udelukket fra programmet.

Ud over de bevilgede projekter lå der færdigbehandlede ansøgninger fra en del store netværk. Bevilling af disse ville have betydet en del flere bevillinger til byggeområdet, mange flere på autoområdet og en større gruppe rensier ville have fået tilskud.

Balancen mellem årets projekter ville dog næppe have været forskudt væsentligt, da der blandt de ventende projekter også er mange fra fremstillingssektoren.

Deltagernes geografiske fordeling

Amt	Bevillinger 2001			Samlet statistik 1999-2001		
	Antal virksomheder og institutioner	Bevilget tilskud tkr.	% bevilget til projekter i det offentlige/ offentligt ejede virksomheder	Antal virksomheder og institutioner	Bevilget tilskud tkr.	% bevilget til projekter i det offentlige/ offentligt ejede virksomheder
Københavns Kommune	5	784	38 %	34	4.153	26 %
Frederiksberg Kommune	1	170	0 %	2	470	0 %
Københavns Amt	15	2.075	5 %	53	6.655	11 %
Frederiksborg Amt	5	965	0 %	41	4.213	17 %

Amt	<i>Bevillinger 2001</i>			<i>Samlet statistik 1999-2001</i>		
	Antal virksomheder og institutioner	Bevilget tilskud tkr.	% bevilget til projekter i det offentlige/ offentligt ejede virksomheder	Antal virksomheder og institutioner	Bevilget tilskud tkr.	% bevilget til projekter i det offentlige/ offentligt ejede virksomheder
Roskilde Amt	21	1.513	0 %	28	1.943	0 %
Vestsjællands Amt	8	1.139	18 %	24	2.242	9 %
Storstrøms Amt	16	2.363	30%	25	3.618	28 %
Bornholms Amt	5	556	18%	9	875	11 %
Fyns Amt	19	2.308	6 %	48	5.460	21 %
Sønderjyllands Amt	8	1.369	11 %	21	2.682	7 %
Ribe Amt	11	1.684	6 %	28	3.951	7 %
Vejle Amt	14	2.735	0 %	40	5.699	5 %
Århus Amt	19	2.278	15 %	84	9.647	23 %
Ringkøbing Amt	15	2.399	0 %	58	8.462	6 %
Viborg Amt	5	540	0 %	25	2.432	21 %
Nordjyllands Amt	15	2.178	5 %	62	7.110	8 %
I alt	182	25.054	9 %	582	69.610	14 %

Tabellen viser, at der samlet har været en vis forskel fra amt til amt, hvad angår interessen for programmet - også selv om forskelle i amternes størrelse og erhvervsstruktur tages i betragtning, men at en udfligning er på vej.

Blandt initiativer, der præger amtsfordelingen i 2001 kan bl.a. nævnes en særlig indsats på Bornholm, hvor programmets midler er suppleret af regionalfondsmidler. De regionale miljønetværk på Fyn og i Ribe amt samt Sønderjyllands amt har også været aktive med hensyn til information om programmet, idet det understøtter deltagelsen i de respektive miljøfora.

Endeligt har et stort netværk i Roskilde amt betydet en samlet styrkelse af indsatsen her.

Oversigten afspejler endvidere, at der er store forskelle i den offentlige sektors prioritering og ressourcer til at sætte projekter i gang rundt om i landet, men det fremgår også at den samlede indsats i den offentlige sektor indrager en vidende del af programmets aktivitet.

Af tilbagemeldingerne fra deltagerne i afsluttede projekter fremgår det, at konsulenter, brancheforeninger og det landsdækkende net af teknologiske informationscentre er de centrale kilder til information om programmet. Dette passer meget godt med, at der er ved at være en ret jævn geografisk fordeling af projekter når der tages hensyn til, at der i stigende grad ydes støtte til fremstillingsvirksomheder.

Programmet administreres så mindre virksomheder får et væsentligt incitament til at gå i gang med systematisk miljøarbejde, mens de større virksomheder i mindre grad støttes i det indledende miljøarbejde, men især får støtte til videregående produktorienterede aktiviteter.

Der er som tidligere nævnt også gjort en betydelig indsats for at gøre det attraktivt for mindre virksomheder at samle sig i netværk eller på anden måde tage del i kollektive miljøaktiviteter. Både kommunale miljøaktører og en række private konsulentfirmaer har gode erfaringer med at få små virksomheder med i et miljøarbejde på 1. trin i stepmodellen.

Fordeling af bevillinger efter virksomhedsstørrelse

<i>Virksomhedsstørrelse Antal ansatte</i>	<i>Bevillinger 2001</i>						<i>Statistik 1999-2001</i>		
	<i>Antal bevil- lings- Modtagere</i>		<i>Bevilget tilskud</i>		<i>Projekt- Omkostninger</i>		<i>Antal bevillings- modtagere</i>		<i>% forde- ling bevilget tilskud</i>
	Antal	%	Beløb tkr.	%	Beløb tkr.	%	Ant al	%	
0-9	38	23	4.224	19	13.173	16	139	28	21
10-19	35	22	4.405	18	13.837	17	99	20	17
20-49	39	24	5.630	25	19.039	24	116	24	26
50-99	21	13	3.275	14	10.939	14	50	10	13
100-249	18	11	3.080	14	13.647	17	48	10	14
Samlet antal med færre end 250 ansatte	151	93	20.614	91	70.635	88	452	92	91
250-499	9	6	1.715	8	8.348	11	28	6	8
Flere end 500 ansatte	2	1	340	1	1.109	1	12	2	3
<i>Private virksomheder I alt</i>	162		22.669		80.092		492		

I overensstemmelse med ændringen i målgruppen mod flere fremstillingsvirksomheder var der i 2001 flere lidt større virksomheder, mens gruppen af helt små virksomheder er reduceret noget. Der er fortsat i de lidt større virksomheder, at de fleste mere omfattende projekter gennemføres.

Den gennemsnitlige tilskudsstørrelse til private virksomheder var i 2001 140 tkr. I 1999-2000 var gennemsnittet 108 tkr. Dette gennemsnit var præget af de mange små tilskud til autoophuggere. I 2001 er der kun til netværksdeltagere ydet tilskud på mindre end 100 tkr.

Projekternes faglige indhold.

Projekterne bliver karakteriseret efter hovedformål. For virksomheder, der endnu ikke har etableret miljøledelse er registreret hovedformålet ”miljøledelse”, såfremt virksomhedens projekt ikke specifikt vedrører opnåelse af certifikat for miljøledelse eller opnåelse af miljømærke (Blomsten eller Svanen). Miljøledelse generelt dækker også over produktorienterede miljøledelsessystemer uden certificering samt projekter, hvor der ikke på ansøgningstidspunktet var taget stilling til om virksomheden ønskede certificering eller miljømærke.

Projekternes indhold

Tema	Bevillinger 2001		Bevillinger 1999-2000	
	Antal projek- ter	Bevilget be- løb	Samlet antal projekter	Bevilget beløb
<i>Projekter i virksomheder uden certificeret miljøledelse på ansøgningstidspunktet</i>	171	23.154	370	39.283
Miljøledelse generelt	57	6.420	130	13.255
Certificeret miljøledelse	96	14.401	175	19.492
Produktorienteret miljøledelse	18	2.333	65	6.536
<i>Produktorienteret miljøarbejde i virksom- heder med certificeret miljøledelse</i>	2	500	11	2.698
<i>LCA-projekter</i>	4	940	8	1.575
<i>Offentlige grønne indkøb</i>	5	460	7	1.000

Oversigten viser, at Miljøkompetenceordningen i meget stort omfang vil være med til at sikre, at danske virksomheder kan bidrage til målsætningen om, at Danmark markerer sig som et af de lande i verden, som relativt har flest miljøcertificerede virksomheder. 96 virksomheder har certificeret miljøledelse som projektmål. Det nye i 2001 var, at flere typer virksomheder nu finder certificering attraktiv

Der er en nedgang i antallet af virksomheder, der har miljømærke som primære mål. Det skyldes dels, at der i 2001 er ydet noget færre tilskud til den grafiske sektor, der traditionelt har valgt miljømærkning frem for certificeret miljøledelse, dels at flere virksomheder, som ønsker miljømærke også ønsker at få certificeret deres miljøledelsessystemer, og derfor er registreret her.

Der er ikke i 2001 sket den stigning i antallet af virksomheder, der primært har arbejdet med livscyklusprojekter (sidste trin på stepmodellen), som planlagt, men det fremgår såvel af selvevalueringerne som Oxford Research's midtvejsevaluering, at et betydeligt antal tilskudsmodtagere arbejder med LCA i deres projekter.

Selv om der i 2001 blev bevilget nye offentlige indkøbsprojekter, må det konstateres, at tilslutningen til denne del af programmet ikke har nået det satte mål.

Netværksprojekter

Der blev i 2001 ydet tilskud til 10 netværksprojekter med samlet 54 deltagere mod 17 netværk året før. I 2001 etableredes to store netværk på autoområdet med i alt 30 deltagere, et lille regionalt netværk, et netværk af leverandører til samme målgruppe, to branchenetværk, et netværk forbundet via fælles ejerforhold samt 3 kommunale samarbejdsnetværk.

Et par større virksomheder har endvidere fået tilskud til at indføre miljøledelse i et større antal koncernforbundne virksomheder.

Flere af de tidligere bevilgede netværksprojekter er blevet afsluttede i årets løb. Resultaterne heraf understøtter satsningen på netværk.

Som det fremgår af afsnit 3 har interessen for at etablere netværk været noget større end antallet af bevillinger er udtryk for. 6 netværk, heraf flere med mange deltagere var blevet etableret, ansøgning indsendt og lå klar til bevilling. Det forventes, at disse kan komme i gang i 2002.

3. Ansøgninger 2001

I 2001 indkom der 193 ansøgninger fra 245 forskellige ansøgere. Heraf har 130 ansøgere fået bevilling. Ansøgninger fra 60 ansøgere var færdigbehandlet, men bevilling blev ikke effektueret på grund af udgiftsstoppet. 35 ansøgninger var under behandling eller indkommet efter 11. december.

20 ansøgninger er blevet afvist, fordi de faldt uden for ordningens rammer, fordi ansøger ikke ønskede at følge mangelfulde ansøgninger op, eller fordi ansøgningerne blev trukket tilbage under sagsbehandlingen.

31 ansøgninger med i alt 49 individuelle ansøgere blev overført fra 2000 til 2001. Disse ansøgere har modtaget bevilling på samlet 5.4 mio. kr. i 2001. Dette svarer til niveauet for overførsel mellem 1999 og 2000.

Ud over de registrerede ansøgninger blev der modtaget et større antal ikke registrerede henvendelser med projektskitser. De fleste er siden blevet formuleret som egentlige ansøgninger, enkelte er afvist på skitsestadiet som faldende uden for ordningen.

4. Igangværende og afsluttede projekter

I løbet af 2001 blev ca. 60 projekter afsluttet Samlet er afsluttet 110 projekter med en del flere tilskudsmodtagere. Antallet af afsluttede projekter er fortsat lidt færre end forventet, da et antal projekter er forsinket af interne eller eksterne årsager (fx ventetid på certificering, revisorpåtegning, omorganisering, sygdom etc.) Endvidere afsluttes en del projekter traditionelt omkring årsskiftet.

Ved starten af 2002 var der således over 300 igangværende projekter, hvoraf flere har mere end 1 tilskudsmodtager. Antallet af igangværende sager forventes nedbragt noget i løbet af 2002.

5. Resultater af deltagernes selvevalueringer

Deltagerne i Miljøkompetenceordningen bidrager via obligatorisk selvevaluering til Miljøstyrelsens viden om såvel miljømæssige som konkurrencemæssige effekter af systematisk miljøarbejde. Selvevalueringerne er meget omfattende hvorfor det kun er et begrænset udsnit af de mange resultater, der er omtalt. Denne opsamling af resultater af selvevalueringerne omfatter de første 150 afsluttede projekter. (Statisk bearbejdning af evalueringsskemaer fra 150 forskellige projektdeltagere). I forhold til den samlede deltagelse er der blandt de første 150 afsluttede projekter en overrepræsentation af helt små virksomheder – 36 % virksomheder med færre end 10 ansatte indgår i analysen mod 23 % i den samlede population - og en underrepræsentation af fremstillingsvirksomheder – 35 % i analysen mod 50% af alle bevillingsmodtagere. Dette skyldes mange, små bevillinger til autogenbrugsvirksomheder – 23 % genanvendelsesvirksomheder i analysen mod 6 % af alle.

Tilfredshed med projekternes gennemførelse: Deltagerne er generelt meget tilfredse med resultaterne af projektarbejdet. Dog fremgår det, at der har været problemer med at følge tidsplanerne. Det er da også et problem for en del virksomheder, at man er for optimistiske på dette punkt.

Virksomhederne angiver følgende motiver for at fortsætte den systematiske miljøindsats

Hvilke forhold har betydning for den fortsatte miljøindsats	Stor betydning	En vis betydning	Lille betydning	Ingen betydning
Miljøforbedringer og synlig miljøindsats er en del af virksomhedens fremtidige idégrundlag	70%	27%	3%	0%
Miljøforbedringer og systematisk miljøarbejde forventes at give lavere produktionsomkostninger	20%	44%	23%	13%
Eksisterende myndighedskrav (ind-/udland)	39%	36%	17%	8%
Forventede nye myndighedskrav	43%	39%	13%	5%
Større omsætning/indtjening	23%	45%	22%	11%
Kunder kræver mere miljøvenlige produkter og miljødokumentation	52%	32%	11%	5%
Miljørigtig produktion indføres af konkurrenter	25%	39%	22%	14%
Udsigt til miljøafgifter	18%	37%	27%	19%
Behov for at kunne dokumentere styr på miljøpåvirkninger over for virksomhedens kunder	57%	36%	5%	3%

Hensynet til medarbejdere (miljø/arbejds miljø/engagement)	51%	44%	3%	2%
Behov for at fastholde og videreudvikle viden og kompetence hos medarbejder	46%	45%	8%	1%
Behov for løbende at videreudvikle virksomhedens organisation og ledelsens kompetence på miljøområdet	39%	51%	9%	1%
Bedre mulighed for kapitalfremskaffelse/krav fra pengeinstitut	5%	16%	30%	49%
Generelt forbedret image/omdømme	63%	29%	6%	2%
Bedre samspil med myndigheder	48%	41%	7%	3%
Udgifter til dyrere forsikringer	4%	15%	30%	51%
Billigere bortskaffelse/genanvendelse	22%	39%	20%	20%

Virksomhedernes oplysninger om besparelser og økonomiske gevinster

Vi har opnået besparelser på følgende områder	Ja	Nej	Ved ikke
Råvarer og materialer	21%	60%	19%
Hjælpestoffer	27%	53%	20%
Vand	18%	65%	17%
Energi til procesformål	27%	54%	19%
Anden energianvendelse	28%	46%	25%
Bedre produktionsstyring / nye processer	51%	31%	17%
Reduktion af spild	52%	34%	14%
Reduktion af affald	43%	40%	17%
Affaldshåndtering	60%	26%	14%
Spildevandsrensning	9%	76%	15%
Energi- og miljøafgifter	18%	63%	19%
Forsikringspræmier mv.	1%	79%	20%
Fravær og ulykke	6%	62%	33%

Det fremgår, at specielt affald og produktionsstyring har været i fokus, Resultaterne skal sammenholdes med de planer for yderligere forbedringer, som er etableret som en del af arbejdet med indførelse af miljøledelse. De fortsatte gevinster vedrører både fordele knyttet til markedet for nye kunder og til realiseringen af de besparelserprojekter mv. som er blevet identificeret, herunder projekter på energiområdet og anden ressourceeffektivisering.

Vi forventer at udnyttelse af resultaterne af projektet og den fortsatte systematiske miljøindsats giver yderligere økonomiske resultater på følgende områder	Ja	Nej	Ved ikke
Omsætning fra nye produkter udviklet i projekt	24%	61%	14%
Omsætning fra nye kunder	64%	22%	14%
Forøget omsætning fra eksisterende kunder - via øget salg	41%	40%	19%
Forøget omsætning fra eksisterende kunder - via højere pris	11%	79%	10%
Reducerede omkostninger fra råvarer og materialer	34%	52%	14%

Vi forventer at udnyttelse af resultaterne af projektet og den fortsatte systematiske miljøindsats giver yderligere økonomiske resultater på følgende områder	Ja	Nej	Ved ikke
Færre omkostninger til hjælpestoffer	40%	46%	14%
Reduceret vandforbrug	30%	56%	14%
Reduktion af energi til procesformål	51%	39%	10%
Reduktion af anden energianvendelse	50%	35%	15%
Bedre produktionsstyring	63%	27%	10%
Reduktion af spild	61%	29%	10%
Bedre affaldshåndtering	74%	20%	6%
Bedre spildevandsrensning	18%	73%	10%
Reducerede energi- og miljøafgifter	31%	50%	19%
Reducerede forsikringspræmier	3%	67%	29%
Reducerede omkostninger ved fravær og ulykke	23%	49%	28%

Miljøøkonomi

Virksomhedernes besvarelser viser, at der selv efter projekternes gennemførelse og indførelse af miljøledelse er lille fokus på de samlede økonomiske aspekter. De færreste har mere omfattende registreringssystemer. Konklusionen skal ses i lyset af, at der er tale om mange meget små virksomheder.

Konkrete miljøresultater

Virksomhederne har gennemført en lang række miljøaktiviteter. Blandt de hyppigste aktiviteter er

- Reduktion af anvendelse af uønskede kemiske stoffer 48 %
- Forbedring af affaldshåndteringen 61 %
- Reduktion af affaldsmængderne 55 %
- Reduktion af energiforbrug 52 %
- Reduktion af vandforbruget 33 %
- Reduktion af udslip til luft og vand 35%
- Miljøbevidste indkøb 46%
- Reduktion af indholdet af uønskede kemikalier mv. i egen produkter 41 %

60% har arbejdet med renere teknologiløsninger og 43 % har planer om yderligere RT-løsninger.

Livscyklusarbejde i virksomhederne

36 % har arbejdet med livscyklusvurderinger. For de fleste i forbindelse med miljømærkning, hvor livscyklustankegangen er indarbejdet. 29 % vil også fremover arbejde med livscyklusaktiviteter.

Miljøledelsessystemer

Det er obligatorisk at virksomheder indfører miljøledelse, men ikke nødvendigvis certificeret miljøledelse.

Af de 150 rapporterende virksomheder er 65 % ved projektafslutning certificerede, 7% under certificering og 16 % overvejer certificering. 8 % har aktivt fravalgt certificering. Der er primært tale om ISO 14001 certificering. Enkelte bliver også EMAS registreret. 57 % af alle har arbejdsmiljøforhold med i miljøledelsessystemet. I 57 % af virksomhederne er der tale om et integreret system, der altså omfatter andet end miljøledelse. Dette kan enten være fordi, der er etableret et nyt integreret system eller fordi miljøledelsessystemet er indpasset i virksomhedens eksisterende systemer fx på kvalitetsområdet.

19% benytter en branchemodel, 1% en regionalmodel, 43 % en konsulentmodel (omfatter dog også branchemodeller). 8 % andet system, mens 47% angiver at der er tale om et individuelt tilpasset system. Af ansøgningerne fremgår meget ofte, at miljøledelsessystemet skal tilpasses den individuelle organisation og eksisterende styringssystemer, men det fremgår også at mange brancheløsninger mv. indgår i arbejdet.

Deltagernes opfattelse af programmets funktion, indhold og administration

Hvilket udsagn passer bedst til virksomhedens opfattelse af dette tilskudsprogram?	Helt enig	Enig	Delvis enig	Uenig	Helt uenig	Ved ikke/ikke relevant
Det er let at følge med i Miljøstyrelsens tilbud om tilskudsmuligheder	4%	19%	35%	23%	9%	10%
Programindholdet passer godt til virksomhedernes problemstillinger	14%	41%	23%	9%	0%	13%
Programmet retter sig mod aktiviteter og problemstillinger, hvor der trods tilskudsmulighederne ikke er økonomi i at satse	6%	16%	26%	24%	2%	26%
Der er god sammenhæng mellem ansøgningskrav og ansøgers interne planlægning og gennemførelse af projektet	10%	53%	20%	5%	0%	12%
Det er kompliceret at udarbejde ansøgninger	21%	25%	21%	20%	3%	9%
Det er let at få oplysninger om muligheder og begrænsninger inden for tilskudsordningen	13%	27%	25%	11%	5%	19%
Det er nødvendigt at bruge konsulenter til at udarbejde ansøgningen	24%	24%	21%	19%	5%	7%
Projektets regler tvinger virksomheden til at beskæftige sig med mindre relevante miljøaktiviteter	7%	9%	13%	47%	12%	13%
Ledelses- og medarbejderinddragning i miljøledelsesarbejdet har været nyttigt	51%	37%	3%	1%	0%	7%
Sagsbehandlingen er ubureaukratisk og effektiv	17%	35%	17%	12%	4%	15%
Der sker hurtig tilbagemelding på spørgsmål	30%	31%	11%	0%	3%	25%
Sagsbehandlerne er lette at komme i kontakt med	27%	36%	8%	3%	1%	26%
Der er for lille interesse for og indlevelse i det enkelte projekt fra Miljøstyrelsens side	1%	6%	11%	32%	12%	38%
Der stilles for store krav til økonomidokumentation	5%	14%	20%	46%	5%	11%

Der stilles for store krav til den faglige dokumentation	1%	13%	18%	52%	5%	11%
Projektet er en god anledning til at få informeret om virksomhedens miljøindsats og resultater	31%	46%	15%	3%	1%	5%

Der skal ved læsning af besvarelserne tages hensyn til, at deri meget stort omfang er tale om mindre virksomheder, der aldrig tidligere har gennemført udviklingsprojekter med en systematisk ekstern rapportering.

Kendskab til programmet

Virksomhederne er blevet bedt om, at oplyse, hvordan de fik kendskab til programmet. Som det ses er der flere væsentlige kilder til viden om programmet. I betragtning af den meget store potentielle målgruppe i forhold til bevillingsmulighederne, sker der kun i meget begrænset omfang annoncering. Kontakten til målgruppen er søgt etableret via Miljøstyrelsens kontakter til brancher og konsulenter samt erhvervsrådgivere samt via kommuners og amters miljømedarbejdere. Det ses at information fra kollegaer spiller en stor rolle. Dette er meget karakteristisk for gruppen af mindre virksomheder, der helst benytter sig af informationskanaler, de i forvejen har tillid til. Det ses dog også at de mange cases som har været bragt i forskellige publikationer spiller en vis rolle.

Ansøger blev informeret om programmet og tilskudsmulighederne fra følgende kilder	Ja	Nej	Husker ikke
Direkte skriftlig information fra Miljøstyrelsen	19%	72%	10%
Oplysning i publikationer fra Miljøstyrelsen	27%	66%	7%
Miljøstyrelsens hjemmeside	21%	73%	6%
Annoncering	8%	89%	4%
Omtale i dags- og fagpresse	25%	73%	2%
Information fra brancheforening	48%	48%	3%
Information fra TIC	29%	68%	2%
Information fra konsulent	79%	20%	1%
Information fra kommune eller amt	22%	76%	2%
Information fra kolleger	45%	54%	1%
Andre kilder	20%	72%	8%

Afsluttende bemærkninger

I takt med færdiggørelsen af projekter øges datamaterialet. Ud over de oplysninger om svar på de enkelte spørgsmål er det også muligt at få mere detaljerede oplysninger. Det kunne være forskelle i resultater i store og små virksomheder, forskellige i miljømæssige resultater afhængigt af omfanget af konsulentbistand, motiver for at etablere miljøledelse, omfanget af nyansættelse i forhold til videreuddannelse af eksisterende medarbejdere etc.

Der vil løbende blive udarbejdet analyser. Den første større analyse vil blive udarbejdet i løbet af forsommeren 2002, hvor der forventes afsluttet mellem 250- og 300 projekter.

6. Programmet indhold i 2002

I prioriteringsplanen for 2002 indgår Miljøkompetenceordningen fortsat som et centralt element. Den hidtidige praksis med stigende fokus på produktorienteringen i kompetenceopbygningen vil

blive fortsat, ligesom der lægges vægt på netværksprojekter. Under programmet vil endvidere ske en forstærket indsats vedr. offentlige grønne indkøb.

Den detaljerede fastlæggelse af tilbuddene for 2002 fastlægges medio april 2002.

Miljømærkefremme 2001

Ordningen blev i lighed med Miljøkompetence ordningen lanceret i september 1999. På basis af principper drøftet i Rådet for renere produkter og i overensstemmelse med lovgrundlaget blev der udvalgt produktområder, hvor der var relativt nye miljømærkekriterier og ingen miljømærkede produkter på markedet. De udvalgte områder var: Møbler og inventar, Madrasser, Tapeter, Papirkuverter, Emballagepapir samt Damehygiejneprodukter.

Efter de samme principper er suppleret med følgende områder, hvor der enten er kommet nye kriteriesæt eller de eksisterende kriterier er revideret:

Foråret 2000:	Industrielle afvaskere samt Bygningsplader (undtaget spånplade)
Efteråret 2000:	Sko (EU's blomst) samt Udemøbler af træ
Foråret 2001:	Vinduer og Biobrændselskedler

Miljømærkefremme-ordningen er i 2001 markedsført sammen med Miljøkompetenceordningen. Endvidere er der gennemført specifikke markedsindsatser på de nye produktområder vinduer og biobrændselskedler. Endeligt er der gennemført indsats på områderne madrasser og møbler og inventar som opfølgning på markedsundersøgelsen fra september 2000. På disse områder viste undersøgelsen en positiv interesse, men også en markedsafventende holdning.

Vinduer

Der er udsendt informationsbrev til ca. 150 producenter ult. marts 2001 registreret i Kompass og hos danske kvalitetsordninger. Endvidere har der været kontakt med diverse videntcentre og konsulenter. Her især Teknologisk Institut, der er ansvarlig for branchekvalitetsordninger/ testordninger. Sluttelig er der informeret via Miljømærkesekretariatet.

Trods den ret omfattende informationsindsats kan det konstateres, at der har været en meget beskedent interesse for miljømærkning. Dette hænger bl.a. sammen med, at vinduer er omfattet af flere regelsæt og ordninger som Byggeveddirektiv, DVC, energi- og indeklimamærkning. Producenter af de traditionelle vinduestyper finder ikke yderligere mærkning attraktivt, og der har hidtil ikke været nogen markeds-mæssig efterspørgsel, hverken offentlig eller privat.

Biobrændselskedler

I marts 2001 blev udsendt informationsbrev til ca. 100 producenter. Af disse er 57 fra Kompass og 43 medlemsvirksomheder fra Teknologisk Institut – Videntcenter for Biobrændsler. Efter aftale har TI hen over sommeren fulgt op hos medlemsvirksomhederne, hvor 10 virksomheder har besvaret et spørgeskema. Af besvarelsene fremgår, at 60 % kender miljømærket og at 50 % finder, at der er et behov for mærket og ligeledes forventer en markeds efterspørgsel. 70 % overvejer at lade produkter miljømærke. Traditionelt er efteråret og vinteren en travl periode hos producenterne. Men med aktiv indsats er der modtaget og bevilget tilskud til 3 virksomheder. Yderligere 2 virksomheder har opnået tilskud under Miljøkompetenceordningen.

Sidst på året er der derfor stoppet for ansøgninger på dette produktområde under Miljømærkefremme.

Madrasser

Ved markedsundersøgelsen i sept. 2000 kunne konstateres en positiv interesse for miljømærkning af madrasser. Dette gav sig dog ikke udslag i konkrete ansøgninger.

I forbindelse med revision af kriterierne inviterede Miljømærkesekretariatet 14 producenter og grossister til et møde i august 2001. 9 virksomheder deltog i mødet, hvor MST deltog og informerede om Miljøkompetence- og Miljømærkefremme-ordningerne.

Der kunne fortsat konstateres en positiv holdning.

Efterfølgende kan konstateres, at der ikke er modtaget ansøgninger under Miljømærkefremme, men under Miljøkompetence er bevilget ét projekt og der er modtaget 2 yderligere ansøgninger omkring tidspunktet for udgiftsstop. Der er tale om virksomheder, der er koncernforbundne og derfor ikke kan modtage tilskud under miljømærkefremmeordningen.

Møbler og inventar

Ved markedsundersøgelsen i sept. 2000 kunne konstateres en positiv interesse og aktiv miljøindsats blandt toneangivende virksomheder, men også en ret afventende holdning til miljømærkning af møbler.

For at afdække barrierer og virksomhedernes synspunkter og ideer er der i september 2001 afholdt et diskussionsmøde i Eigveds Pakhus med salgsansvarlige fra 5 møbelproducenter. Temaerne omfattede markedet generelt og for miljømærkede møbler, konkurrenceparametre, sælgeres og indkøberes viden og MST's rolle.

Hovedkonklusionen var, at branchen er klar til mærkning, men afventer markedets efterspørgsel.

Svanen er for de fleste producenter ikke specielt interessant, fordi hovedeksportmarkederne generelt ligger uden for Skandinavien.

Resultater

Under Miljømærkefremmeordningen blev der i 2001 ydet et tilskud på 710.000 kr. fordelt på 6 virksomheder:

- 1 ansøgning på området Industrielle afvaskere (Svanemærket)
- 1 ansøgning på området Udemøbler i træ (Svanemærket) (modtaget ult. dec. 2000)
- 3 ansøgninger på Biobrændselskedler (Svanemærket)
- 1 ansøgning på området Papirkuverter (Svanemærket).

Miljømærkefremme-ordningen er relativt snæver. For at et produkt skal kunne optages som tilskudsberettiget i ordningen kræves, at kriteriesættet er nyt eller nyrevideret og at der ikke er udstedt licenser i Danmark (eller kun få licenser). Endvidere kræves, at ansøger er en SMV.

En række virksomheder finder derfor Miljøkompetenceordningen mere relevant eller kan kun søge denne tilskudsordning, uanset at virksomhederne målrettet er kontaktet med henblik på Miljømærkefremme-ordningen.

I 2001 er der under Miljøkompetenceordningen ydet tilskud til opnåelse af 25 licenser, i flere tilfælde med mange produktvarianter, inden for følgende produktgrupper:

Tryksager	Svanen	6
Tekstiler	Blomsten	2
Madrasser	Blomsten	1
Gulvplejemidler	Svane/Blomst	2/1
Rengøring	Svane/Blomst	3/1 (Sanitet)
	Svane/Blomst	2/1 (Universal)

Maling –indvendig	Blomsten	1
Møbler	Svanen	2
Biobrændselskedler	Svanen	3

Midtvejsevaluering

Miljømærkefremme-ordningen indgår i Midtvejsevaluering af Programmet for renere produkter mv. – Oxford Research A/S, okt. 2001.

Anbefalingen er her, at det bør overvejes at opgive Miljømærkefremme-ordningen i sin nuværende form og i stedet finde et nyt grundlag for at understøtte virksomheder i at opnå miljømærkning. Vor vurdering er, at kombinationen af Miljømærkefremmeordningen og Miljøkompetenceordningen har fungeret ganske godt. Ovenstående liste viser dog, at Miljøkompetenceordningen bidrager til flere miljømærkede produkter.